

Verslag congres 86, 17 november 2007, stadsschouwburg Nijmegen

Ingrid van Engelshoven

Het eerste congres, maar daarmee wel het 86ste D66 congres hiermee openen. Ik wens u allen een ontzettend leuke dag, boeiende dag, we hebben interessante discussiepunten. We hebben leuke sprekers, dus ik hoop dat u allen aan het eind van de dag met een goed gevoel naar huis gaat. Ik wil erop wijzen dat er op dit congres van alles te krijgen is, of niet te krijgen, te koop is. U moet zorgen dat u zo snel mogelijk zo een ding bemachtigt, dan maakt u eind van de dag de première mee van een film hier in deze zaal. Er zijn sinterklaascadeaus te koop en Sophie in 't Veld houdt uitverkoop van haar bureau en er is een prachtig boek over Europa te koop. Dus, tussen de bedrijven door, ga vooral in de wandelgangen kijken wat er allemaal te krijgen is en uiteraard draagt u daar bij aan het verkiezingsfonds of aan de kas van de penningmeester, dus gaat die ook eind van de dag gelukkig naar huis. Ik ga u de congresvoorzitters van vandaag voorstellen, van links naar rechts, Magda Bernds en Han Polman en Anja Overhoff. Bekende gezichten voor u als het goed is. Ik stel voor dat we instemmen met deze congresvoorzitters. Dank u wel en dan draag ik graag voor vandaag de leiding aan hen over.

Han Polman

Voorzitter van de partij, heel veel dank. Ook namens ons allen van harte welkom en we zullen proberen met orde, maar ook met rechtvaardigheid u op een goede manier door de dag van vandaag te leiden. Wij gaan meteen aan de slag met de benoeming van de Stemcommissie en de Stemcommissie is genoemd op bladzijde 3 van het congresboek. Ik stel ze heel kort aan u voor door middel van het noemen van hun naam. Ze zitten rechts van mij; Geerjan Wenneker, Emmy Jacobs, Hermine Klein, Marlies Derksen, Petra Nypels en Michiel Scheffer. Kunt u instemmen met de benoeming van deze leden voor de Stemcommissie. Applaus. Dank u wel. Dan hebben we daartoe besloten. Ik zou willen vragen aan Yuri Ankoné, lid van de Landelijke Verkiezingscommissie om een korte toelichting te houden op de procedures voor de te houden verkiezingen. Yuri Ankoné.

Yuri Ankoné

Dank u wel voorzitter. Goedemorgen Congres. Vandaag vier verkiezingen, waarvan drie op één formulier, dat zijn verkiezingen conform artikel 163, waarbij er even veel of minder kandidaten dan vacatures zijn. U wordt wel verzocht om bij iedere verkiezing voor, tegen of blanco in te vullen. U hoeft natuurlijk niet verplicht mee te doen, maar voor de vierde verkiezing, die gaat om lid van de Besluitvormingscommissie, daar zijn twee kandidaten voor één functie. Daar kunt u een kandidaat voor de eerste en voor de tweede voorkeur indienen. De stembussen staan bij de ingang van de zaal en er staat nog een derde in de foyer. Ja, stemt allen, mocht u nog vragen hebben, zoekt u één van de leden van de Landelijke Verkiezingscommissie op. Prettig congres.

Han Polman

De voorzitter van de Stemcommissie zal nog even kort een toelichting geven op de stemprocedure. Gaat uw gang.

Voorzitter Stemcommissie

Goedemorgen democraten. We hebben vandaag twee type stemmingen over besluiten, we hebben namelijk gewone besluiten, dat zijn bijvoorbeeld algemene politieke moties en algemene organisatorische moties en ook stemming ten aanzien van begroting. Die gaan met gewone meerderheid, dat betekent de helft van de stemmen plus één, dat is ook relatief makkelijk voor ons te zien, er zijn stemmingen over huishoudelijke reglementen en statuten, die gaan met een meerderheid van tweederde. Dat is wat moeilijker te zien, dat komt wat minder vaak voor. Derhalve heeft u ook een groot aantal stembriefjes gekregen en dat zijn deze velletjes. Normaal zijn dat er een stuk of 12, dit keer zijn het er 24. We hopen vurig dat we daar niet gebruik van hoeven te maken, maar we zijn op alles voorzien, dus als er stemmen zouden staken, dan wordt er een schriftelijke procedure ingevoerd, een schriftelijke stemming. Daarvoor zal dan een stembus rondgaan.

Han Polman

Dank u wel. Dan zijn wij bij ons agendapunt financiën en organisatie. De stukken daarvoor die bevinden zich natuurlijk in het congresboek, bladzijden 8 t/m 18. Ik zou de behandeling eigenlijk willen voorstellen in drie blokken te doen. Eerst de Jaarrekening 2006 en de Begroting 2008. Het feit dat we nog een besluit moeten nemen over de Jaarrekening 2006 heeft te maken dat er de vorige keer een foutje daarin is geconstateerd, begreep ik, dus dat moeten we opnieuw aan de orde hebben. Menno Witteveen, de penningmeester van het Landelijk Bestuur zal even een korte toelichting geven daarop. Vervolgens zou ik voor willen stellen dat Ingrid van Engelshoven, onze voorzitter van het Landelijk Bestuur, kort het beleidsplan van het Landelijk Bestuur 2008 toelicht. Daar hoeven wij formeel als Congres niet over te stemmen, maar het is wel goed dat de voorzitter de gelegenheid krijgt daar een korte toelichting op te geven en tot slot besluitvorming over de contributieregeling, afdrachtregeling 2008 en afdichtregeling politieke vertegenwoordigers, waar één amendement ligt van het Landelijk Bestuur zelf, dat er bij nader inzien nog iets gewijzigd moest worden. Die drie blokken dus. Ik stel voor eerst Menno Witteveen, penningmeester van het Landelijk Bestuur de gelegenheid te geven om heel kort toelichting te geven op de Jaarrekening 2006 en de Begroting 2008.

Menno Witteveen

Ja, ik begrijp het woord kort in dezen goed; ik zal dat ook doen, maar een zestal maanden geleden stond ik in Rotterdam met het schaamrood op de kaken voor jullie. Wat een penningmeester ongaarne overkomt, is dat de cijfers die aan jullie gepresenteerd werden, niet klopten. De reden daarvan was dat er een bij het overtuiken op de drukkerij er een aantal foutjes in waren geslopen en één lid zag dat. Ik zie hem hier niet in de zaal, want anders had ik gaarne hem willen vragen om de vacature in de Financiële Commissie op te vullen, want dat kunnen wij wel goed gebruiken. Volgens mij is de Jaarrekening toen op zich verder besproken, maar indien er nog verdere vragen over zijn, dan zal ik die natuurlijk gaarne beantwoorden. Het was een hectisch jaar en het had voor mij wat dat betreft ook een andere afsluiting dan gedacht, maar indien er geen verdere vragen zijn en anders zou ik de voorzitter willen vragen om de Jaarrekening 2006 goed te keuren.

Han Polman

Zijn er nog vragen over de Jaarrekening 2006? Dat is niet het geval zie ik. Bent u akkoord met instemmen met de Jaarrekening. Applaus. Dat is het geval? Dan is de Jaarrekening 2006 bij deze vastgesteld. De begroting.

Menno Witteveen

Dank u wel Congres. Het zijn allemaal wat kleine cijfertjes die jullie hier achter mij geprojecteerd zien. Ik heb dit keer omdat toch, laten we zeggen, de Partij in een ander financieel vaarwater is geraakt na de verkiezingsnederlaag in 2006 de drie jaren 2006, 2007, 2008 maar naast elkaar gezet en dan kan iedereen zien waar we staan en waar we naar toe gaan. Zoals jullie begrijpen is het een sobere begroting geworden, met name natuurlijk omdat de inkomsten in 2007 een kleine 300.000 lager zijn dan in 2006. Gelukkig waren wij daarop voorbereid, niet zozeer op de verkiezingsnederlaag, als wel op de eventuele financiële gevolgen ervan, dus ik ben erg tevreden dat, zoals u kunt zien, we in 2007 de draai hebben kunnen maken en dat wij ondanks de kosten van de Provinciale Statenbegroting, die direct ten laste gingen van de resultatenrekening in 2007 omdat er geen verkiezingsfonds meer was, dat we met een bescheiden positief resultaat het jaar kunnen afsluiten. De sobere lijn wordt in 2008 voortgezet, waarbij ik hoop dat de contributies met de ledenwerfacties toch weer zullen toenemen en ook nog meer dan verwacht. Ik ben erg tevreden dat we een eerste begin weer kunnen maken met het vullen van de verkiezingskas en met name ook dat we ondanks de soberheid en de vermiddelde inkomsten de doelstelling van 'Klaar voor de klim' binnen deze begroting kunnen realiseren. Dat vergt veel van vrijwilligheid van een ieder, want er kan gewoon minder dan vroeger gedeclareerd worden bij het Landelijk Bestuur, waarvoor ik uw begrip vraag. Dat was mijn korte toelichting. Heeft u vragen.

Han Polman

Ik zou eigenlijk willen voorstellen, natuurlijk gelegenheid geven om vragen te stellen, maar zoals u ziet op bladzijde 12 van het congresboek staat bovenaan een Motie op de begroting, ingediend door Jeroen Sterling. Dat is eigenlijk geen Motie, het is eigenlijk amendement, want het stelt voor om een aparte post 'vrijwilligersbeleid' in de begroting op

te nemen, dus ik vind dat we daarom ook als amendement moeten behandelen. Ik zou eigenlijk eerst willen vragen aan de indiener van dit amendement, of hij behoefte heeft om nog een nadere toelichting te geven?

Jeroen Sterling

Goedemorgen, ik spreek hier niet als lid van de Besluitvormingscommissie, waarbij ik de vorige keer ook in de zaal ben. Dit amendement hoort eigenlijk bij een Motie die niet is afgedrukt in het congresboek, dus daar stuiten we eigenlijk meteen al op een probleem. Dus ik zou eigenlijk eerst willen voorstellen aan de congresleiding om het mogelijk te maken om dat eerst te projecteren op het scherm. De oorspronkelijke Motie waar dit amendement op bedoeld is.

Han Polman

Nee, dat gaat denk ik niet. We hebben allemaal een congresboek en we moeten ons houden aan de procedure. Daar staat de tekst integraal in opgenomen. Iedereen kan dat volgen en het moet nu even daarover gaan, over datgene dat nu aan de orde is.

Jeroen Sterling

Ja, maar dat is dus het punt. Dit is een amendement wat een amendement is wat hoort bij een motie die niet is afgedrukt. Dus eerst moet die motie in behandeling genomen worden en pas daarna het amendement.

Han Polman

Besluitvormingscommissie, ik vraag uw oordeel, want ik heb als voorzitter geen motie over de begroting, alleen dit amendement wat op bladzijde 12 is afgedrukt.

??

De motie die wij hadden binnengekregen, die wat niet voorzien van een financiële paragraaf en daarom hebben we die teruggestuurd met het verzoek daarvan te maken een wijziging op de begroting zodat er dus een post zou worden uitgetrokken voor, waarom gaat het hier, het vrijwilligersbeleid en naar onze smaak is als je een post uittrekt voor iets, betekent dat automatisch dat je dat dus gaat doen.

Han Polman

Jeroen Sterling, ik zou willen voorstellen dat u zich even houdt aan de tekst en de toelichting op de tekst van het amendement zoals dat is ingediend, zodat wij die in behandeling kunnen nemen.

Jeroen Sterling

Oké. Nou, voorzitter, dan trek ik hem terug, omdat ik hem zo niet relevant vind om te behandelen.

Han Polman

Dank u wel. Het amendement 86.5002 op bladzijde 12 is ingetrokken en maakt daarom geen onderdeel meer uit van onze beraadslaging. Zijn er verder nog opmerkingen of vragen over de begroting 2008? Is dat het geval? Dat is niet het geval. Kunnen we met elkaar besluiten dat we daarmee bij acclamatie de begroting 2008 aannemen? Applaus. Dank u zeer, dan is daartoe besloten. Dan zou ik willen vragen aan de voorzitter van het Landelijk Bestuur, Ingrid van Engelshoven, om het beleidsplan Landelijk Bestuur 2008 kort toe te lichten, maar met name ook de prestatie van 'Klaar voor de klim'.

??

Mijnheer de voorzitter?

Han Polman

Een spreker bij microfoon 1, ga uw gang.

Ronald de Bruijn

Ronald de Bruijn, afdeling Breda. Voordat Ingrid antwoord geeft of haar bijdrage gaat geven. Ik had toch eigenlijk nog wel een andere vraag aan de penningmeester die geheel niet gaat over begroting of wat dan ook. Het gaat namelijk over het beleid, wat is tot nu

toe het beleid geweest rond de mensen die één of twee jaar niet betaald hebben. Daar is een incassobureau opgezet, daar zijn afdelingen over ingelicht, maar ik heb mijn grote twijfels over de zorgvuldige afhandeling van deze zaak en ook communicatie naar functionerende secretarissen die in begin september een brief hebben gestuurd naar die wanbetalers, laat ik ze maar even zo noemen, maar daarna ook helemaal nooit meer iets gehoord hebben of die wanbetalers überhaupt hebben betaald ja of nee en derhalve nu worden geconfronteerd met boze mensen die een incassobureau aan de deur hebben gekregen, terwijl voor een deel misschien wel betaald is of niet betaald is. Kortom wat is het beleid in deze geweest.

Han Polman

Uw vraag is helder. Ik stel voor de gelegenheid te geven aan de penningmeester voor een antwoord.

Menno Witteveen

Ja, dank u. We hebben natuurlijk deze acties om het aantal niet betalende leden terug te dringen zeer zorgvuldig overwogen, dat kunt u ook niet anders verwachten. We merken ook, en laten we zeggen naar de uitkomst toe, dat de actie een doorslaand succes is tot nu toe. Het aantal betalende leden van D66 bevindt zich nu weer, nadat we toch een redelijke duikeling gemaakt hadden, weer op het niveau van 2006, van een jaar geleden. Kom ik direct aan de uitkomst. De informatievoorziening aan afdelingen, dacht ik dat die zo zorgvuldig mogelijk waren, we hebben dacht ik, iedereen regelmatig met brieven op de hoogte gehouden. De precieze uitkomst van de actie weten we zelf ook nog niet, omdat die de verwerking in het ledenadministratiesysteem iets achterloopt op dit moment. Maar we zullen u, dat zeg ik echt toe, voor het eind van het jaar iedereen zorgvuldig op de hoogte brengen. We hebben, natuurlijk hebben wij ook kwade reacties gekregen. U en wij natuurlijk ook op het Landelijk Bureau. Ook reacties van "ik dacht toch dat het lidmaatschap van D66 gratis was", dus we hadden wel reden om de touwtjes wat aan te trekken, maar uiteindelijk was er toch, merken we van het merendeel van de mensen die is aangeschreven, dat die gewoon tot betaling overgaan of wat ze in feite al eerder hadden moeten doen, hun lidmaatschap opzeggen. Per saldo merken wij dat, desondanks, dit jaar nog kunnen bogen op een groei van het aantal leden. Dus dat is een beetje de achtergrond ervan. Excuses als de informatievoorziening niet up to date is, daar zal ik induiken en ik zal zorgen dat jullie in ieder geval zo spoedig mogelijk, wat dat betreft, op de hoogte gebracht worden.

Ronald de Bruijn

Mag ik daar nog op reageren voorzitter?

Han Polman

Heel kort.

Ronald de Bruijn

Op zich heel terecht dat deze actie genomen is. Als je lid bent van een vereniging, moet je gewoon betalen, dat is logisch. Ik zou wel graag willen, als straks een beetje duidelijk overzicht is van welke mensen nu zijn afgehaakt, dat de secretarissen daar namen en toenaam van krijgen, misschien kunnen we ze dan nog als lokaal lid weer binnenhalen.

Menno Witteveen

Ja dat graag, dat is ook één van de acties, dat de mensen die nu afvallen, we hebben als D66 een draai gemaakt. Ik geloof dat we een jaar geleden stonden we 1 of 0 in de peilingen en we hebben toch weer, zijn we met herstel van vertrouwen weer bezig dat te doen en ik heb zelf ook het idee dat een aantal mensen die afgehaakt hebben, best wel weer lid willen worden. Dus dat zeg ik gaarne toe.

Han Polman

Dank u wel. Ik stel voor Ingrid van Engelshoven te vragen of klaar is voor de klim naar het spreekgestoelte. Het woord is aan de voorzitter.

Ingrid van Engelshoven

Dank u wel. We hebben als bestuur, volgens mij voor het eerst sinds lange tijd een beleidsplan gepresenteerd bij de begroting en dat wilde ik hier even kort bij u toelichten en dat wilde ik doen aan de hand van de stand van de techniek van 'Klaar voor de klim', want u zult begrijpen dat ons beleidsplan en de projecten van 'Klaar voor de klim' nauw met elkaar samenhangen en als het goed is krijgt u daar achter mij het nodige van te zien. Het eerste project 'Klaar voor de klim', de herziening van Statuten en Huishoudelijk Reglement, dat gaan we vandaag afronden, als u een beetje meewerkt. Dus als u zorgt dat de voorstellen die voorliggen vandaag worden aangenomen, dan kan ik dat project afvinken van mijn lijstje en ben ik u daarvoor heel dankbaar. Het volgende project is het Debat Centraal. Wat we het komend jaar gaan doen is echt weer heel veel debat in de Partij brengen. Ik heb gemerkt dat daar waar ik in afdelingen en bij afdelingen in regio's geweest, dat dat vraag is, ze willen gewoon weer de discussie aangaan met elkaar. We hebben dat onlangs in Utrecht gedaan met een debat over Uruzgan. We zullen dat in het nieuwe jaar ook doen met een debat over integratie, dat staat in de steigers en zo zullen we op zoveel mogelijk plaatsen in het land inhoudelijke debatten gaan organiseren en ik roep afdelingen en regio's op, als u zegt van wij willen dat hier organiseren of we hebben een behoefte om het ergens over te hebben, meldt het ons dan, dan gaan we dat gezamenlijk oppakken. De Permanente Programmacommissie is inmiddels lekker aan de slag en zij zullen in het begin van volgend jaar komen met een uitwerking van de eerste richtingwijzer, vertrouwen op de kracht van mensen, dat wordt nu voorbereid met een team van experts, daar komt een stuk van waarmee de Programmacommissie ook het land in zal gaan voor discussie. Wij vragen ook de platforms om initiatieven te nemen om binnen het platform, maar ook daarbuiten, het debat te voeren. Het kennis delen via Plein 66 moet vooral u in staat stellen om tussen raadsleden, wethouders, maar ook gewoon interesses met elkaar te delen, dus ik raad u allen aan, ga daar kijken. U kunt daar een eigen account maken, u kunt daar allerlei interessante stukken opzetten, maar ook lezen van anderen en we hebben nog steeds een prachtig bladidee, en ik moet zeggen dat gaat er steeds mooier uitzien en ondersteunt ook de discussie op de inhoudelijke thema's die we hebben en ik raad u allen aan om het bij de stand dadelijk eens goed te gaan bekijken en daar u op te abonneren, dat geeft inspiratie voor discussie. Het volgende traject is winnen 15.000. Wij willen terug naar 15.000 leden en dan hebben we er nog behoorlijk wat te gaan. Daarom starten wij vandaag de nieuwe ledenwerfcampagne en als u goed om u heen heeft gekeken, heeft u in de gang overal kleine kaartjes zien staan. Die kunt u meenemen en wat is er nu mooier om aan mensen te vragen om *ja, ik wil*, tegen je terug te zeggen. Er zijn mensen die daar jaren hun best moeten doen voor ze dat antwoord krijgen, maar ik denk dat als u met een beetje overtuigingskracht met die kaartjes aan de slag gaat, dat u heel vaak *ja, ik wil* te horen zult krijgen. En we hebben daarbij ook een speciale sinterklaasactie. U kunt, en er zijn er maar 500, dus u moet er snel bij zijn, u kunt in de hal deze zakjes kopen voor 15 euro per stuk. Daar zit in: een proeflidmaatschap, een prachtig sinterklaasgedicht en een spaarlamp onder het mom, steek uw licht op bij D66. Dit kunt u met sinterklaas aan iemand cadeau geven, die hoeft dan zijn proeflidmaatschap niet te betalen. Dat heeft u dan vandaag hier al gedaan. Zij moeten uiteraard nog wel zelf even het kaartje insturen, dat ze instemmen met dat proeflidmaatschap. Er zijn er hier 500 te krijgen en wij verwachten dat die rond het middaguur wel de deur uit zullen zijn, dus ben er snel bij. Verder zullen we vooral ook investeren in het de leden boeien, binden en bij elkaar brengen. Dat doen we uiteraard via de website, het intranet. Ik merk als ik her en der kom, dat nog niet alle mensen alle mogelijkheden van het intranet goed in de vingers hebben, dus ga daar kijken en experimenteer ermee. We gaan een democraat weer echt tot een leuk medium maken en u blijft van ons regelmatig nieuwsbrieven ontvangen. Daarnaast zullen we ook themagewijs ledenwerfacties in het land gaan ondersteunen. We hebben ook met de fractie afgesproken dat we echt thematisch gaan werken en we zullen daar ondersteunende materialen voor de afdelingen voor gaan maken. Parels aan de Basis: Wat we met dat project beogen is de afdelingen opnieuw revitaliseren. We gaan als Landelijk Bestuur de komende tijd on tour. We gaan in ieder geval de 30 afdelingen langs waar ons grootste potentieel zit en ook daar buiten nemen we graag initiatief met u om afdelingen en de basis weer te revitaliseren. Vorig weekend heb ik dat met Alexander gedaan in Heerenveen voor het noorden en dat was een ontzettend leuke bijeenkomst met enthousiaste nieuwe leden, enthousiaste oudgedienden en wij hebben daar de mensen opgeroepen, nou ja, ga aan de slag en probeer met elkaar die kar weer te trekken. We hebben destijds hier ook afgesproken dat we 25 parels zouden gaan zoeken die ons gaan helpen om dat op te zetten. Nu die hebben we nog niet alle 25, dus ik roep u

op om eens om u heen te kijken en te zoeken naar mensen die goed zijn in het organisatiewerk op lokaal niveau en anderen kunnen helpen om dat op te zetten, want ik wil hier volgend congres op het podium die 25 mensen naast me hebben en hen laten vertellen wat er in al die afdelingen is gebeurd. Dus kijk om u heen en meldt het. Dan de D66 Academie. Eén van de dingen waar we vol op willen inzetten en die ik zelf ook heel belangrijk vind, is de kadervorming in de Partij. We moeten ook echt zorgen dat we, als we straks weer gaan deelnemen aan verkiezingen, dat er overal mensen staan te trappelen die ook getraind zijn om dat werk te doen. Daarom organiseren we Masterclasses in alle 100.000-plus steden, waarbij het idee is dat die dat ook organiseren voor de omliggende gemeenten en die gemeenten die nog niet daarvan gehoord hadden of die zeggen van, dat hebben wij nog niet, meld je bij Roelof van Netten hier, dan gaat hij daar met u verder aan de slag. Verder starten we, daar heeft ook een oproep gestaan in de Democraat Route66, een heel leuk traject voor jonge mensen met talent die zegmaar, met elkaar heel intensief een trainingstraject gaan doormaken en verder hebben we in de opstart weer echt een heel nieuw programma, kadervorming in 2008 en daar hoort u in de loop van het jaar meer van. De laatste is internationaal, hij staat hier wel laatste, maar is zeker niet de minst belangrijke, we zoeken meer en meer de internationale samenwerking op om ook van andere partijen te leren hoe zij dat nu in hun land doen en nu ja, daaruit te punten te halen van nu ja, daar zit misschien voor ons ook iets in en we gaan natuurlijk samenwerken aan een sterk geluid in Europa. In 2009 en dat is sneller dan u allen denkt, zijn er weer Europese verkiezingen en mijn streven zou zijn om Sophie een collega in Europa te geven. Dit is wat ik u op dit moment kan vertellen over voortgang en stand van de zaken 'Klaar voor de klim' en heel in het kort onze plannen voor 2008 en ik hoop daarbij op uw aller medewerking te mogen rekenen. Dank u wel.

Han Polman

'Klaar voor de klim'. Veel dank. Wij hoeven hier formeel niet een besluit over te nemen, we nemen hier met zeer veel aandacht en hopelijk ook enthousiasme kennis van. Ingrid van Engelhoven bedankt. Wij moeten nog wel een besluit nemen over de Contributieregeling en Afdrachtregeling 2008 en de Afdrachtregeling politieke vertegenwoordigers en ten aanzien van die onderwerpen is er ook nog een amendement van het Landelijk Bestuur zelf bij nader inzien ingediend. Ik zou graag het woord willen geven aan Menno Witteveen, de penningmeester Landelijk Bestuur om een toelichting te geven.

Menno Witteveen

Dank u wel. Ja het was natuurlijk een beetje met Harry Potter die te vroeg verkocht werd Ingrid, dat je daarmee zo stond te wapperen, want in wezen mogen we het proeflidmaatschap pas verkopen op het moment dat het Congres het proeflidmaatschap ook heeft goedgekeurd. Nu het lijkt me zo een voortreffelijke actie, hopelijk geen probleem. Hoe gaat het in de praktijk ook, wat gebeurt er, iemand, zoals Ingrid heeft uitgelegd, krijgt dus een proeflidmaatschap, hij accepteert dat, dat wordt verwerkt in het systeem, zes weken voor de afloop van het proeflidmaatschap krijgt de secretaris van de afdeling waar hij lid is geworden, krijgt een waarschuwing te vragen om te verlengen en dezelfde actie zal worden genomen vanuit het Landelijk Bureau, zodat wij hopen dat de proeflidmaatschappen ook zullen worden omgezet in werkelijke lidmaatschappen. Nu dat is mijn korte toelichting.

Han Polman

Wilt u nog een toelichting geven op het amendement ten aanzien van de ..

Menno Witteveen

We behandelen ze niet.

Han Polman

Ja, alle twee tegelijk.

Menno Witteveen

Ja, in feite is dat de Afdrachtregeling politieke vertegenwoordigers is in feite een bevestiging van de afspraken die in de praktijk gemaakt zijn tussen het Landelijk Bureau en de politieke vertegenwoordigers en het leek me goed dat die ook in het Congres verankerd liggen. Het amendement dat erbij is, is dat de vraag kwam of dit ook als richtlijn

kon dienen voor een Afdrachtregeling voor regionaal niveau. Daar kunnen wij natuurlijk op zich als Landelijk Bestuur niet over gaan, maar het leek ons goed dat hier ook in op te nemen. Dank u wel.

Han Polman

Bedankt. Kunnen we overgaan tot stemming of is er nog behoefte aan een nadere vraag of opmerking. Dat is het geval. De heer De Bruijn als ik me goed herinner. Microfoon 1, gaat uw gang.

Ronald de Bruijn

Ja, mijnheer de voorzitter. Ik zit even met een, dit proeflidmaatschap vind ik prima, maar ik zit eigenlijk nog met iets anders. Die discussie 'Klaar voor de klim' is officieel geen officieel discussienota, dat weet ik wel, maar ik had daar nog eigenlijk wel een vraag over. Ik weet niet waar.

Han Polman

Die mag u nu stellen.

Ronald de Bruijn

Mag ik die nu stellen?

Han Polman

Nu ik stel voor dat de vraag wordt gesteld en dat we daar straks Ingrid van Engelshoven nog even gelegenheid geven. Heer De Bruijn.

Ronald de Bruijn

Ik waardeer bijzonder hoe hard er gewerkt is in Den Haag en binnen het BB omtrent de reorganisatie van de Partij, maar op het vorig congres in Rotterdam heb ik een motie ingediend, die ging over de contacten Den Haag regio's, Den Haag afdelingen. Die motie heb ik toen ingetrokken na bepaalde toezeggingen van Bart Robbers, die hier ook aanwezig is, omdat hij zei van, heel sympathiek die motie, die gaan we meenemen. We zijn nu een half jaar verder, ik heb wat dat betreft nog niet veel gezien over de organisatie hoe men dat wil gaan verbeteren tussen top en de basis.

Han Polman

Dank u wel. Ik heb begrepen dat er inmiddels ook nog iemand is die een vraag over het beleidsplan wil stellen aan Ingrid van Engelshoven, dus ik stel voor dat we dat toch even eerst afronden. En dat was het geval bij microfoon 5, zo is mij ingefluisterd. Dat is inmiddels niet meer het geval? Dan scheelt dat weer in tijd. Ingrid van Engelshoven. Zou je kort kunnen reageren op de vraagstelling van de heer De Bruijn.

Ingrid van Engelshoven

Dat is nog best lastig, want de motie zoals die was ingediend, staat mij niet meer heel helder voor de geest, maar de strekking van die motie was om het contact tussen de regio's en Den Haag te verbeteren. Wat we daarin doen is, wat we in ieder geval nu doen, is dat we bij heel veel afdelingen langs gaan, bij de 30 grote, daar zullen we ook de regiobesturen bij betrekken en we proberen ook in de informatievoorziening tussen regiobesturen, afdeling en het Landelijk Bestuur ervoor te zorgen dat, en daar zullen we ook het intranet voor gaan gebruiken, dat iedereen goed op de hoogte is van wat er speelt en wat er gebeurt.

Ronald de Bruijn

Ik had eigenlijk nog meer vragen, maar dat doe ik wel bilateraal.

Han Polman

Dat is een heel goed idee, dat lijkt me heel verstandig. Dank u zeer. Ik stel voor als er verder geen vragen zijn over de Contributieregeling Afdrachtregeling 2008 en de Afdrachtregeling politieke vertegenwoordigers, om dat in stemming te brengen, maar ik wil even voor de zekerheid checken bij u of er echt geen vragen of verdere opmerkingen over zijn? Dat is niet het geval. Mag ik ervan uitgaan dat u daarmee allen instemt met de Contributieregeling en Afdrachtregeling 2008. Dat is het geval. Dank u zeer. Dan hebben

wij daartoe besloten. Dan breng ik eerst in stemming over de Afdrachtregeling politieke vertegenwoordigers, het amendement zoals op bladzijde 18 is geformuleerd van het LB zelf. Kunt u daar allen mee instemmen. Dat is ook het geval. Dank u zeer. Dan is dat amendement aangenomen. Dan breng ik nu in stemming de Afdrachtregeling zoals die is aangepast naar aanleiding van het zojuist aangenomen amendement. U stemt daar ook allen mee in? Dat is het geval. Dan is dat ook conform besloten. Ik dank u zeer voor deze goede en constructieve behandeling van deze nieuwe regelingen. Dan zijn wij reeds bij ons programmaonderdeel Jonge Democraten en het doet mij deugd dat er onlangs weer een nieuwe voorzitter van de Jonge Democraten is gekozen. Dat is Floris Kreiken. Zeer onlangs gekozen en ik geef hem zeer graag de gelegenheid om zich hier voor te stellen. Floris Kreiken.

Floris Kreiken

Beste Democraten. Goedemorgen. Het middenveld ligt open, terwijl de SP de PvdA naar links trekt, proberen Wilders, Verdonk en Heikamp elkaar de loef af te steken aan de rechterkant. Ruimte voor D66 dus. Het is nog vroeg, maar ik haal u maar meteen uit de droom. De Jonge Democraten zien niets in ruimte in het middenveld. De Jonge Democraten vinden het middenveld namelijk net zo achterhaald als termen als links of rechts. Want wat betekent het midden nog als linksom zo conservatief is. De SP is één van de meest linkse partijen, maar zet zich wel af tegen Europa. En wat betekent het midden nog als rechtsom zo progressief is. En VVD die vanuit Den Haag steeds harder schreeuwt tegen immigratie staat in het Europees Parlement zij aan zij met D66 in de strijd voor persoonlijke vrijheden. De Jonge Democraten staan voor een progressief inhoudelijke stroming. De visie op de maatschappij moet bepaald worden door argumenten vanuit de liberale vrijzinnige traditie en niet vanuit gedateerde dogma's. Voor ons is het belangrijk om aan die progressieve thema's invulling te geven in de meest letterlijke zin van het woord. Wij willen vooruit, wij willen ons recht op de toekomst. Niet bang zijn, maar ons nu met een open en een constructieve houden bezighouden met die thema's die onder druk staan. Zoals vrijheid, privacy en onze toekomst. Want dit kabinet wil achteruit. Achteruit want het onderwijs is van een maatschappelijke waarde vervallen in een budgettaire probleem. Minister Plasterk kijkt niet verder dan zijn eigen portefeuille om het lerarentekort op te lossen en dreigen te morren aan het hoger onderwijs. Zo dreigt het ene gat opgevuld te worden met het andere, zonder met een open blik te kijken buiten de portefeuille en wat de mogelijkheden van het onderwijs zijn. Maar het kabinet wil ook achteruit om de focus niet meer ligt op wat Nederland met Europa kan bereiken, maar wat Europa vooral niet mag doen. De emancipatie van homo's en vrouwen staat onder druk; aan de ene kant door radicale moslims (misschien een beetje rechts van mij om dat te zeggen), maar aan de andere kant door Yvette Lont van de Christenunie en door de SGP (misschien weer een beetje wat linkere opmerking). Kortom, het conservatisme heeft Nederland in haar greep en de waarden waar D66 trots op is, worden steeds meer onder druk gezet. Maar dat betekent niet dat we moeten opgeven. Juist niet. Wij moeten doorgaan met ons progressieve tegengeluid, want in een politiek landschap, waar de conservatieve partijen tegen elkaar opbieden is D66 met haar geluid hard nodig. D66 is steeds meer herkenbaar, maar zal daar verder aan moeten werken. Laat zien dat je de enige progressieve partij bent in Nederland die vooruit durft te denken. Langzamerhand beginnen steeds meer mensen het te snappen en vindt de Partij haar achterban weer terug. Wij zien het ook bij de Jonge Democraten. Waar ook wij een jaar geleden werden weggehoond, of het verwijt kregen dat onze moederpartij dood was, gaan mensen nu weer het gesprek met ons aan en komen links en rechts steeds meer mensen uit de kast, wat D66-zijn betreft. Democraten de Klim lijkt te zijn ingezet en terwijl u doorklimt klimmen wij mee. Soms klimmen wij even voor, soms klimmen wij een naast u, maar wij zijn altijd in de buurt. Ook de komende tijd gaan wij ons laten zien, want we moeten vanaf vandaag met Europa aan de slag. De Jonge Democraten trekken weer het land in om mensen te vertellen wat Europa voor ons betekent. Best belangrijk, nee, onmisbaar. Europa betekent vrede, welvaart en vrijheid. Wij willen langs scholen trekken, om dat levendig te maken onder scholieren, we willen langs universiteiten trekken om te laten zien dat er maar één partij is die Europa echt serieus neemt en wij gaan acties opzetten omtrent het thema Europa. En dat niet alleen. Over anderhalf jaar zijn er weer verkiezingen en D66 zal echt een tandje bij moeten zetten om de afvaardiging naar Europa te behouden. Jan en Geert zullen hameren op een gebrek aan Referendum dit jaar en gaan voor de makkelijke stem, dus wij moeten echt aan de slag, maar wij zullen met Sophie, als ze dan lijsttrekken wordt, laten zien waar

het om gaat. Want juist met Europa kunnen we zoveel bereiken. Zonder Europa worden we namelijk nooit die duurzame samenleving waar Al Gore 's nachts zijn natte dromen over heeft. Nat uiteraard omdat die baadt in het smeltende poolwater. Europese regeringsleiders stelden dit jaar doelstellingen vast voor een duurzame samenleving. U zult ze vast wel kennen. In 2020 moet Europa 20% minder broeikas uitstoot ten opzichte van 1990. Dat klinkt leuk, maar als dat niet gepaard gaat met goed en doordacht beleid, komen we nergens. 1,1 Biljoen euro. Dat is wat het kost. De technologie is er gedeeltelijk, nu moet men aan de slag gaan, niet wachten, niet angstig op de Groenlinks manier dingen niet of minder gaan doen, maar offensief en vooruit denken. Kijk met universiteiten naar innovatie en zoek nieuwe onorthodoxe en spannende oplossingen. Dat betekent ook, dat we sterk gepolariseerde en in beton gegoten ideologische discussie over kernenergie opnieuw moeten durven voeren. Dus niet automatisch standpunten uit de jaren 80 van de vorige eeuw herhalen, maar met een open en frisse blik opnieuw durven kijken. Wat zijn de voordelen en wat zijn de nadelen. Wellicht zijn er in de afgelopen 25 jaar nieuwe ontwikkelingen geweest of te voorzien die de nadelen van kernenergie kleiner hebben gemaakt. Voordelen zijn met de CO2 problematiek alleen maar groter geworden. De uitkomst van de discussie blijft misschien geen kernenergie, maar je moet wel de discussie met nieuwe feiten open in durven gaan. Onlang verscheen een rapport van het Internationale Energie Agentschap, waarin wordt gesteld dat de fossiele energie zo snel opraakt, dat we zeer snel al tegen een crises zullen aanlopen. Volgens het rapport koerst de wereld aan op een dure, vuile en onzekere toekomst. Daar zijn wij niet van gediend. Wij willen dat er weer vooruit gedacht wordt. Kijk naar innovatie en kijk naar duurzame energie. Maar er is meer, want vooruit denken betekent natuurlijk ook onderwijs. Vorige week stonden wij, samen met andere politieke jongerenorganisaties op de bres voor meer geld voor onderwijs. Wij hielden een sponsorloop om de Hofvijver en het Tweede Kamergebouw, om zo geld op te halen voor het lerarentekort. Minister Plasterk nam het met veel pijn en moeite bij elkaar geschaapte 212 euro denkbaar in ontvangst. Vraag is natuurlijk of hij hier vervolgens ook serieus mee aan de slag gaat. Wij wilden door met verschillende jongerenorganisaties samen te werken het goede voorbeeld geven aan de Minister. De problemen in het onderwijs zijn een breed maatschappelijk probleem en vereist ook een brede blik. Kijk eens buiten je portefeuille Ronald en ga dat in de Ministerraad samen oplossen. Maar ook met onderwijs kunnen we heel veel doen. Denk aan de multiculturele samenleving. In een kleine klas met goede begeleiding kan men werken aan een betere integratie. Momenteel is bijvoorbeeld homoseksualiteit een taboe op school. Dezelfde Minister Plasterk die 212 euro rijker is dankzij ons, stelde onlangs dat het misschien goed was om daarom een soort 'coming out dag' te organiseren en homoseksualiteit op scholen meer te bespreken. Dat klinkt heel leuk, maar het is niet zo dat homoseksuele leraren zich schamen om voor hun homoseksualiteit uit te komen. Het is meer zo, dat zij bezorgd zijn, dat zij in het huidige klimaat hun openheid met agressie moeten bekopen. Seksuele opvoeding en het aanleren van respect voor de ander is stap 1. Een feestelijk 'coming out dag' organiseren is dan een mogelijke vervolgstap. In het onderwijs kun je ook een politiek bewustzijn kweken. Met de Jonge Democraten gaan wij vaak langs bij scholen voor een lezing of een debat en zien wij hoe enthousiast wij altijd worden ontvangen. En dat is heel erg belangrijk, want het politieke landschap van tegenwoordig laat zich kenmerken door superlatieven van populisme. Wapen daarom jongeren in het onderwijs voor mooipraterij. Leer ze kritisch denken. Het is niet zo dat de jeugd niet geïnteresseerd is in politiek. Laat één keer de naam Wilders vallen en je hebt een hele kleurrijke discussie. Er wordt nog te weinig aan de toekomst gedacht, terwijl het huidige kabinet symboolmaatregelen aan de jeugd oplegt, om zogenaamd het probleem op te lossen. Het kabinet wil een elektronisch kinderdossier, waarin de huidskleur, vorm van de neus van de ouders en seksuele geaardheid van het kind wordt vastgelegd. Valt een keer iemand op de snelweg die op de verkeerde manier paddo's heeft genomen en paddo's worden verboden. Er gebeurt een ongeluk met jongeren en drank en de leeftijd waarop je alcohol mag kopen, moet omhoog. Je moet jongeren niet in bescherming nemen tegen deze risico's, je moet ze juist leren hoe ze hiermee om kunnen gaan, zodat ze de juiste keuzen kunnen maken om zichzelf in bescherming te nemen. Er heerst een soort naar en angstig gevoel onder de bevolking en vind je dat gek? Als ik de conservatieve politiek en de media mag geloven, stik ik in uitlaatgassen, gaan de Polen er met mijn baan vandoor en wordt mijn Marokkaanse buurman geronseld voor de Islamitische Jihad. Dat gevoel probeert de overheid weg te nemen met symboolmaatregelen en ondertussen snoept u maar. Snoepen van onze begroting, snoepen van onze privacy en snoepen van onze

vrijheid in het algemeen. Dit kabinet wil achteruit. Er gebeurt niets met de AOW leeftijd, niets met de hypotheekrente aftrek en het ontslagrecht wordt niet versoepeld. Democraten, wij vinden het tijd om ons hier tegen af te zetten. Dit jaar gaan de Jonge Democraten op pad met een missie. Wij willen niet bang zijn, maar open en constructief oplossingen zoeken; vechten tegen de angst en voor onze toekomst. Dank u wel.

Han Polman

Floris Kreiken, voorzitter van de Jonge Democraten. Bedankt. Een herkenbaar geluid zoals we van de Jonge Democraten gewend zijn. Ik wens jou en wij allen veel succes bij het voorzitterschap en bij al het moois wat jullie nog van je laten horen. Wij zijn bij de Algemeen Organisatorische moties. Er zijn een aantal moties ingediend, die staan op bladzijden 19 van het congresboek. Ik zou willen vragen of de indieners zich al een beetje klaar willen maken om de moties toe te lichten als men dat wenst. Dat zal ook de procedure zijn; de indieners van de moties zullen gelegenheid krijgen om een korte toelichting te geven en dan zal vanuit het Landelijk Bestuur worden gereageerd en dat gebeurt in de persoon van Bart Robbers, vice voorzitter organisatie. Dan is er gelegenheid, als dat gewenst is vanuit de zaal te reageren en zal de indiener nog kort het woord tot ons kunnen richten en dan zullen we tot stemming overgaan. Dat is kortweg gezegd de procedure. Ik zou daarom graag willen vragen aan Petter van Raalte of hij naar voren wil komen bij het voorste spreekgestoelte om de motie over de koopzondag kort toe te lichten. Petter van Raalte.

Petter van Raalte

Goedemorgen Congres. We hebben gelukkig kunnen lezen dat het Landelijk Bestuur artikel bijdragen aan de Permanente campagne als afdeling Rotterdam zijn we daar zeer verheugd over en we hebben gemeend om gelijk het goede voorbeeld te moeten geven door een motie voor te bereiden. U heeft allemaal kennis kunnen nemen van het feit dat de koopzondag onder druk staat. De vrijheid van kiezen wanneer je wilt winkelen. In Rotterdam hebben we al een flyeractie gedaan samen met het LB goede folders rondgebracht, heel veel positieve reacties gekregen van de mensen in de stad. Middels een actie flyer, een fluitconcert in zoveel mogelijk steden gecoördineerd door het Landelijk Bestuur voorzien van fluitjes die we uitdelen aan het winkelend publiek met een D66 logo, misschien nog een leuk proeflidmaatschap erbij gaan we ons op de kaart zetten, gaan we een oorverdovend geluid produceren op een zondag om 13.00 uur gecoördineerd. Het kan niemand ontgaan, iedereen moet er kennis van nemen en we profileren ons door te zeggen we onderscheiden ons van het huidige kabinet, vervolgens zijn wij voor kiezen, wij zijn democraten, we wensen zelf te denken en te handelen wanneer we wat doen. Ik stel voor alvast even een heel kort voorproefje te geven van de mensen hoe dat in Nederland kan horen. Dank u wel.

Han Polman

Bedankt. Het woord is aan Bart Robbers namens het Landelijk Bestuur.

Bart Robbers

Ja Congres, we wilden u dit natuurlijk niet onthouden en als wij hadden gezegd, overnemen, dan hadden we er niet eens meer over kunnen discussiëren en dat vinden we zonde. Het Landelijk Bestuur heeft gekeken en wij zullen zeker bij acties die dit doen ondersteunend werken en wij zullen het opnemen in het programma, dus wij ondersteunen de motie en wij raden u allen aan om thuis flink te oefenen met die fluitjes. Je hoeft ze maar aan één van je kinderen te geven.

Han Polman

Dank u wel. Is er nog behoefte aan reactie vanuit de zaal, behalve dan het fluitgeluid? Dat is het geval. Spreker bij microfoon 2. Maak uw naam even bekend.

Bernard Aris

Bernad Aris, Den Haag. Dames en heren om 11.00 uur staat hier Louise Groenman u toe te spreken over het rapport over de laatste campagne enzo, maar Louise Groenman is ook degene die in 1984 als ik het goed heb, het eerste initiatiefwet van D66 heeft ingediend op de vrijheid van de winkeltijden en iedereen die wil weten waarom het CDA/PvdA kabinet zo

tegen dat men dat wil inperken, hoeft maar aan Louise Groenman te vragen hoe de vakbondsreactie destijds was toen wij voor vrije winkeltijden waren. Als je wilt weten waaraan CDA/PvdA schatplichtig zijn, dat zijn de vakbonden.

Han Polman

Andere reacties vanuit de zaal? Indiener nog behoefte? Ik denk dat voldoende gezegd is, dan geef ik het graag uit handen voor stemming aan de Stemcommissie.

Stemcommissie

Alvorens wij gaan stemmen willen wij natuurlijk weten wie aan de stemming deelneemt. U heeft in uw pretpakket deze kaart gekregen. Ik zie het al, niet helemaal goed. U moet echt de kant laten zien met de letters, want u kun thuis ook een eigen gemaakt hebben. Niet dat het gebeurt, maar. Ik wil even alle kaarten zien. Dank u wel. Wie is er voor deze motie? Wie is er tegen? Nu, dat is aangenomen.

Han Polman

Ik begrijp dat de conclusie is dat de motie is aangenomen met overweldigende meerderheid van stemmen. Wij zijn bij motie nummer 2 over het burgerforum kiesstelsel. Ingediend door Amsterdam en woordvoerder is J. Scheele. Ik geef hem graag gelegenheid om een korte toelichting te geven. J. Scheele. Is J. Scheele aanwezig, dat is zo te horen en te zien niet het geval. We moeten toch verder, dus ik geef gelegenheid aan Bart Robbers namens het Landelijk Bestuur om te reageren.

Bart Robbers

Ja, voorzitter het Landelijk Bestuur ontraadt de motie zoals die nu is ingediend, omdat hij als het ware de agenda zoals we die hebben ontwikkeld overruled en zegt, je moet los van de afweging van een aantal andere onderwerpen, moet je nu hier persé aandacht aan besteden. Die aandacht komt er en we hebben van de Tweede Kamerfractie begrepen dat ze ook zeker in de Kamer ook de acties zullen ondernemen die uit het Burgerforum voorkomen. Maar het nu weer als een nieuw onderwerp op de partijagenda zetten, dat vindt het Landelijk Bestuur niet verstandig omdat het een doorbraak zou zijn in de afgewogen onderwerpen van de discussies die we hebben gepland en we denken dat het niet op die manier moet. Nog los van de vraag of dit nu het onderwerp is, we hebben zojuist de toespraak van Floris Kreiken gehoord, die had een aantal belangrijke onderwerpen, want daar gaat het om in deze periode. Dit zijn de politieke punten en daar horen deze bestuurlijke organisaties op dit moment niet meer bij. Dus we laten ze niet los, de Kamerfractie doet zijn werk, maar we gaan niet in de Partij de boel weer kantelen tot een discussie over deze onderwerpen. Dat is het advies van het Landelijk Bestuur. Dus de motie niet overnemen.

Han Polman

Dank u wel. Behoefte aan reactie vanuit de zaal? Dat is wel het geval, mijnheer bij microfoon 4.

Hans Tromp

Mijn naam is Tromp, afdeling Oss. Ik zou ervoor willen pleiten een aantal zaken van bestuurlijke vernieuwing wel degelijk actief op de agenda te houden. Wij zijn wel als D66 voor bekend, dat moeten we ook niet laten vallen. Ik ben tegen het districtenstelsel, maar ik zou het dus algemener willen trekken en de afdelingen en de hele Partij betrekken bij een grondige discussie over de standaard elementen van bestuurlijke vernieuwing die we hebben gehad.

Han Polman

Dank u wel. Microfoon 1.

Naam niet genoemd

Ik ben het eens met Bart Robbers in die zin dat.

Han Polman

U bent de heer Sterling.

Heer Sterling

Dat klopt. Ik ben het eens met de heer Robbers van het Landelijk Bestuur dat we de motie niet moeten overnemen, maar ik vind zijn argumentatie niet goed, in die zin dat bestuurlijke onderwerpen inderdaad gewoon thuis horen op onze agenda. Ik ben ook voorzitter van het Platform Democratie & Rechtstaat, we gaan ook een hele reeks over bestuurlijke onderwerpen, gaan we organiseren in het land, dus dat wordt sowieso georganiseerd, maar om het alleen nu over dit onderwerp te hebben, dat is een beetje teveel van het goede, dus ik zou toch willen aanraden het niet over te nemen.

Han Polman

Dank u wel. Andere? Ik heb gehoord dat de heer Scheele, indiener van de motie gearriveerd is. Hij krijgt van mij het woord, omdat we nog in de eerste termijn van de behandeling zitten, de heer Scheele wilt u nog heel kort een toelichting geven en u heeft ook al wat reacties uit de zaal gehoord, dat bespoedigt misschien ook de behandeling. De heer Scheele.

J. Scheele

Ja, het is maar heel kort. Afdeling Amsterdam die wil een discussie over districtenstelsel. In 'Klaar voor de klim' hebben we afgesproken dat het debat centraal zou staan. Districtenstelsel is min of meer ter discussie gesteld in het laatste verkiezingsprogramma, maar het is te diep verankerd om op een congres daar met een motie meteen over te stemmen of vrij plotseling over te stemmen. We moeten eerst breed en diepgaand discussiëren in de Partij. Dus mijn vraag is wil men debat in de Partij ja of nee. We zijn toch geen SP waar de leiding voor ons beslist?

Han Polman

Dank u wel. Nog dringende opmerkingen vanuit de zaal in toevoeging op wat gezegd is. Is niet het geval, dan geef ik voor stemming in handen aan de Stemcommissie.

Stemcommissie

Dan wil ik graag zien wie voor deze motie is? Wie is er tegen? Verworpen.

Han Polman

Dank u wel. Wij zijn bij de behandeling voor motie nr. 3 over betere huisvesting. De indiener is Ruud van Esch en ik geef hem graag het woord.

Jeroen Sterling

Ruud van Esch kon vandaag niet komen omdat hij ziek is en hij had mij gevraagd om zijn weloverwogen motie toe te lichten. Wat het Platform Democratie & Rechtstaat eigenlijk met deze motie beoogt, is dat we een huisvesting krijgen dat ook dient als verenigingshuis, dus niet alleen voor betaalde krachten of voor het bestuur om daar te vergaderen, maar gewoon alle leden welkom zijn en waar debatten kunnen worden georganiseerd en onze huidige locatie voldoet daar niet aan. En ja, het verzoek is eigenlijk voor het bestuur om op zoek te gaan naar andere huisvesting. Dat wil niet zeggen dat ze meteen een beslissing moeten nemen van goh, we gaan een nieuw pand kopen, maar eerst terugkomen naar het congres, we hebben een verkennend onderzoek gedaan, we hebben in de Partij gekeken wat de leden willen en ook wat de mogelijkheden zijn en dat het congres dan alsnog kan beslissen we gaan verhuizen onder bepaalde voorwaarden. Het is enkel bedoeld van een verkennend onderzoek. Dank u wel.

Han Polman

Dank u wel. Ik geef het woord aan Bart Robbers namens het Landelijk Bestuur.

Bart Robbers

Ja, voorzitter, we moeten de motie lezen voor wat er staat en daar staat dat het huidige kantoor niet geschikt is omdat het 's avonds niet toegankelijk is voor kantoren, buiten kantooruren voor vrijwilligers. Die veronderstellingen daar herken ik helemaal niets van. Voorgesteld wordt om te zien naar een groot verenigingsgebouw een school of een kerkgebouw, maar bij mijn weten moeten ook scholen en kerken, als je daar 's avonds komt moet er iemand zijn om de deur voor je open te doen, dus als de werkgroep een inwonende conciërge in de motie mee bedoelt te zoeken, dan kun je dat realiseren, maar

dat kunnen we ook in het huidige bureau waar veel vergaderingen plaatsvinden en waar veel mensen welkom zijn als ze daar komen. Wij vinden het niet verstandig om onze aandacht die we nu graag willen besteden aan debatten en aan het land en de mensen in het land, om daar nu weer een huisvestingsdiscussie in het bestuur en daar de aandacht aan te geven. Wij ontraden deze motie.

Han Polman

Dank u wel. Is er behoefte aan reacties vanuit de zaal. Dat is het geval. De heer De Bruijn, microfoon 1.

Ronald de Bruijn

Ja, ik heb me altijd gevraagd, waarom moet het altijd in Den Haag blijven? Waarom komen jullie niet gewoon gezellig naar het zuiden ofzo.

Han Polman

Dank u wel. Nog andere reacties vanuit de zaal? De heer Aris, microfoon 2.

Bernard Aris

Toen ik lid werd zat de partijsecretariaat op Javastraat 6 op een bovenverdieping, vervolgens was het Bezuidenhoutseweg 195, dat was ook moeilijk bereikbaar met openbaar vervoer en toen werd het de Noordwal, daar kon je met lijn 3 prima komen, maar zolang ik het partijsecretariaat van D66 ken is het nooit een zoete inval geweest, maar altijd een functioneel gebouw dat functioneel gebruikt werd, dus wat dat betreft vind ik de huisvesting van het partijsecretariaat als de zoete inval voor D66 toch een beetje merkwaardig.

Han Polman

Andere reacties vanuit de zaal, behoefte aan reacties? Niet het geval. Dan krijgt de indiener, de heer Sterling namens de indiener het woord.

Jeroen Sterling

Wat Bart Robbers zegt dat het partijkantoor open staat voor vrijwilligers in de avonduren, dat is een onjuiste weergave van de werkelijkheid, want er moet dus iemand bij zijn van het Landelijk Bestuur of van de Jonge Democraten om dus de deur open te doen of een betaalde kracht. Ja, dat is natuurlijk zelden het geval. Uitgangspunt moet natuurlijk zijn vertrouwen, dat is ook voorgelegd aan het Landelijk Bestuur, daar is een hele discussie aan vooraf gegaan. Het Landelijk Bestuur heeft ervoor gekozen om het partijkantoor niet open te stellen voor vrijwilligers op basis van vertrouwen, dus er moet dus een conciërge dan zijn. Voor het verenigingshuis is natuurlijk de bedoeling dat het gaat op basis van vertrouwen, dus krijg je dus voorzitters van platforms krijgen op dat moment als ze een debat organiseren, gewoon de sleutel van dat pand en kunnen dan in het publieke deel naar binnen, het kantoorgedeelte is natuurlijk afgesloten, maar dat is natuurlijk als je het pand koopt, dan ga je kijken hoe richt je dat dus in en dat hoort bij dat onderzoek, dus dat moeten we eerst bekijken.

Han Polman

Dank u wel. Ik stel voor om over te gaan tot de stemmingen. Het woord is aan de Stemcommissie.

Stemcommissie

Wie is er voor deze motie? Wie is er tegen? Verworpen.

Han Polman

Dank u wel. Dan zijn we bij de laatste algemeen organisatorische motie en die gaat over focus op maat, zoals die de titel heeft meegekregen en die zal kort kunnen worden toegelicht door Marom Ayoubi.

Naam onbekend.

Hetzelfde verhaal als net. Marom Ayoubi is tevens verhinderd, vandaar dat ik het overneem.

Han Polman
Uw naam?

Michiel van Geel

Wat er beoogt wordt met deze motie is eigenlijk om de focus te verleggen om eigenlijk de betaalde krachten meer naar het vrijwilligerswerk. Dat is iets dat een geleidelijk proces is en wat dus ook niet meteen gerealiseerd kan worden, vandaar dus ook dat er op termijn een streven is om die verhouding tussen wat uitgegeven wordt aan betaalde krachten en aan vrijwilligers, dus het land zegmaar, om daar een verschuiving in te krijgen. Dat is eigenlijk de bedoeling van deze motie.

Han Polman

Dank u wel. Is er behoefte aan reactie vanuit de zaal? Dat komt natuurlijk straks, kunt u er alvast over nadenken. Hier is namens het Landelijk Bestuur Bart Robbers.

Bart Robbers

Ja, de motie geeft naar de mening van het Landelijk Bestuur een zeer vertekend beeld. De vereniging, de politieke partij D66 is de vereniging en de leden zijn de baas en de leden brengen de contributie bij elkaar voor de vereniging en de leden doen het werk, dat is nog weer wat anders als vrijwilligers, het zijn niet mensen die van buitenaf erbij gehaald worden om zonder betaling iets voor de Partij te doen, het zijn leden van de Partij en daaruit zijn ze gemotiveerd. Maar er is veel meer werk te doen dan wat zij zelf voor elkaar kunnen krijgen en er is specialistisch werk en daarvoor huren de leden van de vereniging professionele krachten in, die zetten ze dicht bij elkaar in een klein gebouw, zodat ze efficiënt en goed kunnen werken. Het zijn dus de leden die het Landelijk Bureau hebben ingehuurd. Het is niet het Bureau is de Partij en die krijgt het geld en dat besteedt het nu aan de verkeerde dingen, ze zouden het aan de leden moeten, het is precies andersom. De leden brengen het geld bij elkaar om te zorgen dat deze taken goed gedaan worden. Het is onmogelijk om op een andere manier de werkzaamheden die op het Landelijk Bureau gebeuren te doen en zodra de Partij weer, nu laten we maar weer eens zeggen, straks wat meer zetels en wat meer leden heeft, dan zal ook de financiële ruimte weer uitgebreid zijn en dan kunnen we ook nog weer de verdeling van het geld groeit vanzelf met ons mee en zullen ook de afdelingen en de leden weer wat extra's kunnen krijgen voor hun lokale activiteiten, maar om dat van het Landelijk Bureau af te halen, dan ben je een dief van je eigen portemonnee.

Han Polman

Dank u wel. Vanuit de zaal behoefte aan reactie? Microfoon nr. 4. Uw naam.

Wilfried Derksen

Ja ik zou graag van de indieners willen weten welke taken het Landelijk Bureau zou moeten afstoten en zo niet, als er niet afgestoten zou moeten worden, op welke manier dan die werkzaamheden verricht zouden moeten worden, als ze geen betaalde krachten meer hebben.

Han Polman

Dank u wel. Microfoon 2 iemand.

Naam onbekend.

Dank u wel voorzitter, namens Jurriaan Corné. Ik ben juist heel tevreden over de betaalde krachten. Volgens mij zorgen ze namelijk voor continuïteit. Ik moet er niet aan denken wat er bijvoorbeeld gebeurt met de ledenadministratie, als die afhankelijk wordt van het wel of niet beschikbaar zijn van vrijwilligers. Laten we dus in vredesnaam de huidige situatie gewoon behouden.

Han Polman

Dank u wel. Microfoon 5. Uw naam graag.

Alice van Rooij

Alice van Rooij uit Utrecht. Juist door een goede betaalde kracht in Den Haag geef je heel veel geld aan het hele land en komt dat de vrijwilligers waanzinnig ten goede, dus ik denk dat we onszelf een enorm probleem op de hals halen als we deze motie aannamen.

Han Polman
Dank u wel, microfoon 1.

Jeroen Sterling
Ik denk dat de strekking van de motie is niet minder betaalde krachten, maar als er meer leden zijn is er ook meer ruimte om dus in te zetten en dat geldt dat moet naar vrijwilligers en niet naar nog meer betaalde krachten. Overigens is mijn ervaring als Platformvoorzitter dat het landelijk kantoor vooral een hindermacht is en dus eigenlijk erg hinderlijk is. Dus.

Han Polman
Microfoon 4.

Cemilie Sezer
Ik was eigenlijk tegen de motie, maar na het verhaal van Landelijk naar Bart, nou ja Bart heb je wel een vertrouwen in je leden. Dat hoor ik dan. Ja god, leden zijn ook vrijwilligers, dus je kunt een beroep doen op je leden, dat je het zo op die wijze kan organiseren, dat je het van onderuit ook activeren kan. Dus dat verhaal van jou nou nee, de leden kunnen niet, dus wij moeten dat als ingang huren en nou zo heb ik in ieder geval ervaren. Dus ik dacht dan zal ik dan voor gaan stemmen. Dus naar aanleiding van je verhaal.

Han Polman
Anderen vanuit de zaal? Is niet het geval. Dan heeft de indiener nog het laatste woord.

Michiel van Geel
Ja, zoals gezegd, we hebben het hier over streven, dat betekent dat er vooral gekeken moet worden naar waar kan gesneden worden, waar kan die verhouding teruggebracht worden. Om even op Wilfried terug te komen, het is niet aan mij, en daar heb ik ook de kennis niet voor, de precieze kennis voor hoe het precies in elkaar steekt op het Landelijk om dat nu te kunnen zeggen, dat is vooral aan het Landelijk zelf om te kijken van hoe kunnen wij efficiënter met onze mensen omgaan door meer vrijwilligers in te zetten en dat is ook de strekking van de motie van ga nu eens kijken of we echt niet meer gebruik kunnen maken van onze leden om daar winst te halen.

Han Polman
Dank u wel. We gaan over tot stemming en daarom is het woord aan een Stemcommissie.

Stemcommissie
Wie is er voor deze motie? Dank u wel. Wie is er tegen? Ook bedankt. Verworpen.

Han Polman
Bedankt voor de constructieve behandeling van de moties.

Anja Overhoff
Dames en heren goedemorgen. Wij gaan over naar het volgende agendapunt en dat behelst de prestatie kandidaten voor besturen en commissies, een vast punt uiteraard op ons congres. U vindt de CV's voor de vacatures op bladzijden 20, 21, 22 van uw congresboek en wij beginnen met een vacature Landelijk Bestuur penningmeester. Er is één vacature en één kandidaat, dat is Menno Witteveen. Die heeft u vanmorgen al zien optreden en die kiest ervoor om dat voldoende te vinden. Dus die kandidaat kent u. Dan zijn er voor het Landelijk Bestuur vicevoorzitter organisatie, is één kandidaat en één vacature. En ik nodig mevrouw Annelies Koningsveld-den Ouden uit op het podium om zichzelf voor te stellen.

Annelies Koningsveld-den Ouden
Goedemorgen, ik ben een democraat in hart en nieren en D66 is mijn partij en dat is al heel lang zo. Uit overtuiging werd ik in 1977 lid. Onze boodschap is de mijne en omgekeerd en ik ben steeds weer blij als het blijkt dat er altijd mensen te vinden zijn die

we aan ons weten te binden, die de pure sociaal-liberale boodschap in de politiek zowel landelijk als lokaal willen en kunnen uitdragen. Maar ik realiseer me dat het daarnaast om met succes onze politiek te kunnen bedrijven nodig is dat de partijorganisatie goed loopt. Dat lokale en landelijke politici elkaar ontmoeten en beïnvloeden met ideeën en gedachten en ook elkaar durven en kunnen aanspreken. Om dat mogelijk te maken heb ik met veel plezier en succes me de afgelopen jaren ingezet voor het Opleidingscentrum en voor de Bestuurdersvereniging. Dat zijn de onderdelen van onze partijorganisatie die de ontwikkeling van mensen in het politieke vak stimuleren en ondersteunen door ontmoeting en netwerken mogelijk te maken. In januari aanstaande begin ik aan een nieuwe baan. Ik ben dan definitief geen bestuurder meer. Ik vind het dan ook niet meer dan logisch dat ik mijn positie als voorzitter van de Bestuurdersvereniging beschikbaar stel. Tijdens het voorjaarscongres zal daar een nieuwe voorzitter voor worden gekozen. Maar tegelijkertijd wil ik mijn verbondenheid met de Partij inhoud blijven geven en het kan dan ook haast geen toeval zijn dat juist nu de plek van vicevoorzitter organisatie vacant kwam. Die sluit aan bij mijn wensen en mogelijkheden. Ik pas in het profiel dat het Landelijk Bestuur als aanvulling op wat er aan de bestuursleden al zit, wenselijk ziet. Naast Ingrid nog een vrouw in het Bestuur, dat was een wens en ik ben iets ouder dan de meeste die erin zitten. Ik heb flink wat ervaring met de lokale politiek en organisatie en dat waren ook onderdelen in dat profiel. Ik voel me verbonden met de taak waar de organisatie in de komende tijd voor staat. De klim naar boven in alle regio's en afdelingen mogelijk maken en afdwingen. Er liggen fantastische initiatieven en er staan mooie projecten op stapel. Zorgen dat die ook gerealiseerd worden, daar wil ik heel graag aan bijdragen in het Landelijk Bestuur.

Voorzitter

Hartelijk dank. Dank je wel. Dan is er één vacature en twee kandidaten voor de Besluitvormingscommissie. De ledenbezetting. Ik nodig van harte uit Maartje te Hennepe het podium te betreden. Nu lopen we iets voor op ons schema, dus geen Maartje. Ik weet niet of Maartje zich in de wandelgangen bevindt. Zou iemand die haar kent willen vragen of ze naar het podium wil komen en dan vullen we tijd op Rob Jan Hubregtse, mag ik jou dan verzoeken. Dan doen we het even andersom omwille van de tijd. Rob Jan Hubregtse, ga je gang.

Rob Jan Hubregtse

Geachte voorzitter, geacht Bestuur, geachte congresleden. Helaas staat mij verre politieke verleden in plaats van motivatie onder mijn profiel, zoals u kunt zien, echter de das is echt groen D66. Op ons vorig congres bleek een vacature te zijn binnen de Besluitvormingscommissie. Ik heb mij tijdens dat congres daarvoor opgegeven. Het bleek, gezien de regels, niet mogelijk te zijn om deze vacature toen in te vullen. Vandaar dat ik nu hier voor u sta om mijn kandidatuur gestand te doen. Geacht Congres. Ik hop dat ik voor u in deze Besluitvormingscommissie mag plaatsnemen. Ik zie deze invulling ook als een opstap voor verdere functies binnen het Bestuur, binnen onze Partij en uiteindelijk komt er veel werk op ons af, uiteindelijk zullen er zeker weer verkiezingen plaatsvinden en gezien het feit dat deze regering toch minder is voor ons land, nu al wrevel is binnen coalitie en wij als burgers keer op keer gepakt worden. Geacht Congres, in de hoop dat u voor mij stemt als lid van de Besluitvormingscommissie, verblijf ik hierbij Rob Hubregtse. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Is Maartje inmiddels gearriveerd. Ja, goed zo. Rustig aan, denk aan het trapje. Fijn dat je er bent. Ga je gang.

Maartje te Hennepe

Goedemorgen. Ik moet nog even ademhalen; ik wat mijn auto namelijk aan het parkeren en dat was een moeizaam verhaal, maar dat hebben je waarschijnlijk ook ontdekt, of jullie zijn met de trein, dat is vast milieuvriendelijker en vast veel makkelijker. Waarom ik mij gekandideerd heb, is eigenlijk heel makkelijk. Ik hou van orde, ik hou van regelmaat en ik hou van rust in de vergadering. Ja, ja, sommige dingen moet je nog leren. Ik ben al heel lang lid van D66 en ik heb van alles gedaan, voornamelijk heb ik mij binnen D66 met alles en nog wat beziggehouden en nog als laatste in het Bestuur. Inmiddels woon ik heel ergens anders en dacht ik, nou wat zal ik nu eens doen en toen dacht ik nou, wat vind ik nu eigenlijk leuk en wat ik leuk vind is ervoor zorgen dat de vergadering loopt zoals die

moet lopen en dat alle voorwaarden daar zijn om iedereen een podium te bieden om dat te doen wat hij graag wil doen en om de regels en de statuten en de huishoudelijke reglementen die wij daarvoor gemaakt hebben om die zo te optimaliseren dat een ieder ook daadwerkelijk kan doen, wat hij leuk vindt. En dat is eigenlijk de enige reden waarbij ik goed kon bedenken waarom ik mij zal kandideren en dat is wat ik gedaan heb en ik hoop daarbij op jullie steun. Dank je wel.

Voorzitter

Nu eerst maar een kopje koffie zou ik willen voorstellen. Goed dat je er was. Als laatste, lid voor de Financiële Commissie. Johan Klaassen, kom verder.

Johan Klaassen.

Goedemorgen, mijn naam is Johan Klaassen, ik heb me beschikbaar gesteld als lid van de Financiële Commissie. Van beroep ben ik organisatie aan de automatiseringsdeskundige. Daarnaast ben in penningmeester en bestuurslid van de vluchtelingenorganisatie Stichting INLIA en secretaris van de D66 afdeling Utrechtse Heuvelrug. Ik denk dat mijn kennis en ervaring van toegevoegde waarde voor D66 kan zijn en wil deze daarom ook graag ter beschikking stellen aan D66. Dank u wel.

Voorzitter

Heel hartelijk dank. Dit waren de kandidaten, de stembussen staan buiten dames en heren, dit is op voorschrift van de brandweer. Vergeet u niet te stemmen en dat kan tot 14.00 uur, dus niet allemaal tegelijk gaan wandelen graag. Het volgende agendapunt, en dat gebeurt niet vaak op ons congres dames en heren, maar we lopen voor. Ja, dat zegt wellicht iets, dat gebeurt ons niet vaak. Is Louise Groenman gearriveerd, ik heb haar nog niet gezien. Als dat niet zo is, dan zou ik willen voorstellen eventjes een kopje koffie met zijn allen te dringen, een kwartiertje te schorsen en vergeet u niet te stemmen, kunt u dat in één keer doen. We zijn om 11 uur weer terug. Tot zo. Proeflidmaatschappen kunt u kopen, dames en heren, vergeet u dat ook niet.

Kleine pauze

Voorzitter

Wilt u uw plaats weer innemen Congres. Als iedereen weer een plekje gevonden heeft, wat bijna het geval is, lijkt me goed als de deuren weer even dicht gaan zodat wij alle aandacht kunnen richten op Louise Groenman die voorzitter is van de gelijknamige commissie en aan het Bestuur het rapport zal aanbieden met de titel 'Verloren vertrouwen en de weg naar herstel'. Louise aan jou graag het woord.

Louise Groenman

Ja, zo had ik willen beginnen, het 'Verloren vertrouwen en de weg naar herstel'. Dat is de titel van het rapport dat ik zo meteen ga overhandigen aan de partijvoorzitter. Aanleiding voor het rapport was een motie op het congres in mei, waarin het Landelijk Bestuur verzocht werd een analyse te maken van 12 jaren van verkiezingsnederlaag van D66. Een meerderheid van het meicongres was van mening dat nader onderzocht moest worden hoe D66 in 12 jaar tijd zoveel vertrouwen en profiel kon verliezen. Daartoe werd commissie in het leven geroepen bestaande uit Saskia Bruines, Eric Boog en Menno van der Lans en mijzelf en de partijvoorzitter was met het indienen van de motie overeengekomen dat de opdracht zo moest worden geconcretiseerd, dat de commissie vooral het perspectief zou hanteren. Waarom en wanneer verloren de kiezers het vertrouwen in D66. Dat was de hoofdvraag. In 1994 werd het vertrouwen in de Partij beloond met 24 zetels. Andere partijen zaten zwaar in de problemen en dat gaf ons de wind in de rug. Toch was het ook en vooral onze eigen houden en uitstraling, onze niet-verzuilde of aan belangen gekoppelde boodschap, onze stijl van politiek bedrijven en de kwaliteit van onze mensen in combinatie met heldere nieuwe ideeën en een degelijk programma die mensen vertrouwen inboezemde toen. Van de 12 jaar die we beschrijven zaten we 11 jaar in de regering. Van de ruim 40 jaar die we nu bestaan, zaten we trouwens 18 jaar in de regering. We doen er dus wel toe zou je zeggen. We hadden ons rapport ook de titel 'In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst' kunnen geven. De 24 zetels namen

immers gestaag af tot er vorig jaar november nog 3 over waren. 12 Jaar neergang beschrijven was vanuit, wat de kiezers van ons gezien kunnen hebben, was geen makkelijke taak. We hebben met deskundige buitenstaanders gepraat en uitvoerige gesprekken gevoerd met sleutelfiguren uit de afgelopen periode. Iedereen was zeer bereidwillig om mee te werken waarvoor we zeer erkentelijk zijn. De gesprekken waren openhartig, zodat wij een goed beeld kregen van wat zich in Den Haag heeft afgespeeld. Wat zich in Den Haag afspeelde is echter iets anders dan wat de kiezer te zien kreeg. We zijn in het rapport chronologisch te werk gegaan. We beschrijven de verschillende periodes, de beruchte nachten en andere crisismomenten, niet met de bedoeling om zondebokken aan te wijzen. We geven wel aan wanneer de regie ontbrak en dat er niet altijd goed gecommuniceerd is, onderling niet en niet naar de leden en de kiezers. Iedereen werkte hard en veel dingen gingen goed, maar achteraf gezien, en dat is makkelijk praten, ik weet het, gingen er ook dingen niet goed. Bovendien benadrukken we dat er ook van een collectieve verantwoordelijkheid sprake is geweest. De Partij als geheel heeft ermee ingestemd dat er gelijmd werd als er een breuk was of dat we mee gingen regeren als dat niet zo voor de hand lag. Voor kiezers geen reden voor vertrouwen. Als een Partij vertrouwen verliest is dat erger dan als mensen programmatisch het niet met je eens zijn. De Partij had altijd een goed verantwoord en op de toekomst gericht programma, dus daaraan heeft het verlies van D66 niet gelegen. Er is dus iets anders gebeurd en we hebben geprobeerd dat te achterhalen. D66 zei dingen, maar maakte ze niet waar en als kiezers je niet meer geloven, heb je een probleem. Natuurlijk hadden we naar externe factoren kunnen kijken, die waren er genoeg. Denk aan alle ontwikkelingen sinds de opkomst en ondergang van Pim Fortuin, maar ook aan de vergroving en verhypping van de politiek als zodanig. Natuurlijk hadden we ook naar andere partijen kunnen kijken, hoe die zich opstelden in de afgelopen periode. Dat was echter niet onze opdracht. De opdracht was om terug te kijken vanuit een verondersteld kiezersperspectief. Dat perspectief komt achteraf vast niet altijd overeen met de beleving van de direct betrokken D66-ers. Dat zal ook altijd de uitdaging blijven. Hoe blijf je trouw aan je eigen uitgangspunten, welk programma en houding en blijf je tegelijkertijd geloofwaardig voor de kiezer zonder deze naar de mond te praten. De commissie heeft 12 jaar in beeld gebracht en daar conclusies aan verbonden. Conclusies die kunnen dienen om valkuilen in de toekomst te vermijden. Wij gaan ervan uit dat de Partij lering trekt uit deze conclusies. Omkijken is zeker zinvol, maar te lang met je rug naar de toekomst staan is dat niet. In het verleden verloren gegane resultaten zeggen nog niets over de toekomst. Wat allereerst moet gebeuren is het vertrouwen terugwinnen. Dat begint op de werkvloer met het gedrag, de houding en uiteraard inhoudelijk inbreng van onze woordvoerders, vooral die in Den Haag. Daar verkeert D66 in een politiek krachtenveld dat door sterk middelpuntvliedende krachten steeds meer ruimte biedt voor een Partij als D66 met een vrijzinnig democratisch profiel en een sociaal liberaal gedachtegoed. Er moet naast de kiezers die vluchten naar de behoudende flanken, toch langzamerhand een groeiende groep kiezers ontstaan die genoeg hebben van partijen die geen macht willen afstaan. Van een overheid die er niet is voor de burger, maar de burger klein houdt. Kiezers die genoeg krijgen van de normatieve betutteling door de overheid, die hun eigen autonomie aantasten. Vrijzinnige toekomstdenkers waar de electoraat van D66 toe gerekend mag worden, kunnen eigenlijk alleen bij D66 terecht. Maar dan moeten we er wel weer staan. Er is dus ruimte voor D66. Binnen die ruimte dient op een heldere manier het eigen D66-programma onder het voetlicht gebracht te worden, waaraan ongetwijfeld nieuwe typische D66-thema's kunnen worden toegevoegd. Daarnaast blijft het nodig om gemotiveerd aandacht te vragen voor het achterstallig onderhoud van onze democratie. Dat kan een versleten credo lijken, maar in de huidige pseudo-democratie met zijn vastgeroeste machtpatronen die van Nederland een land van 'doen alsof' heeft gemaakt, is de democratiseringsagenda van D66 misschien nog wel actueler dan in het jaar van onze oprichting. De D66 manier van politiek bedrijven met een zekere onbevangingheid en vrijzinnigheid zonder ideologieën waarop teruggegrepen kan worden, is een voortdurende opgave en uitdaging waar D66 zich zowel bij regeringsdeelname als ook in de oppositie rekenschap voor moet geven. Dat vergt veel van de partijleider, maar ook van de partijorganisatie en de leden. Wij schetsen in ons rapport een weg naar herstel en doen een aantal aanbevelingen. Lering trekken uit het verleden en aanbevelingen ter harte nemen, kortom een lerende organisatie willen zijn, maakt ons weer tot de unieke Partij die we altijd wilden zijn. Met een goed programma, vooral met een goede politieke houding, kunnen we de kiezer weer met vertrouwen tegemoet treden en krijgt de kiezer weer vertrouwen in ons. Er ligt een uitgelezen kans

voor D66 om op eigenzinnige manier en met aandacht voor de menselijke maat van beleid en de betrokkenheid van burgers een eigen koers te varen. Wij zijn als commissie van mening, dat we met onze terugblik en onze aanbevelingen voor de toekomst aan onze opdracht voldaan hebben. Het was niet makkelijk, maar hopelijk wel zinvol.

Ingrid van Engelshoven

Louise, dank je wel voor dit rapport. Ik moet je eerlijk zeggen dat toen wij na aanneming van de motie elkaar spraken en jij de opdracht aanvaardde, ik denk noch jij, noch ik voor ogen had hoeveel werk dit zou zijn en ik heb me ook niet helemaal gerealiseerd wat ik van je vroeg toen ik zei, ja ik wil het wel graag voor het najaarscongres klaar hebben. Ik ben heel blij dat jullie in dat tempo hebben willen en kunnen werken, heel blij dat we nu het rapport hebben. Ik zal er straks nog iets over zeggen en we zullen in ieder geval zo snel mogelijk ook ter beschikking stellen aan alle leden en uiteraard kan ik u nu nog niet zeggen wat wij met al die aanbevelingen gaan doen. We zullen daar in het Bestuur en ook met de fractie goed naar gaan kijken en in ieder geval weer het volgens congres ook, maar zo mogelijk tussentijds terugrapporteren op welke manier wij met die aanbevelingen om zullen gaan. Maar nogmaals heel veel dank hiervoor.

Han Polman

Hartelijk bedankt, we keren direct terug naar het hier en nu, want aan de orde is de wijziging van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Dat bevindt zich op pagina 22 tot en met 44 van ons congresboek. Er is de afgelopen tijd door een speciale commissie onder leiding van Patrick Poelman gewerkt aan modernisering van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Ik stel daarom voor dat Patrick Poelman straks even een korte toelichting geeft op het proces en de totstandkoming van het resultaat van commissie en de inhoud daarvan, dat we vervolgens even inventariseren wie vanuit de zaal vragen of opmerkingen heeft. We kijken even of we dat per cluster moeten doen of dat dat in algemene zin kan. Daarna zijn er ook nog zes amendementen die wij in behandeling moeten nemen, die zijn ingediend. Die vindt u op bladzijde 44 van het congresboek en vervolgens hopen we tot afronding over te gaan en te stemmen. Het is goed om te weten dat we gisteravond een hele goede bijeenkomst hebben gehad met een aantal mensen die secuur naar de wijzigingsvoorstellen hebben gekeken. Leden die daar opmerkingen en vragen bij hadden, daar hebben we goede discussie over gehad gisteravond en dat zal ongetwijfeld ook de behandeling van vandaag bespoedigen. Ik geef graag het woord aan Patrick Poelman vanuit de Commissie Wijziging Statuten en Huishoudelijk Reglement om een korte toelichting te geven op het proces en de inhoud van de wijzigingen. Patrick Poelman.

Patrick Poelman

Ja voorzitter, dank u wel. Er wordt hard gewerkt aan 'Klaar voor de klim' en wat dat betreft heeft onze Ingrid van Engelshoven krachtig het voortouw genomen, dat merken we net en dat merken we ook nu. Samen met Wilfried Derksen, Rogier Seinstra en Tessa Maas hebben wij ons gezet aan deze opdracht uit 'Klaar voor de klim'. De meeste wijzigingen in Statuten en Reglement die hebben het karakter van op orde brengen, zorgen dat je bij de tijd blijft met de inzet van elektronische hulpmiddelen in de richting van onze leden en bij stemmingen en dergelijke, e-voting, we hebben onze notaris er nog even goed doorheen laten gaan om te zorgen dat de teksten worden opgeschoond en heel veel van de veranderingen hebben dus wat ons betreft een hoog redactioneel karakter c.q. zorgen dat we up to date zijn. Er zijn ook een aantal principiële punten en daar wil ik wat over zeggen. U treft dat ook aan in het boek, maar dat heeft u misschien nog niet allemaal kunnen lezen. De organisatie van de interne verkiezingen hebben wij op de schop genomen, waarbij één ding overeind blijft staan, dat is 'one-man-one-vote'. Maar dat wij hebben geconstateerd dat er ten aanzien van de organisatie rondom het stemadvies nog wel eens sprake is van procedures die niet de allerhoogste schoonheidsprijs, waar het om transparantie gaat, verdienen, hebben wij gemeend het systeem van het stemadvies op landelijk niveau aan te passen. We hebben dat als volgt gedaan. Een paar geleden besloten we dat de lijsttrekker hier op het congres aan het begin van de lijstvormingsproces wordt gekozen. Dat kan ook plaatsvinden in afdelingen en regio's en wij hebben overwogen dat een stemadvies eigenlijk een advies moet zijn van mensen die een gekozen status hebben. Wij vinden ook dat de gekozen lijsttrekker zichtbaar invloed mag hebben, en niet alleen maar onzichtbaar, en ik heb ze van alle kanten meegemaakt deze procedures, dus ik weet waar het over gaat en dat betekent dat wij gezegd hebben, het zou beter zijn als de

gekozen lijsttrekker samen met de gekozen partijvoorzitter of voorzitter van de geleding waar het over gaat, een Stemadviescommissie vormen, waarin ze zich bij laten staan door professionals die we ongetwijfeld rijkelijk in onze Partij aanwezig zijn met al die werving- en selectiebureaus die er in den lande bestaan. Dat leidt ertoe dat er dan een stemadvies op tafel komt, waarvan iedereen weet wie er verantwoordelijk voor is, namelijk de twee gekozenen, de gekozen lijsttrekker en de gekozen voorzitter. Uiteindelijk gaat dat geheel gemotiveerd naar de stemgerechtigde leden en die hebben volgens klassieke D66 principe 'one-man-one-vote' weer volledig de zeggenschap om de mannetjes en vrouwtjes op de plaatsen te zetten zoals ze dat zelf willen. Dat is één punt van verandering. Wij stellen voor om dit op landelijk niveau voor Europarlement, Eerste en Tweede Kamer zo te houden en op de plaatselijke niveaus kan men op regio en afdelingsniveau, kan men kiezen of men voor dit systeem kiest of dat men de oude gang van zaken rondom het stemadvies handhaaft. Tweede principiële punt is het opschonen van onverenigbaarheden. We hebben met name bedoeld op het horizontale niveau, gelet op de omvang van afdelingen en dergelijke het niet al te ingewikkeld meer te doen en mensen die in een gemeenteraad zitten moeten ook werk in het bestuur op dat niveau kunnen doen. We hebben dat geluid veel gehoord in de rondgang van wat zijn nu dingen waar je tegenaan loopt en vandaar uit opschonen van die onverenigbaarheden. Maar er is één fout in geslopen en daar moet ik heel eerlijk in zijn. Op de fringemeeting gisteren hebben we het gehad over de onverenigbaarheid van gelijk gemeenteraadslid, statenlid, kamerlid enzovoorts te kunnen zijn. Dat staat in de Statuten en u kunt dat zien op pagina 35 onder Statuten artikel 8 en dan staan er geen nummertjes, maar in de linkerkolom van pagina 35, eerste blokje of tweede blokje van onderen, daar staat in de huidige tekst dat die onverenigbaarheid bestaat en als u dan verder leest, dan ziet dat van afschaffen. Dat is niet bedoeld geweest en wij willen de onverenigbaarheid van het lidmaatschap van Europarlement, Eerste en Tweede Kamer, Provinciale Staten enzovoorts laten bestaan en daarom nemen wij in snel overleg, toen we ontdekten dat dat er zo in was gekomen, met het Landelijk Bestuur nemen wij dit onderdeel van de voorstellen terug, maar voor de rest blijft het staan. Het derde puntje is dat wij flexibilisering hebben voorgesteld van alle termijnen die maken dat het soms voorkwam dat u pas twee dagen voor een congres hier wist wie kandidaten waren voor allerlei dingen, dat kwam dan omdat de regels waren zoals we waren. We hebben het zo nu geformuleerd, dat het Landelijk Bestuur dat zo kan doen, dat als er hier ergens gekozen moet worden, er ook campagne gevoerd kan worden door die leden en dat dat niet wordt gehinderd door de Reglementen. Tenslotte hebben wij ingevoerd dat voor de kandidaatstellen van lijsttrekker er een toch wel een drempel aan ondersteuningsverklaringen moet worden opgenomen. Wij zijn gaan zitten op 1% van een aantal stemgerechtigde leden van D66, komt nu neer op zo een kleine 100 ondersteuningsverklaringen die je moet, we hopen dat dat ooit veel meer wordt, maar er wordt aan gewerkt en dat betekent dat kandidaten lijsttrekker iets meer moeite moeten doen om hier ook kandidaat lijsttrekker te mogen zijn en dat vinden wij terecht. Dat zijn de algemene uitgangspunten van het geheel. Ik hoop dat u dat met ons mee kunt maken en dan kunnen we wat dat betreft de komende jaren weer in. Dank u wel.

Han Polman

Patrick, wil je even precies zeggen wat er nu geschrapt wordt?

Patrick Poelman

Pagina 35 moet u voor u nemen van het congresboek. U gaat naar de linker kolom en u kijkt naar de één na laatste alinea van de linkerkolom waar staat: Het lidmaatschap van het Europees Parlement enzovoorts, dat blokje. Dat blokje tekst daarvan wordt nu voorgesteld om het te schrappen. Wij stellen voor om dat te laten staan.

Han Polman

Dank u zeer. Ik zou willen voorstellen om eerst met elkaar te inventariseren of er vragen of opmerkingen zijn over deze wijzigingsvoorstellen en ik vraag eerst aan u wie er van u eventueel opmerkingen heeft over de technisch onderdelen, dan vraag ik aan u of er vragen of opmerkingen zijn ten aanzien van het onderwerp onverenigbaarheden. We hebben net begrepen dat daar een wijziging is aangebracht dat onverenigbaar blijft het lidmaatschap van vertegenwoordigende organen Europa, Provincie, Tweede Kamer en tot slot of er opmerkingen zijn over de organisatie van de interne verkiezingen, waaronder ook het onderdeel valt dat de Stemadviescommissie zoals die nu functioneert voor verkiezingen

Europa, Tweede Kamer, dat die vervalft. Wie van u heeft eventuele opmerkingen bij de technische onderdelen van de wijzigingen? Ik zie daar bij microfoon 5 iemand die het woord wil voeren. Wilt u telkens even uw naam zeggen voordat u het woord voert. Gaat uw gang.

Theo van Pinkers

Mijn naam is Theo van Pinkers. Ik spreek namens het Platform Seniorenbeleid en wij constateren, zoals ook wel in de toelichting is gezegd, dat er steeds meer elektronisch wordt gecommuniceerd en steeds minder op papier. Op zich is dat terecht natuurlijk, dat is praktisch en dat is goedkoper, maar er zijn zeker onder de oudere leden van D66, en zeker onder de ouderen in de samenleving die op korte termijn nog lid gaan worden van D66, zoals u weet neemt hun aantal toe, zijn mensen die geen toegang tot Internet hebben en wij willen daarom voorstellen om daar waar uitsluitend nog elektronisch gecommuniceerd wordt en dat gebeurt bijvoorbeeld in 4.8.2. bekendmaking van termijnen van het congres die alleen nog op de website gebeuren, willen we voorstellen om nergens papieren communicatie geheel uit te sluiten, in ieder geval die mogelijkheid open te houden. Dank u wel.

Han Polman

Dank u wel. Zijn er nog andere vragen of opmerkingen met betrekking tot de technische wijziging? Mijnheer gaat uw gang, microfoon 2.

De heer Spielman

Mijn naam is Spielman. Er wordt vermeld dat een vereist quorum aanwezig dient te zijn van 3% van de stemgerechtigde leden. Is dat het geval?

Han Polman

Of dat nu het geval is? Dank u wel. Andere vragen of opmerkingen bij de technische wijzigingen. Dat is niet het geval. Ik kan in ieder geval vast antwoord geven op die laatste vraag. Het quorum is aanwezig. Ik geef even gelegenheid aan Patrick Poelman om te reageren op de opmerking over elektronische informatieverschaffing en ik zou bijna willen zeggen de postduiven, maar het papier. Patrick Poelman.

Patrick Poelman

Er blijven twee papieren Democraten per jaar verschijnen en daarin kunnen de aankondigingen voor dit soort bijeenkomsten worden gedaan. Gelet op de financiële huishouding van de Partij is het natuurlijk wel zo, dat in toenemende mate een beroep nu wordt gedaan op die elektronische middelen, maar we zullen ervoor zorgen dat er altijd wel iets van papier blijft bestaan waardoor iedereen vanuit het papier kan weten dat dit soort bijeenkomsten plaatsvinden.

Han Polman

Dank u wel. Op het onderdeel onverenigbaarheden. Zijn daar opmerkingen of vragen vanuit de zaal? Zoals net is toegelicht, blijft de onverenigbaarheid bestaan met betrekking tot de volksvertegenwoordigende functies. Geen opmerkingen en vragen, dan tot slot het onderdeel interne organisatie, interne verkiezingen ook met betrekking tot het nieuwe voorstel van het verdwijnen van de huidige procedure van de Stemadviescommissie voor het aantal vertegenwoordigende lichamen. De heer Van der Ham.

Boris van der Ham

Dank u wel. Ik spreek hier overigens op persoonlijke titel. Ik heb twee keer te maken gehad met de Stemadviescommissie en met twee verschillende uitkomsten overigens en dat is overigens altijd weer goed gekomen, omdat ik inderdaad, en dat is heel goed aan het voorstel van de commissie, dat eigenlijk de leden het voor het zeggen hebben. Dat is zeer belangrijk dus daarom dat is een principiële keuze die gemaakt is, opnieuw is gemaakt door deze commissie, dat is alleen maar goed. Maar ik heb met het voorstel van de commissie op dit punt echt moeite. Wat er wordt gezegd is dat de lijsttrekker en de partijvoorzitter de lijst gaan samenstellen. Natuurlijk kan altijd weer gecorrigeerd gaan worden, maar ik vind het van groot belang dat juist die voorzitters die we onlangs hebben gehad, dus in 2006 was dat Kohnstamm, in 2002 was dat Wijers, die zijn hier ook gekozen. Wat dat betreft is de argumentatie van de heer Poelman dat die niet gekozen

waren, is gewoon niet juist en ik vond het juist zo goed dat er een breder samengestelde commissie is die veel meer kan kijken ook naar de verschillende atmosferen in de partij, de verschillende soorten stroming die er ook zijn, waardoor ook het draagvlak voor zo een commissie groter is. Dat nu er veel kritiek is geweest op de commissie van vorig jaar, ook overigens kritiek is geweest op de commissie van 2002, moet niet een reden zijn om zo een instrument dat we eigenlijk in de praktijk nog maar zo kort gebruiken, alweer ter zijde te schuiven. Dus mijn verzoek aan de commissie zou zijn om dit aspect, dus 7.4 verandert in 7.5 in ieder geval door te schuiven naar het volgende congres en op dat punt gewoon eigenlijk geen wijzigingen, dat zou mijn stelling dan zijn bij het debat volgend jaar, geen wijzigingen door te voeren. Het is niet nodig en ik denk ook eerlijk gezegd, dat het ook heel kwetsbaar is voor zowel de partijvoorzitter als de toekomstige lijsttrekker om op die weg te gaan. Daarbij zal ook de kritiek ook heel erg geconcentreerd worden op die twee, dat is zonde en we hadden een goed systeem, laten we dat gewoon handhaven.

Han Polman
Dank u wel. Microfoon 1.

Frans van Hagen
Mijn naam is Frans van Hagen. Ik weet wel dat het de bedoeling was om zoveel mogelijk procedures een beetje te veranderen, maar ik vind het jammer dat de gelegenheid niet te baat is genomen om te overwegen of het Landelijk Bestuur niet door alle leden gekozen kan worden en niet door het Congres. Ik zal vandaag dat niet aankaarten, maar ik zou het Bestuur willen oproepen om in de toekomst het debat aan te gaan met de rest van de Partij, of het niet verstandiger is om alle leden te laten meepraten over hun bestuur en niet alleen de congresleden. Dank u wel.

Han Polman
Dank u wel. Ik zie nog iemand bij microfoon 2. Gaat uw gang.

Yuri Ankoné
Dank u wel voorzitter, Yuri Ankoné. Aangaande het aanmelden van de kandidaten 1% aan steunbetuigingen, dat lijkt mij niet meer dan onmogelijk administratieve rompslomp. Ik bedoel het is relatief beperkt aantal is makkelijk, vrij makkelijk aan te komen, maar als je 6, 7 kandidaten hebt, dan betekent dat op Landelijk Bureau men weer 6, 700 formulieren moet nagaan, alle lidmaatschapnummers moet controleren, of de leden betaald hebben. Het levert een dusdanige rompslomp op, volgens mij kunnen we dit beter niet ..

Han Polman
Dank u wel. Microfoon 4. Uw naam.

Steven Rieder
Steven Rieder uit Utrecht. Ik ben het in principe helemaal met Boris eens. Ik zou zelf nog wel een kleine wijziging zien in de procedure van de Stemadviescommissie, dat er met name niet meer een lijst voor hoeft te worden samengesteld, maar alleen een toelichting per kandidaat waarom die wel of niet geschikt is. Maar het voorstel zoals het nu voorligt, lijkt me niet een goed voorstel.

Han Polman
Dank u wel. Microfoon 5.

Constantijn Dolmans
Mijn naam is Constantijn Dolmans. Ik ben 17 jaar lid van deze Partij en al 17 jaar discussiëren wij over de wijze waarop we een advieslijst samenstellen en die Stemadviescommissie Boris bestaat dus al heel lang en al heel lang zijn we daarover ontevreden. Niet alleen over de laatste Stemadviescommissie, want het gaat niet om die commissie an sich, maar het gaat om de manier waarop dat stemadvies tot stand komt. Het stemadvies is in mijn een chronische pijn in the ass in deze Partij en wat doet een chronisch zieke patiënt, die grijpt elk medicijn aan wat er op de markt komt en ik denk dat we dit gewoon eens een keertje moeten gaan doen. We moeten gewoon die verantwoordelijk neerleggen bij twee mensen die we ook op die verantwoordelijk kunnen aanspreken, want dààr zit het grote verschil met een Stemadviescommissie, die

Stemadviescommissie die komt en die gaat en op het moment dat de Stemadviescommissie stemadvies hebben uitgebracht, zijn ze nergens meer op aanspreekbaar, terwijl een lijsttrekker een partijvoorzitter, die kun je erop aanspreken. Laten we dit gewoon een keertje gaan doen en uitproberen.

Han Polman

Dank u wel. Ik zie een laatste spreker vanuit de zaal bij microfoon 2. Gaat uw gang.

Kees Bezemer

Dank u wel. Mijn naam is Kees Bezemer. Ik heb één vraag of opmerking over die voorgestelde 1% drempel. Op zich kan ik me voorstellen het idee dat er achter zit om te zeggen lijsttrekker kandidaten moeten de minimale steun van de leden hebben, maar het kan ook een praktisch probleem opleveren als er bijvoorbeeld een kandidaat is die de steun wel zou hebben, die wel heel goed is, maar die over onvoldoende adressen van leden beschikt om tijdig over al die ondersteuningsverklaringen te beschikken. Is het Bestuur van plan om als dit aangenomen wordt, die precampagne, dus die campagne voor de definitieve sluiting van de kandidaatstelling waarin mensen die formulieren moeten bemachtigen op één of andere wijze te faciliteren, bijvoorbeeld via de website?

Han Polman

Dank u wel. Ik stel voor dat eerst Patrick Poelman reageert op de gemaakte opmerkingen en dan vanuit het Bestuur ook ten aanzien van die laatste vraag Mark Sanders. Patrick Poelman.

Patrick Poelman

Ik denk dat de heer Dolmans de kern raakt van waar het om gaat. Wat wij vinden dat is dat de leden van D66 moeten weten hoe een stemadvies tot stand komt en moeten weten wie ze erop aan mogen spreken, wie ze erop aan kunnen spreken als dat wel of niet goed gedaan is. En stelt u zich eens voor dat die lijsttrekker een lijst zou voorstellen die absoluut op geen draagvlak kan rekenen bij de achterban, dan snijdt die zichzelf zodanig in de vingers dat ik goede redenen heb om te verwachten dat dat niet zal gebeuren. Tegen Boris van der Ham zeg ik, het is niet zo dat de lijsttrekker en de partijvoorzitter de lijst gaan samenstellen. De lijst wordt samengesteld door de leden en dat is zo en dat blijft zo. Je kan het een beetje met een vergelijking doen als je op een verjaardagfeest een taart snijdt, dan is er één iemand die snijdt de stukje, maar de gasten op het feestje die kiezen vervolgens het stuk dat ze willen hebben. Deze kreeg ik net aangereikt van iemand en ik vind hem wel leuk. Nog een punt van Van der Ham dat we nog maar zo kort met het fenomeen stemadvies bezig zijn, nu ik doe nu 30 jaar mee en volgens mij is dat 27 jaar geleden begonnen en dat er steeds discussie over is, dat is zo en dat is helemaal niet erg, dat hoort in een volwassen partij dat je met elkaar discussie kunt hebben over de instrumenten die je met elkaar hebt om tot zoiets als lijstvorming te komen. Dus ik doe wat dat betreft kan ik alleen maar zeggen dat wij dit voorstel zeer in uw aandacht aanbevelen om er toch voor te gaan zijn. De procedures een beetje veranderen om het Landelijk Bestuur dat neemt het Landelijk Bestuur mee neem ik aan om in de toekomst te gaan kijken of Landelijk Bestuursleden schriftelijk moeten worden gekozen of hier op het congres. Die 1% aan steunbetuigingen, wij vinden dat iemand die vindt dat die lijsttrekker van D66 kan worden, dan ook het eigenlijk vrij makkelijk moet hebben om aan zijn 1% aan steunbetuigingen te komen. Een klein beetje drempel mag best wel, een klein beetje moeilijk maken, mag best wel en dat dat wat rompslomp oplevert op het secretariaat, het zij zo, dat hebben we al goed met elkaar over gesproken en dat hebben wij er wel voor over om te zorgen dat het aantal kandidaten beperkt blijft tot dat wat wij dan noemen de serieuze kandidaten en excusez, ik denk dat als je die 1% niet kunt verzamelen, je beter niet aan dat kandidaat lijsttrekker zijn kunt beginnen. Voorzitter dit is.

Naam onbekend (tape 2/07)

Mag ik een ordevoorstel doen? Ik zou een ordevoorstel willen indienen dat we op het punt van Stemadviescommissie uitstellen tot de volgende keer. We hebben toch tijd zat tot de volgende verkiezing.

Voorzitter

Ik zal het straks even meenemen bij de verdere procedure. Er was nog één vraag, waarvan ik me even afvraag of de heer Poelman daar antwoord op geeft of vanuit het LB, dat was over het faciliteren met betrekking tot die 1%. Kan daar even een korte reactie op komen?

Patrick Poelman

We hebben het al makkelijker gemaakt om de email te kunnen gebruiken als instrument om steunbetuigingen te gaan doen, moet je natuurlijk wel je goede nummers opgeven en dat soort dingen, maar dat wij een hele groep klaar hebben zitten op het landelijk secretariaat om dat voor de kandidaten te gaan doen, nee. Dat moeten ze zelf doen binnen het raamwerk van het Reglement zoals we dat hier nu met elkaar gaan vaststellen.

Han Polman

Dank u wel. Als ik het goed heb begrepen dan speelt dat punt over die Stemadviescommissie om dat nu wel of niet al te besluiten dat we die in de huidige vorm wijzigen, afschaffen of dat we die besluitformule er nu nog even uithalen, dat speelt een belangrijke rol in de discussie, dus ik stel voor dat straks als afzonderlijk punt voor de besluitvorming mee te nemen. Dat lijkt me chique naar aanleiding van deze discussie. Dan hebben wij nog een zestal amendementen die op bladzijde 44 staan vermeld en zoals het hoort zo gaan we het doen. De indiener krijgt kort gelegenheid om toe te lichten het Landelijk Bestuur zal reageren, u krijgt als zaal nog de gelegenheid als u dat wenst, dan de indiener weer en dan gaan we tot stemming over. Ik geeft het woord aan de indiener met betrekking tot het eerste amendement.

Jeroen Sterling

Goedemiddag. De voorzitter van de Permanente Programmacommissie die wordt nu benoemd door het Landelijk Bestuur voor een periode van drie jaar en ja, D66 is natuurlijk een democratische partij en het zou eigenlijk veel beter zijn deze gewoon te kiezen.

Han Polman

Dank u wel. Reactie vanuit het Landelijk Bestuur. Het is natuurlijk heel slechts voor mij als congresvoorzitter dat ik uw naam helemaal vergeten ben. Mark Sanders ga uw gang.

Mark Sanders.

Ja, ik ben verantwoordelijk voor het Kenniscentrum, Kennis en Kunde in het Landelijk Bestuur en uit die hoofde ook voor de Permanente Programmacommissie. De hele trits amendementen die hier is ingediend heeft inderdaad tot doel om de Permanente Programmacommissie in de Reglementen een positie te geven en om dat allemaal democratisch netjes af te zekeren. Op zich is dat natuurlijk een goed streven, maar het is wat mij betreft nog veel te vroeg daarvoor. De Permanente Programmacommissie is net begonnen. We willen kijken hoe dat gaat functioneren. De voorzitter is niet benoemd voor drie jaar, de voorzitter is benoemd tot de tijd dat hij niet meer benoemd is. We zijn daarmee begonnen omdat we van mening waren dat we een manier moesten vinden om ook echte toppers uit Nederland, uit de wetenschap, uit de politiek, uit het Bestuur bij de gedachtevorming van D66 op de één of andere manier te betrekken. Om dat te kunnen doen moet je die mensen in de tijd afgebakend een concrete vraag voorleggen met een concreet format om daaraan te werken. Dat komt dan uiteindelijk tot een product en dat product komt, zoals altijd, naar het congres van D66 de afdeling in, de Partij in voor discussie en dan wordt er besluitvorming gepleegd. Dus het is zeker niet zo dat deze Permanente Programmacommissie een Permanente Programmacommissie is in de zin van de Programmacommissie zoals we die kenden, maar dan permanent. Dat is niet de bedoeling. Deze commissie pleegt permanent onderhoud aan het programma op hoog niveau. Daarom lijkt het ons niet nodig om daar nu al dingen in op te nemen in de Reglementen. Als dat in de toekomst nodig zou blijken, gaan we dat zeker doen. Daar wil ik het even bij laten.

Han Polman

Heel goed. Dank u wel. Op dit punt nog behoefte aan een reactie vanuit de zaal? Dat is het geval, niet. Microfoon 4.

Jeroen Kraaikamp

Jeroen Kraaikamp uit Utrecht. Ik heb een vraag aan het Landelijk Bestuur. Dit betekent dan dat de voorzitter van de Programmacommissie voor de verkiezingen van 2008/9, dat die wel wordt gekozen?

Han Polman

Andere vragen of opmerkingen vanuit de zaal op dit punt? Microfoon 2.

Yuri Ankoné

Als leden bepalen wij uiteindelijk via een stemming en via amendementen wat het verkiezingsprogramma is, dus het eindproduct dat bepalen wij als leden. Ik hoef dan toch niet ook nog te kiezen wie dat product gaat opstellen? Mocht iets mij niet bevallen, dan dien wel een amendement in.

Han Polman

Dank u wel. Microfoon 1. Nee. Verder geen opmerkingen op dit punt? Microfoon 4.

Bernard Aris

We hadden vroeger een beleidsprogramma, dat was reuze nuttig, want daarin kon je gaande de kabinetsperiode als nieuwe punten uitdiscussiëren en klaarmaken voor het nieuwe verkiezingsprogramma. Volgens mij is het het beste als de Permanente Programmacommissie zich dan een soort beleidprogramma-achtig stuk maakt, waar dan, als de verkiezingen komen, we de hot items uit kunnen halen en andere punten naar het beleidsprogramma kunnen verwijzen. Dat heeft ook het voordeel dat het verkiezingsprogramma een ontzettend stuk korter kan dan het nu is, nu er geen beleidsprogramma is.

Han Polman

Dank u wel. Nog opmerkingen vanuit de zaal? Op dit punt. Is niet het geval? Misschien goed om even te zeggen, dit is geen vragenronde meer, maar is een stellingname ook vanuit de zaal over de motie, dus de indiener van de motie heeft nu het woord. De heer Sterling.

Jeroen Sterling

Zoals Mark Sanders net zei, het is inderdaad de bedoeling dat dus die Permanente Programmacommissie aan de slag gaat met onderwerpen en daar dus een lange termijnvisie voor D66 in neerzet. Dat was ook het idee toen wij dat als Platform aandroegen om zo een functie en commissie dus in te stellen, maar het lijkt ons niet handig om commissies naast elkaar te laten functioneren. Als er een commissie bezig is met de inhoud, laat ze dan meteen een programma opstellen, waarom commissies naast elkaar en waarom een experiment doen zonder dat je vastlegt wat nu precies de bevoegdheden van zo een commissie zijn, van de voorzitter en wat nu de verhouding is tot het congres? Het is heel onhelder om zo een positie in het leven te roepen, vooral ook omdat dan het Landelijk Bestuur ook gaat over de inhoud, dus de politieke inhoud en dat kan botsingen geven met onze fractie of met de leden die eigenlijk over de inhoud gaan. Want eigenlijk is het de bedoeling dat het Landelijk Bestuur vooral zich concentreert op organiseren, organiseren en organiseren en dat is ook de strekking van die motie.

Han Polman

Dank u zeer. Wij gaan over tot stemming en ik geef het woord aan de Stemcommissie.

Stemcommissie

Voordat wij overgaan tot stemmen wil ik heel graag eventjes nog een keer alle stemkaarten zien met de tekst naar voren. Dank u wel. Wil ik ook nog even voor de goede orde aangeven dat er gewoon gestemd wordt bij een meerderheid van 50% plus 1. Ook voor de Huishoudelijk Reglement en de Statuten. Dus bij deze. In stemming wordt gebracht amendement 86.6001. Wie is voor dit amendement? Wie is tegen? Verworpen.

Han Polman

Dank u wel. Wij zijn bij amendement 86.6002 en ik geef de indiener Jeroen Sterling het woord.

Mag ik een ordevoorstel indienen?

Han Polman
Wie bent u?

Jeroen Adema
Jeroen Adema. Het gaat steeds over dezelfde strekking dat het over een voorzitter gaat van een Programmacommissie. Ik zal graag willen voorstellen om eigenlijk alles in één keer af te handelen om tijd te sparen. Applaus.

Han Polman
Ik kijk even, ik zie steun en ik hoor steunbetuigingen vanuit de zaal. Ik kijk even naar de Besluitvormingscommissie of dat formeel geen belemmeringen heeft. Dan wil ik graag het mooie voorstel overnemen en ook de indiener verzoeken om in zijn toelichting even één toelichting te geven over de overige vijf amendementen. De heer Sterling.
Jeroen Sterling.
Mijnheer de voorzitter, ik zou natuurlijk graag daar eerst zelf even op willen reageren voordat u dus zegt dat u dat wilt.

Han Polman
Als een ordevoorstel wordt gedaan en dat heeft verder geen belemmeringen en er is vanuit de zaal daar verder geen behoefte aan commentaar, dan kunnen van de daartoe besluiten. Omdat u indiener bent, wil ik u even heel kort vragen te reageren op dit ordevoorstel, maar we gaan het wel doen.

Jeroen Sterling
Ja, oké. De reden dat ik dat naar voren breng, is dus dat er in die tekst dat op dat moment dus verandert in plaats van Permanente Programmacommissie gewoon dat Permanente weggestreept kan worden en dan is het wel degelijk relevant om ze stuk voor stuk te behandelen.

Han Polman
Ik stel voor dat even ook te laten afhangen van de reactie die straks vanuit het Landelijk Bestuur wordt gegeven. U kunt nu even kort een inhoudelijke toelichting geven op de amendementen als u daar nog behoefte aan heeft.

Jeroen Sterling
Dan wacht ik gewoon even de reactie van het Landelijk Bestuur af.

Han Polman
Prima. Dank u zeer. Vanuit het Landelijk Bestuur Mark Sanders

Mark Sanders
Ja, nu ben ik even in verwarring. Gaat dit nu over de Permanente Programmacommissie of over de Programmacommissie?

Han Polman
Alle vijf amendementen die nu in behandeling zijn.

Mark Sanders
We pakken alles bij elkaar. Waar het over gaat in de meeste van deze amendementen is wat de indiener beoogt is dat er procedures worden opgenomen in het Reglement om vast te leggen dat iedereen adviesrecht heeft met daaraan gekoppeld een verplichting tot antwoordgeving met verslaglegging op de website. De hele operatie herziening Statuten en Huishoudelijk Reglement was juist gericht op het uit het Reglement halen van dit soort dingen. Wij zijn natuurlijk en de Programmacommissie is natuurlijk en de voorzitter van de Permanente Programmacommissie niet aanwezig, maar heeft ook gezegd dit vooral even te communiceren. Iedereen die een advies heeft, iedereen die een idee heeft, iedereen die iets aan die commissie wil meedelen, die moet dat natuurlijk gewoon doen. Dat staat

iedereen ook vrij. Die commissie is daar alleen maar heel blij mee, zal daar ook serieus op ingaan. Het lijkt ons alleen geen goed idee om nu in steen te beitelen dat daar binnen 14 dagen een reactie op moet komen die dan vervolgens moet worden gepubliceerd enzovoorts, enzovoorts. Het is gewoon, dit is met een kanon op een mug. Wij verwachten hier geen problemen mee, noch met de Programmacommissie noch met de Permanente Programmacommissie en ik denk dus dat deze amendementen overbodig zijn. Ontraden.

Han Polman

Dank u wel. Is er vanuit de zaal nog behoefte om vragen of opmerkingen te maken.
Microfoon 1.

Ik ben toevallig de laatstgekozen voorzitter van de Programmacommissie geweest voor deze partij.

Han Polman

U bent de heer Scheffer?

Michiel Scheffer

Ik ben Michiel Scheffer. Ik ben even van het podium gelopen wat wat problematisch is, maar de indiener die vermengt ook twee functies, namelijk Besluitvormingscommissielid en zeg maar inhoudelijke punten, dat vind ik ook als lid even problematisch. Maar even ter zake. Deze amendementen zijn ondoenlijk. Ik heb het zelf een aantal jaren gedaan, het is ongeveer zo een 1.000 uur om een programma te schrijven. Als een voorzitter van een Programmacommissie op alle reacties moet reageren binnen twee weken en ook vaak tegenstrijdige zaken krijgt, een commissie moet de tijd kunnen hebben om rustig te kunnen afwegen, rustig alles bij elkaar te kunnen brengen, rustig congres te kunnen brengen en het congres een afgewogen stuk te geven. En dat moet niet een kortademige fortuinistische exercitie worden waarop elke schot een tegenschot moet komen. Dat is absoluut onwerkbaar en voor een stel vrijwilligers ook eerlijk gezegd naast hun baan ondoenlijk, dan maak je de baan echt gewoon te zwaar en daar is geen vergoeding voor.
Applaus

Han Polman

Vanuit de zaal nog andere opmerkingen of vragen over deze amendementen. Dat is niet het geval. Dan geeft ik het woord aan de indiener de heer Sterling.

Jeroen Sterling

In de amendementen staat absoluut geen termijn genoemd, dus dat is niet juist. Het gaat hier niet om twee weken. Bovendien gaat het hier natuurlijk over een Programmacommissie die gewoon in alle rust die informatie tot zich kan nemen. Als het op de website gebeurt is dat een forum en kan er ook gecommuniceerd worden op het forum en dus kan ook de Programmacommissie op dat forum reageren en op die manier tot een goed programma komen. Als we even dan terugkijken naar het opstellen van het afgelopen verkiezingsprogramma, was heel opvallend dat eigenlijk de mensen die iets insturen naar de Programmacommissie totaal geen reactie terugkregen, althans heel veel van hen en dan vraag je je af wat gebeurt er dan met die informatie die je naar zo een Programmacommissie doorspeelt. Dat blijft dan volledig onhelder en daarom is het goed om dat gewoon zorgvuldig vast te leggen hoe we dat met zijn allen willen doen. Dus daar gaan eigenlijk deze amendementen over en ik wil toch voorstellen om ze afzonderlijk te behandelen omdat het nu dus over de Programmacommissie gaat en niet over de Permanente Programmacommissie.

Han Polman

Dank u wel. Ten aanzien van het laatste punt hebben we net bij acclamatie besloten dat we toch de vijf amendementen in één keer in stemming brengen, dus dat gaan we ook doen. Ik stel het volgende voor. Wij brengen eerst in stemming het ordevoorstel wat net is gedaan om de tekst ten aanzien van de Stemadviescommissie om die nog niet aan te passen. Dat betekent dat dat voorstel en dat is om precies te zijn op bladzijde 41 7.4a om dat voorstel nog niet te schrappen. Dus de Stemadviescommissie nog wel te handhaven en daar op een later tijdstip, als dat nodig is, afzonderlijk over te besluiten. Dat is een ordevoorstel wat gedaan is. Dat brengen we straks eerst in stemming en vervolgens brengen we in stemming de zes amendementen die zijn ingediend en daarna brengen we

in stemming het al dan niet aangepaste voorstel. Dat is de procedure zoals ik het zou willen doen. Ik zie bij microfoon 4 iemand die daar nog een opmerking over heeft?

Boris van der Ham

Over uw ordevoorstel zou ik nog even willen aanscherpen, want over die Stemadviescommissie moeten we natuurlijk wel snel kunnen oordelen, dus ik zou niet willen zeggen, nou op een nader te bepalen tijdstip, maar gewoon volgend congres. Dat is een heel redelijk voorstel. Daar is meer discussie over mogelijk, dus ik zou aan het Congres willen vragen om die motie in ieder geval te steunen, die ordemotie, ervoor te zorgen dat er volgend half jaar, dus in het voorjaar, daarover gaan beslissen. Dat lijkt me heel redelijk en hoop op uw steun daarvoor.

Han Polman

Dank u wel. Ten aanzien van de orde zoals die nu gaat met de stemming nog andere opmerkingen. Microfoon 1.

Naam onbekend

Kunnen we een stemverklaring afleggen of wachten we daarmee tot de notie.

Han Polman

Ik zou even wachten. Microfoon 4.

Naam onbekend

Als het over het ordevoorstel gaat, ik zou het Congres willen oproepen om te kiezen.

Han Polman

Dat kan straks door te stemmen, dan kiest u. Ik stel voor tot stemming over te gaan. Nog één opmerking vanuit de zaal? Microfoon 4.

Ingrid van Engelshoven

Ja, Congres, ik zou u ook willen oproepen om daar nu over te kiezen. We weten allemaal dat discussies over procedures rond verkiezingen moet je vooral voeren op het moment dat even geen verkiezingen in zicht zijn. Dus hoe eerder we dit kunnen besluiten, hoe beter. Het is een volstrekt helder voorstel, daar kun je nog, ik kan me voorstellen dat je daar nog eindeloos over kunt discussiëren, maar is gewoon zo klaar als een klontje het voorstel, dus de keuze kan nu gemaakt worden.

Han Polman

Dank u wel. Ik zou nu over willen gaan tot stemming. Nog andere opmerkingen. Ja u wilde een stemverklaring afleggen, daar kom ik zo even op. Er is nog één opmerking. Microfoon 4.

Naam onbekend

Over een half jaar is er ook nog steeds tijd genoeg voordat er verkiezingen zijn. Ik zou dus willen zeggen, doe dat gewoon over een half jaar.

Han Polman

Ik zou nu het debat willen afronden, want volgens is het helder wat we allemaal vinden. Ik geef microfoon 1 even nog gelegenheid om een korte opmerking te maken en dan rond ik af.

Naam onbekend

Ja, op zichzelf heeft Ingrid gelijk, het is een keuze ja of nee en als die keuze voorgelegd wordt zou ik nee adviseren. Nu deze motie er ligt zou ik adviseren om het uit te stellen omdat het geen goed doordacht plan is. Wij zijn een partij met een parlementaire fractie van een aantal mensen, niet een lijsttrekker maar een aantal mensen eromheen. Ik vind dat we daar langer over moeten doorpraten en ik vind daarom dat we moeten uitstellen en ik raad u om voor deze ordemotie te stemmen.

Han Polman

Ik stel voor over te gaan tot de stemming. Wij brengen dus eerst in stemming het, en dat is geen motie, maar is een voorstel om de besluitvorming over de Stemadviescommissie te

verdagen naar een volgend congres. Er wordt gezegd het volgend congres en vervolgens brengen we in stemming de zes amendementen. Het is ook goed om te zeggen dat we het hebben over het voorstel zoals dat op het laatste moment nog is aangepast ten aanzien van de onverenigbaarheid van functies. Die passage blijft staan, dat is net duidelijk toegelicht. Dat betekent dat op dat punt dat voorstel aan de orde is. Ik wil graag de Stemcommissie vragen in stemming te brengen het ordevoorstel om de passage over de Stemadviescommissie uit de voorstellen te halen en dat is 7.4a. Stemcommissie.

Stemcommissie.

In stemming wordt gebracht het ordevoorstel. Wie is voor dit ordevoorstel? Wie is tegen? Verworpen.

Han Polman

Dank u wel. Ik breng in stemming de zes amendementen en zoals dat net bij acclamatie besloten is, doen we dat in één keer. Stemcommissie.

Stemcommissie

Volgens mij zijn het nog vijf amendementen die we in stemming brengen, want die eerste hebben we al in stemming gebracht als ik het goed heb. Ja.

Han Polman

Het is maar heel goed dat we een Stemcommissie hebben. U heeft uw aanwezigheid weer bewezen. Stemcommissie.

Stemcommissie.

Dank u wel. Dus hierbij wil in stemming brengen de amendementen 02 tot en met 06. Wie zijn voor deze amendementen? Wie zijn tegen? Verworpen.

Han Polman

Ik dank u zeer voor de constructieve wijze waarop we dit belangrijke onderwerp hebben kunnen afronden. Dank u wel. Ik ben te enthousiast, dat ben ik wel vaker, want Stemcommissie wij brengen nu in stemming het totale voorstel zoals dat nu voorligt.

Naam onbekend

Voorzitter, volgens mij was het de bedoeling dat voorstel voor het voorstel in stemming zou worden gebracht en niet het geheel.

Han Polman

We hebben net het ordevoorstel in stemming gebracht. Dat is verworpen. Dat betekent dat wij niet over dat onderwerp opnieuw een debat zullen hebben op een volgend congres. Als u nu zegt, ik wil een apart voorstel ter plekke indienen om dit onderwerp uit de wijzigingsvoorstellen te halen, dan is dat een nieuw voorstel.

Naam onbekend (tape 3/02)

Nee, ik heb hier de indruk dat u nu een geheel cluster aan wijzigingen in één keer in stemming wil brengen, terwijl het de bedoeling dat voorstel per voorstel wordt gestemd. Staat ook in het congresboek. Daar staat per wijzigingsvoorstel zal worden gestemd.

Han Polman

Wij hebben net besloten om ten aanzien van het voorstel eerst te stemmen over de vraag of we de besluitvorming over de Stemadviescommissie hier uithalen niet. Daarover is besloten dat we het gewoon, bij meerderheid is besloten, dat het erin blijft. Vervolgens hebben we besloten over de amendementen die zijn verworpen. Dus ik breng nu in stemming het totale voorstel, maar ik zou willen vragen aan de Besluitvormingscommissie om haar licht over deze laatste opmerking nog te laten schijnen. Besluitvormingscommissie. Ik begrijp dat de Besluitvormingscommissie adviseert om per cluster van voorstellen te stemmen.

Naam onbekend.

Voorzitter dan wil ik een punt van orde inbrengen om het voorstel voor voorstel in stemming te brengen. Dit is ook zoals het in het congresboek staat, zoals ook voorgesteld was, het zou een wijzigingsvoorstel voor voorstel in stemming worden gebracht.

Han Polman

Ik stel voor hier geen discussie over te voeren, maar dat we zoals de Besluitvormingscommissie adviseert, per cluster het voorstel in stemming te brengen. Stemcommissie.

Naam onbekend

Het ordevoorstel moet in stemming gebracht worden.

Han Polman

Dan gaan wij, als dat een ordevoorstel is, gaan we dat in stemming brengen. Wie is voor het ordevoorstel om alles per onderdeel in stemming te brengen? Stemcommissie.

Stemcommissie

In stemming wordt gebracht het ordevoorstel. Wie is voor dit ordevoorstel? Wie is tegen? Verworpen.

Han Polman

Dan gaan we nu over per cluster over de stemming en ik wil vragen de Stemcommissie dat te begeleiden. Stemcommissie.

Stemcommissie

Oké. We gaan het cluster voor cluster doen.

- Het eerste cluster dat in stemming wordt gebracht is het cluster tekstuele wijzigingen op pagina 23 tot en met eind 25. Wie is voor dit cluster? Wie is tegen? Aangenomen.

- Het tweede cluster is het cluster technische wijzigingen. Beginnend op pagina 25 doorlopend tot pagina 35. Wie is voor dit cluster? Wie is tegen? Aangenomen.

- Van pagina 35 gaat het over het cluster onverenigbaarheden. Wie is voor? Wie is tegen? Aangenomen.

- Het cluster organisatie verkiezingen bladzijden 35 tot 43. Wie is voor dit cluster? Wie is tegen? Aangenomen.

En nu zijn we door de clusters heen.

Han Polman

Stemcommissie. Wij moeten het totaal nog in stemming brengen. Zou u de totale wijzigingsvoorstellen nu in stemming willen brengen? Stemcommissie.

Stemcommissie

In stemming de totale wijzigingen. Wie zijn er voor deze wijzigingen? Wie zijn tegen? Aangenomen.

Han Polman

Ik dank u allen zeer en ik dank u allen zeer voor de wijze waarop we dat, en zo hoort dat bij onze Partij, zeer zorgvuldig, secuur en volgens de regels hebben gedaan, maar ik wil ook speciaal dank zeggen aan de commissie die veel werk heeft verzet om deze wijzigingsvoorstellen voor te bereiden. Applaus voor die commissie.

Dames en heren, wie nog niet zit raad ik aan om lekker even een plekje te zoeken. We zijn nog nooit zo punctueel geweest. Dat lijkt op orde en regelmaat te duiden. De strakke leiding, dat zou ook kunnen, ik sluit het niet uit. Alstublieft neemt u even de tijd om te luisteren naar een geweldige man, een hoogleraar politieke theorie Herman van Gunsteren, die ons komt vertellen hoe wijze besluiten tot stand komen. Ik vraag uw hartelijke aandacht voor mijnheer Herman van Gunsteren.

Herman van Gunsteren

Dank u wel. Hij doet niets, doet die het, goed zo ja. In die microfoon ging niet. Ja ik kom hier natuurlijk bij D66 iets vertellen over democratie, dat is zoiets als Sibiades die bij het Symposium binnenkomt, hartstikke dronken met een lauwerkrans om zich heen en dan zegt tegen Socrates, roept die: ik ga je de waarheid vertellen, denk je dat je daartegen

kan. Maar ik denk dat ik echt iets ontdekt heb en het was temeer een ontdekking omdat ik het helemaal niet van plan was om over de democratie. Nou als ik hier zou vragen wie is voor democratie, dan zegt iedereen ja en niemand nee. Maar in Nederland heb je dat in het algemeen, als je mensen beginnen een beetje te lachen als je zegt, ben je tegen democratie. Want dat hoor je gewoon te zijn, net als je zegt voor het Nederlands dat spreek je, en als je dan vraagt naar waarom, dan krijg je door de bank genomen drie redeneringen. Eén is, het is een waardeloos systeem, ziet er niet uit, maar al het andere is slechter en het houdt de tirannie buiten de deur. En het tweede is dat je in een tijd waar de samenleving toch betrekkelijk vrij en complex is dat je niet kunt besturen wanneer je een groot deel van de bevolking tegen hebt. En democratie is natuurlijk een enorme steunmachine, want als je eenmaal 51% hebt verworven, krijg je de steun van de tegenstanders, voor zover de democraten zijn. Wat dat betreft is democratie enorm flexibel. Dat was in het oude Athene niet, daar was democratie gewoon, als je de macht hebt, dan oefen je hem uit en de rest sla je uit. Dat is wat dat betreft hebben wij een heel andere democratie. En de derde reden die je hoort is dat het ja toch een kwestie van mensenrechten is, elementair respect voor de individuen die we zijn. One-person-one-vote hè, één lichaam één stem zou ik liever zeggen en de meeste lichamen hebben een wil en een stem en die mag dan ook beslissen. Dat zijn de drie redenen. Maar je hoort eigenlijk zelden of nooit zeggen dat men voor democratie is vanwege de kwaliteit van de geleverde besluiten. Daar heeft men ook geen hoge pet van op, want het ziet er allemaal niet uit en ik heb dat niet alleen bij gewone mensen gevraagd, maar ik ben nagegaan bij 10 jaargangen van 4 tijdschriften van collega's in de politicologie. En in al die tijdschriften wordt eindeloos geschreven over de kwaliteit van democratie, maar er zijn er maar twee artikelen in tien jaar waar men zegt, nee de kwaliteit van die besluitvorming is beter en één is van een niet-politicoloog, is van Armatiës en die heeft verklaard waarom hongersnoden minder ernstig zijn in democratieën dan elders en dat heeft met de snelle verspreiding van informatie te maken. Dat is ongelooflijk en zeg je waarom is dat zo, ze zeggen niets over de wijsheid en kwaliteit van de besluiten en ik denk omdat ze er geen hoge hoed van op hebben. Wat krijg je dan als dat beeld juist is, dat we alle democraat zijn, maar dat we democratie eigenlijk wantrouwen en alleen omdat die kan derailleren maar ook de kwaliteit van de besluiten die die produceert en waar leidt dat toe, dat democratie niet een onderdeel is van goede besluitvorming, maar eerder een randvoorwaarde, wat nu eenmaal moet en dat zie je ook bij de gemeentes waar, als de besluitvorming nieuw wordt ingericht, dan mag de democratie prioriteiten aangeven, dan moet er bestuurd worden, daar moet je je niet teveel mee bemoeien en achteraf wel verantwoordelijk voor afnemen. Dat is ongeveer het schema. Dus we zijn voor democratie, maar we vertrouwen het niet. En daar is natuurlijk reden genoeg om democratie te wantrouwen. We weten hoe het kan derailleren, het kan ontaarden in een tirannie, dat vinden we al bij Plato en Nietzsche, mensen willen instant bevrediging en dan wordt het chaotisch en dan kiezen ze een leider, een soort Schwarzenegger of zo en die gaat goed doen. Dan staan mensen in de weg bij dat goed doen, die negeert die en als die dan nog in de weg staan, dan gaat die ze apart zetten en opruimen. Ja, want een tiran die begint niet, ik ben een tiran. De meeste beginnen met goede bedoelingen. Dat is de eerste.

Het tweede gevaar is ook bekend, dat is bij de Tocqueville is dat we geregeerd worden door schoolmeesters. Laten zijn we dat bureaucratie gaan noemen. Betweters.

En het derde gevaar in onze tijd, waar we behoorlijk vrij (historische vergelijkend) hebben geleefd, althans in Nederland, is dat de mensen denken, en dat vind je veel in het bedrijfsleven, dat wij eigenlijk wel zonder de politiek en de democratie kunnen. Ze zijn zo gewend om in een vrije samenleving, merk je niet veel van de overheid, hoeft naar mijn oordeel de overheid niet voorop te lopen, want dat is maatschappelijk initiatief, zoals dat heet. Dat is het derde gevaar. En die gevaren, daar hebben we allemaal beperkingen en paaltjes neergeslagen en daar zijn we redelijk tegen beveiligd. Maar doordat we zozeer weten wat democratie niet goed doet, hij die kan derailleren, hebben we eigen weinig oog voor wat die wel kan. En dat betekent ook dat we bij de wijzigingen van onze democratie, die op het ogenblik aan de orde zijn, eigenlijk niet goed raad weten hoe we dan daarmee om moeten gaan. Waarom zijn die wijzigingen, want D66 is niet de enige partij die zegt, we moeten veranderen, nee, dat speelt door de hele politiek heen. Dat komt, kort gezegd erop neer, doordat de toekomst niet meer is wat die geweest is, namelijk voorspelbaar en politici worden tegenwoordig vaak verrast. Niet alleen door dingen die ze niet hebben

voorzien, maar ook door verrassingen van de tweede soort. Dat zijn dingen die gebeuren, die je niet kunt negeren en waar de beste reactie uit je portefeuille van reacties op de verrassing niet goed genoeg is om hem te domesticeren. Illegalen zijn al 20 jaar een verrassing in Nederland en dat zal voorlopig zo blijven. Dat maakt natuurlijk heel onzeker, dat is niet alleen deze partij, maar de andere partijen, als beste wat jij te bieden hebt niet goed genoeg is om je taak uit te oefenen. Dan ga je zoeken naar wat anders, naar adviseurs, meer naar de mensen luisteren, of de mensen zodanig disciplineren dat ze zich weer laten regeren. Dat moeten ze zich normaal gedragen. De wereld is onvoorspelbaar, om bestuurbaar te gaan worden moeten mensen weer voorspelbaar worden. Dat doen we natuurlijk, als ik in het ziekenhuis ben, dan moet ik me ziekenhuis-gedragen, want anders het ziekenhuis zijn weldaden, inclusief de vergissingen, niet aan mij verrichten. Maar de regering zegt dus ook van, ja, nee je moet je gedragen en als je je gaat misdragen, dan gaan we preventief optreden, want voorkomen is beter dan genezen. Nou dat is dus niet zo, dat weet iedereen die in een ziekenhuis geweest is. 10% Wordt ziek door het ziekenhuis. Nou goed dat is allemaal terzijde, maar dat is waarom dus die verrassingen, die zijn er meer en dan kan je proberen om aan risicomangement te doen en scenarioplanning, maar het feit blijft dat wij het gevoel bestaat dat het op de oude manier niet goed genoeg is, kunnen we niet verder gaan en het nieuwe moet nog worden uitgevonden. Ja en dan zeggen we, hoe worden we meer democratisch, maar iedereen weet dat dat niet zomaar gaat. Zelfs hier zien we helemaal een zucht van verlichting als die stemmingen voorbij zijn en zo, dat is moeilijk en met nieuwe partijen die in beweging zijn is dat nog veel moeilijker, vooral als je geen statuten hebt voor het geval je ruzie hebt, zoals bij de LPF is gebeurd. Dus dat vernieuwen is aan de orde van de dag.

Welke kant moeten we dan op? Er is men het er in het algemeen wel eens over. Namelijk dat je je op verrassingen kunt voorbereiden door veerkracht te ontwikkelen. Veerkracht is het vermogen om met verrassingen om te gaan, zodanig dat je kernwaarde behouden blijft, ook in nieuwe omstandigheden. En er bestaat over veerkracht eigenlijk twee lijnen. De ene die zegt van we moeten meer de neuzen dezelfde kant op, meer eenheid. Allemaal Nederlander worden en ons Nederlander voelen ook en het moeten tussen de oren gaan zitten en degene die afwijkt die moet nog een keer op inburgeringscursus. De andere notie van veerkracht is een beetje contra-intuïtief, maar is wel wat ik denk wat de veerkracht van vrije samenlevingen is. Dat is namelijk dat de veerkracht van een vrije samenleving zit in de manier waarop daar met conflict wordt omgegaan, namelijk zodanig dat de behandeling van het conflict de algemeenheid ten goede komt. Er is concurrentie op de markt, hoor en wederhoor in het recht, regeren en oppositie voeren in de politiek en concurrerende visies op wat waar is in de wetenschap. Dat is helemaal niet makkelijk om mee om te gaan. Nee, ik ben trots op wat ik hier bedacht heb over democratie of ontdekt heb, maar als een collega naar mij toekomt en zegt, dit is allemaal niets, dan mag ik niet denken, jij lul, maar dan moet ik zeggen, dank je wel voor deze goede kritiek. Dat gaat niet vanzelf. In het bedrijfsleven ook, al die mensen die zeggen, wij willen concurrentie, dat willen ze niet, ze willen zelf de baas zijn. Maar wij hebben contra-intuïtief geleerd dat het goed is om daarmee om te gaan. Dat wordt je afgedwongen, in de rechtszaal moet degene met wie ik slaags zou raken of burgeroorlog voeren, ik moet rechtsgenoot willen zijn van mijn tegenstander en dat is niet makkelijk. Dus dat gaat niet vanzelf. Als wij vertrouwen op primaire waarden en gevoelens en overtuigingen, dan kan je van dit soort dingen, ja het zijn secundaire dingen. Ik ben blij dat de rechter er is, maar het is niet voor mij de hoogste waarde in het leven. Ik ben blij dat er democratie is, maar het is ook heel vervelend. Ik ben blij dat er medeburgers zijn, maar medeburgers zijn niet alleen mensen die hetzelfde zijn, het zijn ook die mensen met wie ik anders, die ik wel een lef had willen geven, of een rotschop om met Remkes te spreken en die moet je dan als medeburgers erkennen en daar moet je ook voor opkomen. Het is niet leuk op het ogenblik om een jonge Marokkaanse medeburger te zijn in Nederland. Ik vind ze hartstikke irritant als ze op straat lopen en tegen vrouwen zeggen 'jij tietten' en in de tram intimideren, maar het zijn wel, ja je kan conflict kan je op verschillende manieren mee om gaan. Nou zover was ik over de veerkracht en toen heb ik twee jaar geleden op vakantie iets ontdekt. We gingen naar Frankrijk, ik had allemaal boeken meegenomen en die gingen over hersenonderzoek, wat een enorme vlucht heeft genomen de laatste 15 jaar, lerende computerprogramma's over wat grote steden vitaal maakt, over hoe mierenhoppen werken en ik zat daar buiten aan zee en ik zat daar te kijken en ik dacht, waarom heb ik nu die boeken meegenomen? En toen zag ik daar een patroon in en dat patroon was dat die boeken gingen allemaal uit

hele verschillende gebieden over zelforganisatie. Zelforganisatie was vroeger een hobby van enkelen, maar in de jaren '90 is er in verschillende wetenschappen zijn er langzamerhand de principes van zelforganisatie naar voren gekomen en die kan je uit die boeken halen en die zijn dus wetenschappelijk meer gefundeerd. Toen schreef ik het eerste zinnetje op en dat luidde "intelligente orde zonder baas". Hoe is dat mogelijk? Een orde die dus reageert op impulsen uit de omgeving en intelligent reageert, maar waar niemand de baas is. Er is een mooi boekje wat sommigen van u wel gelezen hebben daarover, wat ik ook bij me had, dat heette "wisdom of the crowds". Dat is van Surowiecki. Hartstikke leuk boek, dat gaat erover hoe een verzameling van betrekkelijk domme mensen toch een intelligent resultaat tot stand kunnen brengen. Hij begint zijn boek met een jaarmarkt in Plymouth, in 1905. Daar kon je een lootje kopen, waarop je het gewicht van een te slachten stier kon invullen. Wie het dichtst bij was, die zou een geldprijs winnen en mijnheer Galton, een wetenschapper die heeft al die lootjes verzameld en het gewicht van de stier was 1.198 Engelse pond en het gemiddelde van al die lootjes, van al die imbeciele mensen die dat hadden gekocht en iets opgeschreven, was 1.196, dus heel dicht bij. Kan je zeggen, dat is een toevalstreffer, maar er zijn veel meer van dergelijk soort gevallen en de verklaring is vrij simpel. Je vindt het al bij Condorcet, een man uit de Franse Revolutie met het jury theorema. De verklaring is vrij simpel. Ieder die zijn oordeel geeft op dat lootje, die heeft, veronderstellen we, hoe weinig ook, lokale eigen informatie en het oordeel bevat een component vergissing. Als de vergissingen willekeurig zijn, heffen ze elkaar op en hou je informatie over. Ja u begint nu te lachen, maar we hebben dat ook, een gezonken onderzeeër in de Atlantische Oceaan, waar men niet precies wist waar die lag. 15 Experts, niemand had het goed en het gemiddelde van die schatting lag die wel. Moet ik nog meer voorbeelden geven? Oké. We hebben al die deconfitures van Enron en de Ahold gehad en zo. Mijnheer Kohls, hoogleraar Groningen en van de Boston Consulting Group heeft daar een studie over gemaakt. Die heeft bedrijven die over de kop gingen vergeleken met andere die vergelijkbare positie, maar niet over de kop. Dat werd gepresenteerd in de Beurs van Berlage, er waren allemaal commissarissen enzo, mijnheer Laudon sprak en mijnheer Tilman. Interessant was overigens dat de bedrijven die over de kop gingen zich in het algemeen beter aan de corporate government rules hadden gehouden. Dus je moet wel behoorlijk handelen, maar het helpt niet voor deconfiture. Maar er was een ander gegeven wat al die commissarissen niet wilden weten, dus uiteindelijk ben ik maar opgestaan. De aandelenkoers van die bedrijven was meer dan gehalveerd in het jaar voorafgaand van de deconfiture. Dat laat zien dat die stomme aandeelhouders het eerder wisten, althans eerder konden handelen dan de commissarissen. Dat is contra-intuïtief. Ook in de wetenschappelijk, je kunt nog zo een knappe wetenschappers hebben, maar uit de kritiek onderling komt dan toch een beter resultaat naar voren. Nou gaat dat is het basismechanisme en dat, je ziet dat hier bij Surowiecki, maar je kan bij hoe werken mierenhopen, wat maakt een grote stad vitaal of lerende computerprogramma's. Een vriend van mij een MIT die heeft gezegd, ja ik heb de evolutieprincipes erin gestopt, maar ik begrijp nu niet meer zelf hoe het werkt. Dat is echt. Dat is contra-intuïtief. Nu uit de verschillende wetenschappelijk, dat is allemaal een beetje technisch, komen dan vier principes van zelforganisatie naar voren. En die principes die moeten zijn: diversiteit, of een diversiteitgenerator, dus dat lokale informatie verwerkt kan worden, je weet wel die mier die terugkomt met een boodschap, die heeft iets gezien, die loopt daar. Het tweede is dat die diversiteit, dat daarvan is multiple representatie. Dus niet één gezaghebbende representatie, maar verschillende die met elkaar interacteren en die representaties die worden met elkaar geconfronteerd, daar worden patronen in onderkend zoals wij het doen op de beurs ook. Daar heb je wat aandeelhouders doen en dan wordt de koersontwikkeling wordt in kaart gebracht en dan krijg je een plafond enzo, dat is allemaal patroonvorming, patroonherkenning of wat wij hebben met de peilingen. Tegenwoordig weet iedereen dat de peiling geen verkiezing is, maar het werkt wel enorm in op de meningsvorming. Dat is allemaal patroonvorming, patroonherkenning. Multi-representatie, dat is een morsig proces, niet transparant, want je weet nog niet wat het allemaal gaat worden en dan komt er, een derde principe is selectie daaruit, en wel waardenbetrokken selectie, dus wat wel, wat niet, waarvan meer, waarvan minder. Bij ons de rechtspraak is een selectief proces, daar zijn verschillende gedragalternatieven uitgeprobeerd en dan uiteindelijk beslist de Hoge Raad en dan is die uitspraak is richtinggevend voor het verdere gedrag, dan wordt het dit wel en dat niet en ik zal straks iets zeggen over parlementaire enquêtes en verantwoordingsprocessen als selectieproces, dat is het derde principe. Het vierde principe is indirect een verleiderschap door indirecte controle, zelforganiserende systemen vernietig

je als je rechtstreeks ingrijpt. Als we even de markt zien als een zelforganiserend systeem, dan is, je kan niet marktwerking hebben maar bij elk faillissement ingrijpen en voorkomen. Dat gaat dus niet. Dat is het vierde principe. Ik noem hier de markt, omdat dat het systeem van zelforganisatie is wat we het meest bestudeerd hebben, waar we 200 jaar over hebben nagedacht en daar zie je ook meteen aan het voorbeeld dat de zelforganisatie bij mensen niet vanzelf gaat. De markt heeft nodig eigendom, contract, heeft nodig een mededingingsautoriteit, een AFM, dus er zijn voorwaarden waaronder die zelforganisatie kan werken en we beginnen langzamerhand iets te leren over die voorwaarden. Nu, dit is wat uit die wetenschappen naar voren komt, die vier principes van zelforganisatie.

Dan is de vraag, kan je dat toepassen op democratie en op de politiek? Nu, daar zitten een aantal principiële kanten aan, die zeggen gaat het daar niet om macht en emotie en weet ik wat allemaal. Die zijn niet doorslaggevend, maar er zijn twee grote problemen bij de toepassing op politiek, niet fundamenteel, maar waar je wel op moet letten, dat is probleem van hypes en probleem van groepspolarisatie. Een hype doet zich voor wanneer mensen iets doen of iets vinden alleen omdat anderen het vinden en je gaat staan kijken, omdat andere mensen kijken. Een hype is paniekverkoop op de beurs zoals we in 1987 hebben gehad en dan zie je ook meteen dat je daar maatregelen tegen kunt nemen. De handel wordt tegenwoordig stilgelegd na die ervaring. Waarom is een hype of een cascade slecht voor zelforganisatie? Omdat het eigen lokale oordeel tussen haakjes wordt gezet, dus je mist ineens al die lokale informatie. Groepsopolarisatie doet zich voor wanneer de ene groep heel veel praat over de andere maar er is nooit een uitwisseling. Bedrijven die praten over de concurrent, maar er is nooit een klant die kan overlopen. Dan mist de confrontatie. Nou goed. Dat allemaal gedaan hebbende, had ik dus iets gevonden, daar moet je ook, ik had een onderscheid gemaakt tussen principes en mechanismen. Een principe, als je even bijvoorbeeld terugkoppeling, feedback, als je dat als principe neemt, dan zijn er verschillende mechanismen om dat gestalte te geven, een drijvertje in de wc, de aandeelhouders die verkopen of een thermostaat van de verwarming, dat zijn allemaal mechanismen en de vraag is of de mechanismen voldoende zijn om het principe in de huidige omstandigheden gestalte te geven en ik denk dat deze Partij heel veel in de mechanismen heeft zitten prutsen. Ik bedoel niet prutsen slecht, maar fijn afstellen. En één van de lessen is dat als je de principes juist hebt, dat je die mechanismen, dan komt dat wel ongeveer. Nou, dat gehad hebbende en even aannemende dat het juist is hè, toen ik dit opschreef, ik was wel opgewonden, ik zei tegen mijn mevrouw, als het waar is wat ik opschrijf is het nog belangrijk ook en ik ben ook wel geïnteresseerd in waar het echt iets mis is. Tot nog toe niet, ik heb mogen voordragen bij de Raad van State en met allemaal geleerde heren en enkele dames enzo en er is tot nog toe geen echt gat erin. Maar wat doe je dan als je die principes hebt. Moet je ze gaan opleggen en invoeren en vechten ervoor. Ik heb iets veel simpeler gedaan wat ik in de tijd bij de Rabobank heb ik een keer voordracht mogen houden voor klantgericht bankieren en dat vonden ze zo leuk, toen moest ik hem bij de directie gaan houden, het was begin jaren '90 toen ze nog de ABN Amro nadeden en toen moest je Rabo, dat was zoiets op zondag moet je er dan zijn en toen zei ik, wanneer zijn er nu situaties waarin het Rabo-zijn een verschil maakt, waar je niet weet welke kant je opgaat. Hetzelfde principe heb ik hier in het boekje wat ik geschreven heb erover toegepast. Er zijn dilemma's in de huidige politiek, waar je niet weet welke kant op te gaan. Kijk eens of er in die dilemma's deze principes een richting aangeven, meer dit of meer dat in de gedachte dat als je dat in die reël bestaande politieke dilemma's doet, dat dan geleidelijk aan het zelforganiseren van het vermogen van de democratie en de kans op wijze besluiten zal toenemen. Dus om het technisch te formuleren, de kans op wijze besluiten neemt toe naar de mate waarin deze principes verwezenlijkt worden. Nou, dat kan je dan op diverse punten doen bijvoorbeeld, op het gebied van burgerschap en waar vroeger iedereen mocht op zijn eigen manier zalig worden, tegenwoordig moeten we in de publieke sfeer uitdragen of je hebt een hoofddoekje of het tegendeel daarvan, een uitgestrekte hand en dan moet die ander een hand geven. Dat is allemaal uniformering, daar kan je voordelen van verwachten, maar het nadeel van deze, in dit dilemma, je ziet wat er verloren gaat bij het maken van de Nederlandse burger is, de eigenwijsheid van de dissident, die je onder omstandigheden nodig hebt. Dat is al een heel oude gedachte, vind je Mackie & Valley. Die zegt republieken hebben meer veerkracht dan zelfs de beste vorst, waarom, omdat je van personeel kunt wisselen. In oorlogstijd, Churchill dat verder toch een neuroot en depressief was, maar dat is dan goed. Mackie & Valley zei als je geen slag moet leveren, voorzichtige generaal, als je

slag moet leveren vervang je hem door houwdegen. De diversiteit voor een kwaliteit of zoals bij ons in Nederland, Jan Pronk, ik vind het een ramp, maar je moet hem wel hebben, want hij ziet tot wat. Bij Srebreniza was hij ongeveer de enige die zei, dit kan niet waar zijn als dat gejuich en op zo een moment ben je toch dankbaar dat je zo iemand aan boord hebt wat verder hartstikke irritant is. Dat zijn de voordelen van zo een situatie. Dat over burgerschap. Als je toepast dilemma's van representatie, er is eindeloos geklaag over de kloof. Vroeger wantrouwden we landen waar er nooit een kloof was. 95% steun voor het regime, ha, geen kloof, weet je DDR was dat. Dus een kloof is normaal in de democratie, de vraag is wat je ermee doet. Ja? De gedachte om het hele proces van besluitvorming om dat volledig transparant te maken is ook niet verstandig vanuit dit oogpunt bezien. Omdat je dan namelijk die uitwisseling die breng je tot stilstand, van meningen. Het proces van representatie is altijd een beetje morsig en het ziet er dus ook niet uit. Politiek ziet er ook niet uit. Wat ik verdrietig vind is dat politici zich schamen. Herinnert u zich nog de nacht van Ayaan, ja deze Partij zeker, want jullie hebben het kabinet toen laten vallen, eindelijk. Maar wat interessant was, hè dit is een gelegenheid, nationaal ben je zichtbaar, tegenwoordig heb je niet gezag zomaar, maar je moet je gezag waarmaken en hoe doe je dat, door te laten zien dat je exclusiviteit hebt. Dat jij iets doet dat anderen minder goed kunnen of tegen veel hogere prijs. Zoals mijn vak, mijn exclusiviteit is denken en soms als ik ergens kom zeg ik, dames en heren, mijn vak is denken. U kunt het ook, met mij erbij gaat het beter. Toen ik jong was, zei ik dat niet. Maar dan merk je gewoon wat de anderen in jou nodig hebben. Politici ook. Mensen roepen dan in de Kamer, dit is een vertonen. Je had natuurlijk ook kunnen zeggen, kijk het ziet er niet uit, maar dit is het werk wat wij doen en het resulteert wel in een besluit. Zo doen wij het, dus wij verwarren vaak de morsigheid van processen met de uitkomst. Ik heb in het boekje wel gezet, het proces van baby's maken is enorm verspillend, duizenden zaadjes en kleverig en er komt toch een mooie baby uit. Dat moeten we ook in de democratie, het ziet er vaak niet uit, maar je moet ook kijken, wat levert het op. Dat is over de vertegenwoordiging. Dan het derde en dan houd ik zo op, om te laten zien wat je met ideeën kan. Dat gaat over verantwoording. Wij zijn in de, ook in de publieke sfeer, maar zeker in de private sfeer, hebben wij een wijziging gehad van nadruk op planning en vooruitzien naar meer verantwoording achteraf. Die wijziging die heeft plaatsgevonden met name in het bedrijfsleven, omdat de toekomst dus niet meer was wat die geweest was, namelijk voorspelbaar. Je ziet dat ook, 30 jaar geleden was het een merite als je voor 20 jaar investeerde. Nu rijke mensen in Californië, als je vraagt over 4 jaar, zeggen ze ik heb geen idee waar dat is, dus er is heel veel geld en men durft niet te investeren. Dat moet omdat de dingen minder voorspelbaar zijn en dat heeft ook geleid tot minder controle vooraf, dus ruimer mandaat in bedrijfsleven, maar striktere verantwoording achteraf. Bij de overheid hebben we dat ook, maar daar loopt het toch wel een beetje mis, want de verantwoording, de nadruk op verantwoording heeft ertoe geleid dat mensen zich gaan indekken. Steeds voorzichtiger worden, zodat Van Vollenhoven je niet kan pakken, maar je zal altijd wel wat verkeerd doen. Ik heb een directeur van de Hoge School vanwege de weerwaarschuwing, hij zei ja, ik vond het eigenlijk niet nodig, maar ik heb de Hoge School maar dicht gedaan, want als er iets gebeurt die dag, dan ben ik mijn baan kwijt. Dus je hebt die preventie leidt tot steeds meer voorzichtigheid. Nou goed. De verantwoording, met name denk ik dan aan parlementaire enquêtes, dat verloopt toch vaak teleurstellend en dat komt omdat je daar een uiteenlopen hebt van principe, wat dus selectie is denk ik en het mechanisme, in dit geval de taal waarin over verantwoording gesproken wordt. De taal is er één, verantwoordelijkheden moeten duidelijk zijn vanaf het begin en je moet weten wie verantwoordelijk is voor wat en je moet je verantwoordelijkheid nemen en bereid zijn om te aanvaarden. Maar de werkelijkheid van het verantwoordingsproces is een heel andere en die komt eigenlijk in die taal wordt die ondergesneeuwd. Het verantwoordingsproces komt op gang doorgaans wanneer de wereld een toestand aanneemt die we onacceptabel vinden. Wanneer bepaalde waarden van ons geschonden blijken te zijn, dat we zeggen zo willen we niet samenleven. Dan gaan we vervolgens het ontstaan van die toestand gaan we herbeschrijven in termen van menselijk handelen. Dus we gaan de geschiedenis herschrijven alsof de mensen de goden van hun gezamenlijk bestaan zijn en we weten allemaal dat we dat niet zijn. Dan voelen mensen zich ook gepakt en aangesproken en geslachtofferd en hoe ernstiger de toestand, hoe harder het zoeken naar verantwoordelijken, maar de taal waarin dat gebeurt is vaak één van feitenonderzoek, daar hebben we tijd voor nodig, bij Srebreniza ik weet niet hoeveel jaar, echt heel veel. Als je dan vroeg aan Hans Blom hoe kwam dat nou, dat zegt hij incompatibilité d'humeur.

Mensen konden niet met elkaar opschieten, nou dat is dus niet waar, er waren heel wat andere dingen aan de orde. Maar goed, dat is terzijde. Er worden feiten onderzocht en dan krijg je vervolgens binnen enkele dagen krijg je het vermaledijde zwartepieten, waar de schuldvraag wordt rondgespeeld in de media, mensen onderling uitwisselen en wiens kop moet vallen. Dat is een onsmakelijk proces en ik heb zelf wel gedacht dat het beter zou zijn als je niet zou zwartepieten. Heb ik zelfs een hele voordracht bij de Academie van Wetenschappen aan gewijd, tot ik door twee studenten gecorrigeerd werd, die zeiden, nee dat hoort erbij. Zwartepieten hoort bij de politiek. Net als over de feiten spelen we hypothesen rond en je gaat net zolang door tot er één voldoende blijft beklijven, dat heel veel feiten dus op hun plaats vallen binnen die hypothese. Hetzelfde doen we met de schuldvraag, wie is er aan te spreken, wie is de meest aangesproken. Dat probeer je bij die en bij die en bij die, net zolang tot die blijft hangen. Maar daar moet je wel de tijd voor nemen. Dus niet binnen drie dagen aan het eind van een jarendurend onderzoek. Dan is het een hype geworden waar we elkaar napraten. Maar twee studenten, één was het Eerste Kamerlid Driek van Vugt van de SP, die gewoon met zijn zeurderige stem, zei hij, mijnheer het is niet zo. Die hebben mij dus netjes gecorrigeerd. Maar je ziet hier, dat wat er gebeurt in de verantwoordingsprocessen en wat er door betrokkenen gezegd wordt, zowel in de pers als bij henzelf, dat gaat in de vorm van wie was er van de aanvang af verantwoordelijk, terwijl wat er in feite gebeurt iets anders is, namelijk het reconstrueren van de geschiedenis, zodat we in de toekomst misschien iets beter tegen dergelijke onaangename, het voorkomen van dergelijke onaangename toestanden bestand zijn. Nou goed, dit zijn maar hele korte voorbeelden, want het is moeilijk aan het eind van de ochtend en zo. Ik hoop dat u een beetje de smaak te pakken krijgt. Dus het idee van deze principes is niet, nou moeten we dus naar de tekentafel gaan en allerlei dingen anders gaan inrichten of nog een keer de gekozen burgemeester of weet ik wat. Dat is wat bij jullie heet het erfgoed. Het is eerder dat je ervan doordrongen bent en dat je ze inzet bij de beslissing en de richtinggeving in diverse issues die er al zijn en dat je dan geleidelijk aan het democratisch gehalte zult verhogen en dus ook het vertrouwen in de democratie. Ik heb dat genoemd vertrouwen in de democratie, dat zijn allemaal mensen die mekkeren over wat vertrouwen is. Nou, we weten niet precies hoe het werkt, maar als het weg is, zowel tussen personen als anders, dat weet je wat je mist. Dus vertrouwen is iets wat we maar ten delen begrijpen, net als de werking van onze hersenen en we doen het allemaal, u luistert naar mijn woorden, ik beweeg mijn tong, ik ben helemaal niet bang dat er woorden niet uitkomen. Hoe dat werkt, dat beginnen we te ontdekken, dat is het fascinerende van het hersenonderzoek. Maar soms bij de hervormingen, denken we dat we alles precies weten hoe het werkt en dan gaan we dat zeggen. Er zijn een heleboel dingen in het leven, ook in de politiek en het samenleven, die we wel samen kunnen, maar waarvan we niet precies weten hoe het gaat en je krijgt dus veelmeer input van allerlei mensen. Ik ben blij dat ik dit, u heeft heel geduldig geluisterd en ik was dus zelf helemaal niet van plan om hierover te schrijven en als ik het even plat mag zeggen, wij beginnen te begrijpen de voorwaarden waaronder de kans op wijze besluiten van democratie toeneemt. We zijn in Nederland min of meer een democratie en allemaal voor de democratie. Dan kan je zeggen waarom moet je voor zijn, maar ik zeg dan, als het dan eenmaal bent, maak dan ook gebruik van wat die gekke democratie kan en niet alleen maar bang zijn dat het misloopt. Dus net als mensen die zeggen, ja de markt die kan op zoveel manieren misgaan, onrecht, dan moeten we maar eigenlijk geen gebruik maken van de markt. Nee, als je eenmaal een markt hebt, dan kan je over verschillen, maar laat die dan ook doen wat die goed kan en laten we dat ook met de democratie doen.

Nou ik lijk wel een reclamezuil, maar dat was één van de, dat zijn de aardige dingen van mijn vak, ik heb het wel eens eerder gehad, soms heb je een onderwerp waar je iets ontdekt wat beter is dan jezelf en dan wil je het niet verknallen door teveel doorheen te praten. Ik hoop dat u er wat aan hebt, u kunt het anders lezen.

Voorzitter

Uw vak is denken, maar praten lukt ook bijzonder goed. Zeer veel dank, u zet ons aan het denken. Voordat we gaan lunchen en dat gaan we nu doen, drie korte mededelingen. De stembussen sluiten om twee uur. Buiten de zaal staan ze er. Om half zes wordt hier een bijzondere trailer, een aankondiging van een film getoond en die is uitgekozen door onze Sophie en het schijnt een hele bijzondere te zijn en u kunt daar een kaartje voor kopen, wat het kost mag u zelf zeggen en dat kunt u doen bij de stand van het, onze Europese

stand uiteraard en het geld dat u ervoor geeft komt ten goede aan het Europees Verkiezingsfonds, dus wie er nog moed heeft en dat hebben we allemaal om half zes nog heerlijk even naar een inleiding van een film kijken. Dan als laatste om één uur, dus snel even een broodje halen, om één uur wordt u verwacht in de Waalzaal voor de fringemeeting: 'zorgen om de jeugd: de radio voor overheids-interventie. Mark Sanders zal dat voor u leiden en Fatma, onze Fatma Koser Kaya is daar aanwezig en fringemeeting 2: 'Alcohol, Drugs en Verslaving: een liberaal dilemma' wordt geleid door onze oud-voorzitter van de Jonge Democraten Ton Monasso en Boris zal daar zijn bijdrage aan leveren. Ik wens u een smakelijke lunch toe en graag uw keuze, wij kunnen dat, of in de Waalzaal of in de Suske en Wiske zaal om één uur precies. (Dat heb ik niet bedacht).

Lunch en fringemeetings

Voorzitter

Mag ik u uitnodigen Congres om uw plaats weer in te nemen en misschien is het goed om een beetje naar het midden op te schuiven want anders vallen er van die gaten. U heeft het al gedaan. Heel fijn. Komt u alstublieft binnen dames en heren. Zijn allebei de fringemeetings beëindigend? Komt u verder alstublieft. Als de deuren dicht mogen dan hervatten wij het programma na de lunch. Ik hoop dat u inspiratie gevonden heeft in de fringemeetings. Het was goed te zien dat ze in elk geval propvol waren en dat is een goed teken, want bemoei ons ermee en het gaat een stuk beter. Welkom allemaal na de lunch. Wij snijden Europa aan. Zoals vanmorgen al gezegd staan bijna alweer voor de deur. Europa en D66 onlosmakelijk met elkaar verbonden en dat komt in één persoon tot uiting. Ik nodig jou uit, van harte welkom Sophie in 't Veld.

Sophie in 't Veld

Nu, dat vind ik een hele mooi inleiding D66 en Europa, onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat klopt. Zo, democraten, gezellig. Heeft u de afgelopen zondag ook gekeken naar de eerste aflevering van Geert Mak's magistrale werk in Europa. Heeft iedereen gekeken? In de eerste aflevering zegt hij eigenlijk: in de twintigste eeuw is voor het eerst in de geschiedenis de macht aan het volk. Dan stelt die de vraag, hoe hebben we die macht gebruikt? Het antwoord stemt niet vrolijk. Hitler, Stalin, Mussolini, Franco, Milosevic, de Eerste en Tweede Wereldoorlog, de Holocaust, de Goelag en de Balkanoorlogen en nog veel meer. Maar diezelfde twintigste eeuw heeft ook de Europese Unie voortgebracht. Democratische leiders kwamen in de plaats van Hitler, Franco, Papadopoulos, Ceausescu. Democratie en vrijheid hebben Europa gemaakt tot de allerbeste plek om te leven en wordt me wel eens gezegd dat een begrip als democratie veel te abstract is en dat vrijheid en vrede zo vanzelfsprekend zijn geworden, dat daarvoor echt niemand meer uit zijn luie stoel komt. Als je verwijst naar het belang van vrijheid en democratie, wordt je een beetje meewarig aangekeken als een nostalgische naïeveling. Democratie en vrijheid zijn een beetje als ganzenborden en bakeliete telefoontoestellen en ik word daar boos van. Ik word boos over de achteloosheid waarmee we omgaan met de democratie en vrijheid die zo moeizaam zijn bevochten. Elke dag zien we beelden van mensen die letterlijk hun leven geven voor democratie en vrijheid. In Birma, Pakistan, Rusland, Iran en voor die mensen is democratie helemaal niet abstract. Er zijn mensen die durfden de dictatuur te trotseren, die lijf en vrijheid waagden en die mensen die zitten vandaag de dag naast mij in de bankje van het Europees Parlement en dat is democratie en dat is niet abstract, dat is tastbaar.

En waarom zeg ik dat allemaal. Omdat juist nu, in tijden van onzekerheid de democratie wordt getest. In de huidige strijd tegen het terrorisme, zoals ze dat noemen, staat de democratie de rechtstraat en de mensenrechten onder druk. Daarom gaat D66 de barricaden op voor de democratie en de vrijheid. Op 23 december wordt het nieuwe EU Verdrag getekend, de opvolger van wijlen de Grondwet, die de EU klaar moest maken voor die 21' eeuw. Europa kan na zes jaar van constitutionele stagnatie eindelijk weer naar voren kijken, maar de grote sprong vooruit die Europa nodig heeft is niet gemaakt. Een heel aantal hervormingen zijn overleefd en daar is D66 heel tevreden mee. Wij hebben in 2005 uit volle overtuiging campagne gevoerd voor die hervormingen. Maar het Verdrag is te mager, D66 heeft meer ambitie voor Europa. Veel goede dingen zijn gesneuveld in de strijd en het grootste slachtoffer zijn de grondrechten. Ironisch genoeg is het dankzij de PvdA met de hete adem van SP in zijn nek, dat het handvest van de

grondrechter eruit is gehaald. Daarmee wilde de PvdA een referendum ontlopen en zo waren het dus uitgerekend de socialisten, die ervoor zorgden dat de grondrechten, waaronder ook de werknemersrechten, verdwenen uit het Verdrag, dankzij de socialisten. De grondrechten van de Europese burgers opgeofferd voor de vrees voor de mondige burger. De lidstaten, inclusief Nederland, ging daarmee akkoord dat het Verenigd Koninkrijk en Polen niet meedoen aan dat handvest, dat noemen ze een opt-out en dat is onaanvaardbaar. Alsof je een opt-out kan krijgen van waarden, van gemeenschappelijke waarden en hiermee is bovendien een gevaarlijk precedent geschapen voor toekomstige lidstaten die misschien ook wel zo een opt-out zouden willen. De regeringsleiders hebben hiermee een politiek signaal gegeven, dat de grondrechten voor hun geen hoge prioriteit hebben, en dat is heel kwalijk, want voor de mensen hebben die gemeenschappelijke waarden nu juist het hoogste belang. Gelijke rechten voor vrouwen, voor homo's, strijden tegen racisme en vreemdelingenhaat, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van geweten. De grondrechten vormen de kern van ons Europees burgerschap. Tegenwoordig is het nieuwe toverwoord 'interculturele dialoog'. Dat is bedoeld om bevolkingsgroepen dichter tot elkaar te brengen, maar in de praktijk betekent het meestal een dialoog tussen religieuze leiders die nauwelijks representatief zijn voor hun achterban, laat staan voor de bevolking als geheel, maar ze krijgen wel het monopoly op het formuleren van de morele waarden. We moeten in de praktijk laten zien dat Europa er is voor de mensen en hun rechten. Plechtige woorden over gemeenschappelijke waarden zijn mooi, maar veel beter is het om de burgers de middelen te geven om hun rechten voor de rechter af te dwingen en daarom ben ik er trots op dat op veel aandringen van het Europees Parlement en niet in de laatste plaats onze Partij, eindelijk een brede wet komt die discriminatie op alle gronden verbiedt. Dat komt heel goed te pas tegen politici uit allerlei landen die bijvoorbeeld homo's willen weren uit bepaalde beroepen in Polen of zo of Nederland. Afgelopen week legde minister Verhagen zijn mensenrechtenstrategie op tafel. Het is vast wel een mooi stuk proza, maar ik zie eigenlijk liever daden dan woorden en hij kan die daden nu al nemen. D66 wil dat er nu verantwoording wordt afgelegd over de mensenrechten-schendingen door de CIA. Geen nota's, verantwoording. Illegale uitleveringen, marteling en geheime gevangenissen. De Europese regeringen hebben ervan geweten en soms zelfs actieve steun gegeven. Het pact van stilzwijgen moet worden doorbroken. Een democratie onderscheidt zich van een dictatuur door zelfreinigend vermogen. In een democratie kan de regering ter verantwoording worden geroepen over wandaden en de schuldigen worden gestraft. Minister Verhagen en zijn collega's uit de andere landen, kunnen die schandvlek vandaag nog aanpakken. Daar is geen regeringsnota voor nodig, hooguit een geweten. Minister Verhagen zegt ook dat je de mensenrechten heel goed via stille diplomatie kan uitdragen. Daarom heeft premier Balkenende natuurlijk heel stil tegen Poutine gezegd dat hij de mensenrechten moet respecteren, onhoorbaar eigenlijk, want als het om mensenrechten gaat is stille diplomatie niet genoeg. Soms moet je gewoon ergens voor staan. Luid en hoorbaar, zonder compromis en D66 staat pal voor de mensenrechten en dat moet ook want tegenwoordig lijkt het wel eens of sommige mensen denken dat de mensenrechten eigenlijk een soort formaliteit zijn, net zoiets als met verkeersregels, dat als er geen politie in de buurt is, dat je ongestraft door rood kan rijden. Maar als de Europees Parlement het niet zo nauw neemt met de mensenrechten, verliezen we ons moreel gezag in de wereld en dat is heel ernstig. In de afgelopen jaren hebben regeringen onder de vlag van terrorismebestrijding allerlei nieuwe vergaande bevoegdheden voor zichzelf geschapen. Steeds meer mogelijkheden hebben ze om de burgers te controleren, maar tegelijkertijd worden de mogelijkheden voor burgers om hun overheid te controleren steeds meer uitgehold. Met een beroep op staatsveiligheid onttrekt steeds meer beleid zich aan democratische controle en gerechtelijke toetsing. Bedreiging van terreur is echt en juist daarom moeten we kritisch naar die maatregelen kijken, want we willen echte veiligheid en geen schijnveiligheid.

D66 in het Europees Parlement en in de Tweede Kamer, want dat doen we hand in hand, roepen op tot een grondige evaluatie van de resultaten van het beleid. Want terrorismebestrijding is op dit moment het enige beleidsterrein waar draconische maatregelen genomen kunnen worden zonder enige onderbouwing. Ik bedoel, dat moet je met pakweg de Betuwelijn of zo niet proberen, maar met terrorisme kan dat, dan is het genoeg dat de minister zegt: het is nodig.

Maar accepteren we dat met zijn allen. Want in een klimaat van angst voor terreur durft niemand meer kritische vragen te stellen. Bang voor het verwijt soft te zijn tegen terrorisme of naïef. Maar wie is er nu eigenlijk naïef. Is het niet naïef om de PR praatjes van de Amerikaanse regering over Guantanamo Bay te slikken als zoete koek, zoals Hans van Balen, is het niet naïef om met alles wat we nu weten blind vertrouwen te hebben in het oordeel en de aanbevelingen van Bush en Blair en hun medestanders, is het niet naïef om te denken dat we de wereld veiliger maken door alle burgers te bespieden en te registreren. Dat is naïef. En dan hoor ik vaak, ach is dat nu zo erg, als we een beetje privacy moeten inleveren voor onze veiligheid, want, ja in deze tijd waarin iedereen zijn hele hebben en houden zonder gêne op het internet zet, heeft privacy een heel andere betekenis gekregen. Dat is waar. Maar de overheid heeft inmiddels toegang tot vrijwel elk detail van ons privéleven. Via onze activiteiten op het internet, googlen, e-mailen, telefoneren met je mobiele telefoon, creditcards, camera's, microfoons en ja zelfs de klantenkaart van de supermarkt geeft van iedereen een volledig profiel en natuurlijk moet de politie zulke informatie kunnen krijgen als ze gericht op zoek zijn naar een verdachte. Maar tegenwoordig worden alle burgers gescreend en worden ze als verdacht bestempeld als ze aan een bepaald profiel voldoen. Dat is omkering van de bewijslast. Bovendien worden de persoonsgegevens gebruikt voor allerlei andere doeleinden die helemaal niets te maken hebben met veiligheid, zoals het screenen van sollicitanten, van aspirant adoptieouders of van HIV patiënten en vooral natuurlijk klassiek, het in de smiezen houden van politieke activisten. De Europese regeringen hebben ongehinderd door lastige parlementaire controle, gaten geschoten in de privacybescherming en Jacob, Jacob Kohnstamm en ik spreken elkaar daar regelmatig over. Dat is buitengewoon ernstig. De ministers bijeen in de knusse achterkamer, vinden rechtsbescherming van burgers niet meer nodig. Ze geven wèl politie en justitie de vrije hand om onze meest gevoelige privégegevens uit te wisselen. Gelukkig brengt het nieuwe Verdrag dat dus in december getekend gaat worden dit nu onder het toezicht van het Europees Parlement. De SP noemt dat een superstaat, wij noemen dat democratische controle. Op 11 juni 2009 en zet u allemaal alvast de datum in uw agenda. 11 Juni 2009 worden de verkiezingen gehouden voor het Europees Parlement en dat lijkt heel ver weg, maar het is om de hoek en het is ook de eerste gelegenheid sinds het referendum van 2005 en sinds de kamerverkiezingen van vorig jaar, waarop de kiezer zich kan uitspreken. Na het referendum buitelde de partijen over elkaar heen om te hengelen naar de 62% nee stemmers. Staatssecretaris Timmermans, één van de mede auteurs van de Grondwet had nog voordat de haan driemaal gekraaid had, de Grondwet al ontkend. Ook Groenlinks slaat ineens laf een andere toon aan sinds het Nederlandse nee. Valt me vies van ze tegen, zeg ik eerlijk. En premier Balkenende was voor de Grondwet, maar na het nee bekeerde hij zich tot de holle frase van de SP en Wilders over de dreigende superstaat. D66 is de enige partij die zich consequent op Europa heeft gericht en vaak tegen de stroom in. Want D66 praat de mensen niet naar de mond. Wij hoeven het niet iedereen naar de zin te maken. Bij gebrek aan referendum over het nieuwe EU Verdrag gaan Marijnissen en Wilders ongetwijfeld al het ongenoegen mobiliseren. Maar er is in Nederland een grote groep mensen die zich niet meer thuis voelt bij het grenzeloze gefoeter op Europa. Mensen die met lede ogen zien hoe Nederland zich afkeert van Europa. Er zijn in Nederland heel veel mensen die worden gedreven door ambitie en lef. Mensen die echt trots zijn op Nederland en graag zien dat Nederland weer een voortrekker wordt in Europa en voor die mensen is er D66. Ja, de wereld verandert inderdaad en af en toe is dat inderdaad beangstigend, maar toch, mensen voelen zich soms machteloos. De socialisten houden de mensen graag zwak en afhankelijk, de conservatieven houden het op autoritair leiderschap en de confessionele partijen zeggen dat God tegen alles beschermt. Maar echte liberalen maken mensen sterk en weerbaar. Geven ze de instrumenten om de uitdaging aan te gaan. Het huidige kabinet heeft een hang naar de jaren '50 toen de wereld nog overzichtelijk en veilig was. Nou, zo leek het in ieder geval. D66 wil ook naar de jaren '50, maar dan de jaren '50 van de 21' eeuw.

Nationalisme biedt geen enkele oplossing voor de uitdaging van deze eeuw. Dat werkte namelijk in de 20' eeuw ook al niet. Sla Geert Mak er maar op na. Ik hoop dat aan het einde van deze eeuw de kleinzoon of achterkleinzoon misschien van Geert Mak een rondreis maakt door Europa en zegt: wat een fantastisch continent. Oké de 21' eeuw maakte geen beste start, maar wat hebben ze er een succes van gemaakt. De 21' eeuw, de eeuw waarin Europa in de hele wereld democratie en vrijheid heeft gebracht, waarin

Europa kampioen duurzaamheid was, waarin het Europese model van economische voorspoed en solidariteit overal NAVOlging heeft gevonden en voor zo een Europa is D66 hard nodig. En met D66 wil ik me graag nog eens 5 jaar inzetten voor zo een Europa.

Democraten, rol de mouwen op, de campagne begint nu. Dank u wel.

Dank u wel. Ik ben blij dat u zich zo massaal heeft aangemeld als vrijwilligers voor het campagneteam. Ik wil nog even twee kleine praktische puntjes als het mag. Hier voor mij staat Euroknor, ik weet niet of jullie hem allemaal kunnen zien, en de bedoeling is dat die vet wordt gemest ten behoeve van de campagne. Dus ik zou zeggen, doneert u allemaal voordat u hier vertrekt en vooral ook royaal. En dan wilde ik nog één dingetje kwijt, want ik vind, nou de bijval en de steun hartverwarmend en opmerkelijk ook, dag in dag uit in mijn werk en dat geeft echt enorme steun, maar ik wou er toch eens even op wijzen, dat de mensen die het echte werk doen, achter de schermen zitten en dat zijn Fleur Gräper, Elzeline van der Steen, Branimira Zirtanova, Rosa onze stagiaire en Linza van Rense. Kunnen jullie even opstaan?

Voorzitter

Dank je wel Sophie. Hoeveel sterke vrouwen willen we hebben. Later op de dag een sterke man, maar voorlopig nog één sterke vrouw, onze partijvoorzitter Ingrid van Engelshoven.

Ingrid van Engelshoven

Congres. Op 8 november overleed Aad Nuis, afgelopen weer werd hij begraven. Aad heeft heel veel voor D66 betekend. Voor en achter de schermen. Aad gaf gezicht aan de vrijzinnigheid, hij durfde te vernieuwen. Hij zorgde ervoor dat BNN er kwam. Hij bracht de Cultuurnota 'pantser of ruggengraat' uit. In een toelichting omschreef hij cultuur als een houvast. Als een ruggengraat bij het maken van keuze tussen goed en kwaad, mooi en niet mooi, waardevol of niet. Aad was zelf ook een man met heel veel ruggengraat en tegelijkertijd een aimabel en bescheiden mens. Toegewijd aan zijn werk en de mensen om hem heen. We zijn hem heel veel verschuldigd. Wij wensen zijn vrouw Ellen en zijn dierbare heel veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Congres, het is voor mij heel bijzonder om mijn eerste congres als voorzitter in Nijmegen te hebben. In mijn studentenjaren woonde ik hier recht aan de overkant van het plein op een zolderkamer. Ik werd hier lid van D66 en meteen ook voorzitter van de afdeling. Zo ging dat in die tijd. Ook toen, en ik praat over midden jaren 80, klommen we op uit een diep dal en dat is toen aardig gelukt. Vanmorgen bood Louise Groenman mij het rapport 'Verloren vertrouwen en de weg naar herstel' aan. Dat rapport is de uitvoering van een motie die u hebt aangenomen op het voorjaarscongres en die ons vroeg een analyse te maken van 12 jaar verlies. Ik ben Louise en de andere commissieleden, Saskia Bruines, Menno van der Lans en Eric Boog ontzettend dankbaar voor al hun werk. Het was geen gemakkelijke en zeker geen dankbare klus. Na afloop van het congres is het rapport voor u beschikbaar op de website. Het Landelijk Bestuur zal zich beraden op die aanbevelingen en we zullen daar op het voorjaarscongres over terugrapporteren. Maar ik raad u allen vooral aan het rapport ook echt eens te lezen. Vooral om het duidelijk maakt waar de weg naar herstel moet beginnen. Het gaat eerst en vooral om herstel van vertrouwen. Op een aantal cruciale momenten lieten wij punten waar we eerder hard op hadden ingezet varen en vaak deden we dat uit angst voor reacties, voor de reactie van de kiezer. Uit angst niet door de kiezer begrepen te worden, lieten wij ze los en uiteindelijk was het juist dat wat de kiezer niet begreep. Zeker van een partij als D66 wordt verwacht dat we trouw blijven aan onze idealen. Congres, inmiddels kunnen we wel vaststellen dat de klim naar boven is ingezet, nog heel voorzichtig, maar het begin is er. Ik zie het herstel als een tweeslag. Het vertrouwen herstellen en ons inhoudelijk profiel versterken. Alexander, de Tweede en Eerste kamerfractie en Sophie werken heel hard aan die eerste slag, door hard en gedegen werk. En ook lokaal zie ik mensen heel hard aan de slag en herstel van vertrouwen begint vooral op de werkvloer, waar mensen zien wat je doet. Ik vindt dat Alexander overtuigend bezig is aan dat herstel en hij moet daarvoor alle ruimte en alle steun krijgen. We moeten gezamenlijk investeren in de tweede stap; versterken van ons inhoudelijk profiel. De commissie Groenman formeert het aldus: formuleer opnieuw de Unique Selling Points van D66, ingebed in een breed sociaal liberaal programma, gecombineerd met een vrijzinnig democratische politieke houding en ik ben heel blij met die formulering, want wat D66

onderscheidt van andere partijen is juist die combinatie van brede liberale sociale agenda en die vrijzinnig democratische houding. Ik weet ook dat er leden zijn die willen dat we in onze profilering een keuze maken tussen beiden. Ik zeg hen, het is niet of/of maar en/en en uiteindelijk zal de positie die we politiek innemen vooral moeten blijken uit ons handelen; de kiezer laat zich niet verleiden tot etiketten of onderschrift. Misschien minder dan ooit laat de kiezer zich verleiden door te veel al verouderde ideologische etiketten die partijen op zichzelf proberen te plakken. Steeds meer zullen partijen beoordeeld worden op de vraag of zij de problemen in de samenleving durven te ontkennen en daarvoor proberen werkbare oplossingen te vinden en steeds meer geldt, wat je zegt moet te rijmen zijn met wat je doet. Ook op dat punt zijn we de afgelopen jaren nog wel eens in de fout gegaan. Beloften, bijvoorbeeld over een generaal pardon, maken schuld en die schuld moet je wel kunnen inlossen. Daarop terugkijkend hou ik voor mezelf vooral de lijn aan, veel doen, weinig beloven. En er is ook nog heel veel te doen.

Ik kom nog even terug op die vrijzinnig democratische houding. Van Dalen zegt over vrijzinnigheid 'tot vrijheid gezind'. Dat past ons. Op het vorige congres heb ik u voorgesteld dat wij ook oog moeten hebben voor de balans tussen individuele vrijheid en de noodzaak van overheidsbemoeienis. Maar toen had het kabinet nog niet haar beleidsprogramma gepresenteerd. Een programma dat weinig ruimte laat voor vrijzinnigheid en dus de uitdaging bij ons legt om daarvoor het vrijzinnig alternatief te zijn. Ik hecht zelf aan het hoog in het vaandel houden van de term democraat. Daar liggen onze geboortepapieren en die mag je nooit verloochenen. Maar misschien ook wel, omdat we ons meer dan ooit zorgen moeten maken om die democratie. Nooit eerder gebeurde het dat in een kabinetsformatie een fundamenteel recht van het parlement, dat van onderzoek, bij voorbaat van de kast werd gezet. Die beslissing is om een aantal redenen diep triest. Het ging niet zomaar om een besluit, maar om een besluit over steun aan de oorlog in Irak en dat besluit betekent uitholling van fundamentele rechten van het parlement. Daar mogen wij ons nooit bij neerleggen, al was het maar omdat iedere volgende discussie over Nederlandse betrokkenheid bij militair ingrijpen, bij voorbaat belast is met argwaan. Een breed sociaal liberaal programma en een vrijzinnig democratische houding en de opdracht voor ons is vooral om daar zelf inhoud aan te geven. Niet door ons af te zetten tegen anderen, maar vooral door het vertellen van ons eigen verhaal en daar is ook alle ruimte voor. Ik ga me nu op glad ijs begeven en een voetbalvergelijking maken. Ik zie heel veel drukte op de flanken en op de rechterflank duwt men elkaar bijna het veld uit en ondertussen kun je heel rustig over het middenveld lopen. Het middenveld ligt open en als ik het dan goed heb, kom je een heel eind met een goede spits die hard kan lopen en volgens mij hebben we die. D66 moet weer het niet-confessionele alternatief op het midden worden, vooruitstrevend en vernieuwend. Dat lijkt niet zo moeilijk met een kabinet dat vooral de geschiedenis in lijkt te willen gaan als een kabinet dat aan heel veel niets heeft gedaan. Niets aan de woningmarkt, niets aan de vergrijzing en niets aan Europa en het ontslagrecht, wie zal het zeggen. Maar misschien zit je dan wel een keer de rit uit en ook dat kan een doel zijn. Er ligt voor ons dus een enorme uitdaging invulling te geven aan het progressieve midden. Ons programma en de richtingwijzers bieden daarvoor een prima basis. Het komt er nu op aan dat te verdiepen. Onze eigen agenda naar 2011 te maken. Niet reactief maar agenderend en om ons heen zie ik een groeiende groep mensen die zich thuis voelt in het progressieve midden. Er wordt veel gesproken over brede sociaal liberalen of vrijzinnige bewegingen en dat is goed. Het maakt zichtbaar dat er nog steeds plaats is voor een partij als D66 en ik heb er ook begrip voor dat ze nog niet allemaal het vertrouwen weer aan D66 willen geven. Dat vraagt tijd en enig zelfvertrouwen dat we ook weer uit dit dal kunnen opklimmen naar een nieuw hoogtepunt. Geen partij die daar zo ervaren in is als wij.

Onze eerste testcase worden de Europese verkiezingen van 2009 en vindt u ook niet dat Sophie wel een collega verdient? Wij hebben inmiddels Fleur Gräper benoemd als campagneleider en dat is Fleur en reken maar dat zij van ieder van u een bijdrage zal vragen. Wij zullen straks in de Europese campagne en ook nu aandacht blijven vragen voor de kansen die Europa biedt. Voor de meerwaarde van het Europese ideaal en om dat verhaal over te brengen hebben we prachtig boek gemaakt 'Eigenlijk bent u een Europeaan'. Koop het, lees het en geef het cadeau en daarmee helpt u ook mijn penningmeester.

Congres, zes maanden geleden zijn we met 'Klaar voor de klim' aan de slag gegaan. Er is in de afgelopen maanden veel werk verzet, ik heb daar vanmorgen iets over gezegd, maar er is nog heel veel te doen en we gaan ons daar gezamenlijk heel hard voor inzetten. Ik wil nu al één persoon in het bijzonder bedanken. Aletta, dit is jouw laatste congres als directeur van het Landelijk Bestuur. Je hebt daarin, en dan zeg ik het voorzichtig, geen makkelijke tijden gekend en met grote inzet, enorme loyaliteit heb je heel veel voor de Partij gedaan en we zullen daar, als je echt weg bent, nog een keer met het Landelijk Bestuur en het Bureau op een gepaste wijze daar aandacht aan schenken, maar ik wil je ook nu ontzettend hartelijk bedanken.

Aletta

Dank je wel. Ik heb nauwelijks stem dus ik zal jullie niet lang vermoeien, maar ik wel een paar mensen ook heel hartelijk bedanken. Dat zijn allereerst alle medewerkers van het Landelijk Bureau die zorgen voor alles wat jullie van ons horen, merken, de congressen, dus graag een heel hartelijk applaus voor alle medewerkers zonder wie ik dat allemaal nooit had kunnen doen. Jongens bedankt. Mag ik jou Ingrid, als voorzitter bedanken voor al het bestuurlijke vertrouwen en in jou, al jouw voorgangers, ik heb slechts vijf voorzitters mee mogen maken. Alexander, mag ik jou heel hartelijk bedanken, hij was ook één van de voorzitters, ook als politiek leider en in jou ook de vorige politieke leiders. Sophie, we hebben onze eerste campagne samen gedaan, dat was bijzonder en ik help je bij de volgende campagne. Gerard dank je wel. Jullie allemaal, alle mensen, politici, mensen in het land; leden, dank je wel. Ik blijf lid van de Partij, ik blijf actief ook op mijn eigen afdeling en ja ik wens jullie ontzettend veel succes bij die hele grote klim. Dank je wel.

Ingrid van Engelshoven

We hebben inmiddels ook een prima opvolger voor Aletta gevonden, als is dat moeilijk. Robert misschien wil jij even gaan staan? Robbert Strijk en na de jaarwisseling zal hij aan de slag gaan als opvolger van Aletta, maar dan heeft u er in ieder geval een gezicht bij en vanaf dan is hij ook aanspreekbaar.

Uit al mijn bezoeken aan de afdelingen en regio's is de wens het debat en de inhoudelijke discussie weer centraal te stellen duidelijk naar voren gekomen en die slag gaan we het komend jaar maken. We zullen zoveel mogelijk de partij ingaan en met u de discussie voeren met betrekking tot de Permanente Programmacommissie, de Platforms en expert van binnen en buiten D66 en ik vraag ook aan de afdelingen om daarvoor zelf met voorstellen te komen. De afdeling Amsterdam vraagt vandaag in een motie om het debat over integratie te voeren. Die discussie zullen we dan ook na de jaarwisseling in Amsterdam gaan voeren. De Permanente Programmacommissie komt in maart met de uitwerking van de eerste richtingwijzer 'vertrouw op de kracht van mensen' en ook dat zal de basis vormen voor verdere discussie in de Partij. Democraten, ik wil jullie ook een compliment geven. Een half jaar geleden heb ik jullie gevraagd op te houden met mopperen over de dingen die niet goed gaan en constructief mee te denken over hoe het wel moet en jullie hebben voorbeeldig aan die oproep gehoor gegeven. Thuis hebben mijn oproepen zelden zoveel gevolg. Ik ga dus dit keer twee oproepen doen.

De eerste: het lijkt modieus geen leden te willen en die trend laat ik graag aan ons voorbij gaan. Wij willen er meer. Onze leden zijn en blijven de ruggengraat van de Partij, leden houden je scherp en voorkomen overmoed en arrogantie. Vanmorgen hebben we de nieuwe ledenwerfcampagne gelanceerd. Ga daarmee actief aan de slag. Iedereen van ons kent mensen waartegen je kunt zeggen, eigenlijk bent u een D66'er. Neem ze mee naar bijeenkomsten, naar congressen. De eerste afdeling die ik bezocht als voorzitter was IJsselstein en ze hebben daar een hele goede gewoonte. Ieder lid wordt steeds gevraagd om een niet-lid mee te nemen naar elke bijeenkomst. Dat helpt mensen over een drempel heen. In de hal kunt u ledenwerfkaartjes meenemen. U kunt ook het speciaal sinterklaaspakket kopen. Proeflidmaatschap, gedicht en spaarlamp compleet met strik eromheen. Steek uw licht op bij D66 en onderschat vooral uw eigen wervingskracht niet.

De tweede oproep: mijn streven is om in 2010 het aantal raadsleden minimaal te verdubbelen en natuurlijk is het zo dat het landelijk beeld daarvoor heel bepalend is en zoals het er nu uitziet zal het daaraan niet liggen. Maar we komen er niet als we allemaal met de armen over elkaar blijven toekijken hoe dat gaat. Onderschat niet wat u op eigen

kracht kunt doen. Heel wat afdelingen slagen erin om door heel veel eigen inspanning boven de landelijke trends uit te komen. Blijf dus niet aan de kant staan. Ga ook lokaal actief aan de slag, en natuurlijk dat is niet makkelijk als je maar één of geen raadszetel hebt of erger, helemaal geen afdeling meer. Ik vraag dus ieders inzet om dat weer op te bouwen. Alle kleine beetjes helpen, zoek elkaar op en ga aan de slag. Wij zullen u ook opzoeken. Het Landelijk Bestuur gaat op tournee. We gaan de komende tijd op bezoek bij 30 afdelingen waar ons grootste potentieel zit. Kijken hoe het er voor staat en kijken wat we kunnen doen en ook daarbuiten komen we zoveel mogelijk naar u toe om samen te werken aan herstel. We zien elkaar snel.

Congres, het is mij een groot genoegen onze volgende spreker bij u te mogen aankondigen. Volgens de Volkskrant is het de machtigste man van Nederland, lid van D66 en een heel warm pleitbezorger voor het onderwijs. Graag uw aandacht voor Alexander Rinnooy Kan.

Alexander Rinnooy Kan

Dames en heren, democraten, democraten. Sophie en Ingrid hebben gelijk, het spreekt niet vanzelf, het spreekt helemaal niet vanzelf, het is een eretitel. Ik sta hier met heel veel genoegen om vele redenen, maar mijn eerste gevoel was toch dat als je het als snurkend lid schopt tot de eerste rij op een partijcongres, dan past maar één conclusie, het is niet voor niets geweest. Dank voor uw uitnodiging. Ik wil met u spreken over het onderwijs in Nederland; het kennissysteem in Nederland en ik wil drie zorgen met u delen. Ik waarschuw maar even, het wordt geen vrolijke boodschap, maar ik vrees wel een hele relevante en misschien toch vooral een relevante voor deze partij die zich tot mijn grote vreugde met zoveel succes als onderwijspartij heeft kunnen afficheren. Drie zorgen, drie onaangename verrassingen die daaraan vooraf gingen en vooral ook drie actiepunten naar de toekomst, want eerlijk gezegd ben ik vooral op zoek naar bondgenoten en ik reken erop hier ook vandaag die te kunnen vinden. Ik begin met mijn eerste zorg en die sluit aan bij een deel dat vele van u denk ik wel hebben over het Nederlands onderwijs en dat beeld is ongeveer het volgende. Het Nederlands onderwijs is niet erg scheutig in de richting van toptalenten, dat vinden we in dit land allemaal een beetje griezelig en de metafoor van het hoofd en het maaiveld dient zich al gauw aan, maar we in ieder geval een fatsoenlijk land dat iedereen aan de onderkant van het systeem maximale gelijke kansen gunt om een mooie eindplek in het systeem te verwachten. Mijn eerste onaangename verrassing, een paar maanden geleden was dat dat beeld fundamenteel onjuist is en eerlijk gezegd leven we in Nederland in zekere zin in het slechtste van twee werelden. Helaas is het wel juist dat we onze toptalenten nogal verwaarlozen en wie daaraan twijfelt moet nog maar een recent rapport van het Centraal Planbureau lezen. Het is helaas helemaal niet juist dat wij iedereen gelijke kansen gunnen, dus de werkelijkheid is anders. Treurig maar anders en er is een OECD studie die dat vrij zonneklaar en glashelder aantoont, anders dan wij hopen en wensen en willen wordt er in het Nederlands onderwijssysteem systematisch gediscrimineerd naar sociale herkomst. De sociale herkomst van Nederlanders is een belangrijke voorspeller van waar ze eindigen in ons onderwijssysteem. Dat is buitengewoon ironisch, het is zeker niet wat wij willen, het is wat wij sinds de laatste oorlog 50 jaar systematisch hebben geprobeerd te elimineren en we kunnen alleen maar vaststellen dat die poging mislukt is. Nederland discrimineert substantieel naar sociale herkomst. Niet de toekomst is bepalend voor waar mensen eindigen, maar de afkomst. Dat is treurig nieuws en slecht nieuws voor iedereen die talentmaximalisatie belangrijk vindt. Het is bovendien helemaal niet onvermijdelijk, want er zijn landen in Europa die het aanzienlijk beter doen dan Nederland. Finland is zo een land. U heeft vanochtend nog in de Volkskrant kunnen lezen. De Verenigde Staten is zo een land. We vergruizen het nog wel eens, maar op dit punt doet het het aanzienlijk beter dan Nederland. Het is niet onvermijdelijk en het enige hoopgevende nieuws is, dat het ook niet uniek is. Er zijn andere landen in Europa die het slecht doen, er zijn zelfs een paar landen die het slechter doen dan Nederland, maar niet veel. Interessant om na te gaan hoe het komt. Is er een verklaring voor. Je kunt een deel van die verklaring vinden door te kijken naar andere landen die het slecht doen. Eén zo een land is Duitsland. Nederland en Duitsland en een paar andere slechte performers die deze dimensie gemeen hebben is dat wij ouders en kinderen in dit land dwingen tot een betrekkelijk vroege keus. Een betrekkelijk vroege wezenlijke keus voor hun toekomst. Zo rond de 12 jaar wordt de keuze toch eigenlijk gemaakt welke voortgezet onderwijsrichting het kind gaat volgen. En die keus, die is denk

ik naar Europese norm en naar huidig inzit té vroeg en dat betekent in de praktijk dat waar we kiezen op 12- en niet op 15-jarige leeftijd, nogal wat laatbloeiers niet tot hun recht zullen komen. Het systeem, zoals het Nederlandse systeem is vaak fataal voor laatbloeiers en laatbloeiers dat zijn vaak allochtonen, het zijn ook vrij vaak jongens en het zijn dus al heel vaak, u heeft het al geraden, allochtone jongens. Het effect op zo een vroege keus is, om het weer eens iets anders te formuleren, dat kinderen veel te vroeg belanden in een homogene leeromgeving met betrekkelijk weinig verschillen in aanleg en talent tussen de leerlingen die daar zitten. Dat betekent dat je één belangrijke mogelijkheid mist, één belangrijk mechanisme mist en dat is het mechanisme waarbij zwakke leerlingen zich kunnen optrekken aan sterke leerlingen en het mooie van dat mechanisme is, en dat is ook uitgebreid onderzocht, dat het niet ten koste hoeft te gaan van de kwaliteit van de prestaties van die sterke leerling. Dus door deze keus vrij systematisch met ons model te slopen, laten we een gratis kans liggen op verbetering van het totale systeem en dat manifesteert zich ook in de Nederlandse onderwijscijfers. Nederland heeft een aantal fatale fouten gemaakt onderweg naar deze situatie. De eerste fatale fout die we hebben gemaakt is dat een aantal inhaalroutes die nog wel bestonden, de afgelopen jaren systematisch zijn afgebroken. Dat is een route als de MAVO, bijna geheel verdwenen, als de LTS, bijna geheel verdwenen. Dat betekent ook zelfs in ons huidige systeem de routes die nog beschikbaar waren om de laatbloeiers een kansje te gunnen, eigenlijk steeds moeilijker toegankelijk zijn. De stapelroute, zoals ze genoemd werden, de route waarbij je stapelend uiteindelijk toch het hoger onderwijs kon bereiken is bijzonder moeilijk toegankelijk. Maar dames en heren, ik vrees dat we in andere opzichten ook een domme fout gemaakt hebben. Hoe vervelend ik het ook vind, ik denk dat we hier ook de wrange vruchten plukken van de buitengewoon onhandige manier waarop we in Nederland discussie over de middenschool hebben gevoerd. Het woord alleen al doet in vele zalen een huivering over de rug gaan. We hebben onszelf denk ik, al te snel wijsgemaakt dat dit een gevaarlijk dogmatisch idee was van een gevaarlijke dogmatische socialist, maar de waarheid is anders en gebiedt te erkennen dat in alle Europese landen waar het beter gaat dan in Nederland op dit punt, je een middenschool hebt. Een school die inderdaad ouders en kinderen ruimte laat om de keuze, de échte keuze, pas op het 15e jaar te maken. Dat is dus allemaal met elkaar heel slecht nieuws. Het is een verspilling van talent, dat kunnen we niet gebruiken, dat hoef ik u niet uit te leggen. De vraag is wat moeten we eraan doen. Het eerste wat we natuurlijk moeten doen is die stapelroutes terug. Dat is helemaal niet ingewikkeld. Dat kan, dat kost wat geld, maar niet veel. Dat is eigenlijk iets dat al heel snel kan gebeuren. Het tweede wat we moeten doen is in ieder geval die eerste jaren, tussen de 12 en de 15 zoveel mogelijk leerlingen bij elkaar zetten, als het ook maar enigszins kan voor het effect van sterk en zwak wat ik eerder beschreef. Maar het zou wel eens kunnen zijn dat we het daar niet mee redden en dan kijken we aan tegen een heel onaangename ontwerpfout in het Nederlands onderwijssysteem. Dat is een boodschap waar niemand op zit te wachten. Als er ergens iets is, waarover met name de leraren van Nederland, ik kom nog over hen te spreken, niet op zitten te wachten, is het alweer een discussie over alweer een nieuw systeem met alweer een nieuwe blauwdruk. Ik zit er eerlijk gezegd ook niet op te wachten, maar dit is toch een effect dat we niet kunnen en mogen negeren. Het gaat hier om één van de kernwaarden van ons kennissysteem. Kennis als emancipatie vehikel is één van de kerntaken van het onderwijs en die kerntaak wordt in Nederland niet goed uitgeoefend. Zo simpel is het. Een paar weken geleden heb ik hierover een artikel geschreven in de NRC, zoveel reacties als op het rapport over de leraren zijn gekomen, zo weinig heb ik hierover gehoord en met name uit de politiek. Ik heb echt de indruk dat wie het weet het eigenlijk maar liever even voor zich houdt, het is een onaangename boodschap. Ik deel hem toch met u. D66 is een onderwijspartij, wij kunnen dit niet negeren. Dat was mijn eerste zorg. Kennis als emancipatievehikel faalt.

Een tweede zorg gaat over kennis als talentontplooiier en misschien in het verlengde daarvan ook kennis als loopbaan. Ik wil met u spreken over de leraar en daar liet ik een paar maanden geleden mijn tweede onaangename verrassing op, toen ik voorzitter werd van de commissie die daarnaar moest kijken. Tot mijn onaangename verrassing is het een veel groter probleem, een veel groter probleem dan ik in ieder geval vermoedde en ik denk eerlijk gezegd, dan menigeen vermoedt. Wij kijken aan tegen een enorm kwantitatief tekort aan kwalitatieve goede leraren en dat zal zich in een aantal jaren dramatisch manifesteren. Wat bedoel ik met dramatisch, ik bedoel dat er voor het voortgezet onderwijs tekorten aankomen van tussen de 10 en de 12% afhankelijk van hoe de

economie zich ontwikkelt. U moet zich realiseren om dat te kunnen plaatsens, dat wij een tekort van ongeveer 2% aan lesuitval onvermijdelijk is en lesuitval betekent dat uw kinderen naar huis komen, want er is geen leraar, docent of onderwijzer. Dat betekent lesuitval bij 2%. U moet zich dus voorstellen wat dat bij 10 of 12% betekent en het is eigenlijk nog somberder, want op die leuke plattelandscholen, daar zijn de leraren waarschijnlijk nog wel te vinden, dus deze tekorten gaan neerslaan in de grote steden van Nederland. Precies waar die onderwijzers, die leraren het hardst nodig zijn zullen de tekorten het grootst worden, met een beetje pech tot 20% aan toe. Daar is niet tegenaan te organiseren. We hebben dus een enorm kwalitatief probleem en voor zover het kwantitatief probleem oplosbaar is, moeten we ons zorgen maken over het kwalitatieve niveau van de nieuwe leraren die onderweg zijn naar die plek. Daar is bijna niet tegenaan te organiseren. We moeten het wel proberen overigens, je kunt allerlei dingen verzinnen, meer rekruteren, hoe dan ook, leraren langer vasthouden, hoe dan ook, de productiviteit verhogen, hoe dan ook, op termijn is er maar één echte oplossing, systematisch, structureel de positie van de leraar verbeteren en dat is wat ons rapport inhoudt.

Dames en heren dat gaat over geld. Natuurlijk het gaat altijd over geld, maar het gaat niet alleen over geld. Ik vond het jammer dat de publiciteit voornamelijk over geld ging, maar goed het gaat ook over geld. Je moet leraren fatsoenlijk betalen. We hebben ze dat beloofd, de commissie Van Rijn heeft ze dat beloofd in 2001. Die belofte is niet nagekomen. We hebben een nette overheid die je precies wijst hoe groot die verschillen zijn. De verschillen zijn tussen de 10 en de 15%. Leraren verdienen 10 tot 15% minder dan mensen met een vergelijkbare opleiding elders in de markt. Dat verschil is gewoon te groot. Daar moeten we dus wat aan doen. Dat kost 1.1 miljard, niet niets, maar het moet gewoon gebeuren. Er is een mooi citaat: 'if you think education is expensive just consider ignorance' en zo is het precies. Dat geld dat moet er komen, maar het moet er op een andere manier komen dan wat er nu komt, want in die beloningsystematiek moeten we twee vliegen in één klap slaan, we moeten beter betalen, maar we moeten ook anders betalen. We moeten mensen weer gaan belonen naar hun kwalificatieniveau en de reden is heel simpel, het kwalificatieniveau in het Nederlandse onderwijssysteem gaat voortduren achteruit. Leraren zijn in toenemende mate ongekwalificeerd, en voor zover ze gekwalificeerd zijn, zijn ze steeds lager gekwalificeerd. Ik geef u één voorbeeld: in het HBO is minder dan 50% van de leraren voorzien van een wetenschappelijke vooropleiding. Dat is naar internationale norm ongelooflijk laag. Het is een voorbeeld van een te laag kwalificatieniveau en de enige manier om een duidelijk signaal uit te zenden dat het anders moet is leraren weer te belonen voor een hoog kwalificatieniveau en ze aan te sporen dat kwalificatieniveau tijdens hun carrière verder te verhogen en dan ontstaat er weer een carrière die leraren binnen het leraarschap houdt en ze niet dwingt een managementfunctie te ambiëren als ze wat meer willen verdienen. Dat is bizar. Ik moet u zeggen dat dit het meest omstreden onderdeel van ons advies is en wat wij het meeste merken is dat wij voortdurend vragen krijgen van het type: nou ja, wat zegt dat nu zo een papiertje. Dames en heren als er nu toch één sector is waar enig geloof zou mogen bestaan... in een onderwijspartij hoeft je zo een zin niet af te maken. Dat is mooi. Het gaat niet alleen om geld, het gaat niet alleen om geld. Ik zeg met grote nadruk het gaat om twee andere dingen ook. Het gaat om een sterkere professie en het gaat om een sterkere school. Leraren moeten weer gaan fungeren als een professie. Een professie die trots is op zichzelf, die zichzelf ook verplicht tot het bijhouden van het vak, die zichzelf serieus neemt, die verantwoordelijk claimt, krijgt en verantwoording afdraagt. Zo moet het gaan werken en dat kan best. Ons voorstel is bijvoorbeeld om ervoor te zorgen dat er net zoals dat geldt voor huisartsen en advocaten een register komt, waar leraren zich kunnen bijhouden en kunnen bijhouden of met hun vooropleiding en bijscholing ze op het gewenste kennisniveau zijn gebleven. Essentieel, nodig, nuttig, nu doen. Kost helemaal geen geld en het moet allemaal gebeuren. De opleiding van leraren moet beter. We hebben reden ons zorgen te maken over lerarenopleidingen. Wie weet hoe dat met de accreditatie van lerarenopleidingen gaat, die ziet daar de zwaktes die geadresseerd moeten worden. Dringend noodzakelijk en dan moeten we toe naar de school die leraren inderdaad respecteert en de professie een kans geeft. Een school in de eerste plaats met een modern personeelsbeleid en dames en heren, bij wijze van voetnoot en dat ik ook een onaangename verrassing te zien hoeveel instrumenten er de afgelopen 15 jaar zijn ontwikkeld voor het personeelsbeleid die onderbenut of niet benut worden door de scholen, dat moet echt veranderen, leraren hebben daar recht op, en in de tweede plaats moet het

een school zijn die leraren mee laat praten. Zo ingewikkeld is dat toch ook niet. Leraren, een professie, je moet meepraten over onderwerpen waarover het verstand heeft. Leraren moeten meepraten over onderwijs. Het moet niet meer kunnen gebeuren dat in een school beslissingen worden genomen over onderwijs waar leraren niet actief bij betrokken zijn. Zo simpel is dat.

Wij zitten te wachten op minister Plasterk die gaat reageren op onze plannen. U heeft misschien gezien dat dat uitgesteld is, uitgesteld is en nu weer is uitgesteld omdat ze aanlopen tegen die ongelukkige discussie met een O, het is allemaal treurig dat het allemaal zo lang duurt, het moet wel gebeuren en wat betreft dat extra geld heb ik in ieder geval zelf de uitgesproken overtuiging dat dat in belangrijke mate van buiten de onderwijsbegroting moet komen.

Dames en heren, dat sluit aan bij mijn derde zorg die ik met u wil delen en dat gaat over kennis als welvaartsfactor. Ook daar vertrok ik eigenlijk een jaar geleden inmiddels, van een beeld wat u denk ik allemaal wel zou willen hebben en misschien ook wel heeft, namelijk het beeld, natuurlijk het gaat allemaal niet geweldig in Nederland maar in ieder geval geven we behoorlijke bedragen uit voor ons onderwijs en in zijn eenvoud ook dat beeld is onjuist. Onjuist. Als je gaat kijken naar de totale kennisuitgave in Nederland per hoofd van de bevolking en je vergelijkt ze met andere landen binnen de OECD, hebben wij ruim een jaar geleden ontdekt dat Nederland op die schaal onder de OECD mediaan zit. U hoort het goed, onder de mediaan, bijna onder het gemiddelde. Dat was niet altijd zo. Een aantal jaren geleden stonden we waar we ook hoorden, in het eerste kwartiel, bovenin met bijvoorbeeld de Scandinavische landen. Daar horen we natuurlijk ook thuis. We zijn weggezakt en we zijn nog lang niet terug. Een buitengewoon onaangename verrassing. Zorgelijk nieuws over het kennisstelsel in Nederland. Daarom is ruim een jaar geleden de Kennisinvesteringsagenda tot stand gekomen, een coproductie van het Innovatieplatform met bijna iedereen die op dit terrein in Nederland actief is. Werkgevers, werknemers, alle onderwijsorganisaties, alles wat met universiteiten te maken heeft, iedereen heeft dat ondertekend. En die Kennisinvesteringsagenda, daar moeten we aan vasthouden. Het is een tienjarenplan, zo lang is er nodig, een tienjarenplan aan het eind van de rit, over 10 jaar, inmiddels 9 jaar, zijn we ongeveer terug waar we waren. Zo een geweldige ambitie is het dus al helemaal niet. Dan zijn we ongeveer terug waar we vijf jaar geleden waren. Het is allemaal achterstallig onderhoud en het kost ongeveer 6 miljard. Dat kan in twee rondes van 3 miljard, dat kunnen we best opbrengen met elkaar. Essentieel dat dat gebeurt. In die Kennisinvesteringsagenda, ik beveel hem in uw aandacht aan, staat heel gedetailleerd over de volle keten van onderwijs en onderzoek wat er moet gebeuren. Het begint helemaal aan het begin bij voorschoolse educatie, fantastisch middel om taalachterstanden te vermijden, jonge kinderen die risico op taalachterstand oplopen eruit halen en optillen in de richting van een hoger kennisniveau. Nu nog maar 50% van alle kinderen van Nederland die daarvoor in aanmerking komen doen het, dat moet naar 100%. 10 Jaar hebben we daarvoor nodig vrees ik, maar het moet wel gebeuren en helemaal aan de andere kant gaat het over levenslang leren. Ook zoiets leuks waar we vaak over praten, maar te weinig mee doen. 17% van de Nederlandse werknemers is betrokken bij enigerlei vorm van onderwijs of voor bijscholing, internationaal zeer laag, moet ten minste verdubbeld worden naar 35%. Allemaal onderdeel van dat plan en alles daar tussenin is ook belangrijk. De leraren staan er overigens ook in, dat zagen we een jaar geleden ook al aankomen, niet zo verrassend, we hadden het ook al 15 jaar geleden kunnen zien aankomen. Het is allemaal niet zo verrassend, het moet wel gebeuren. Dus we gaan dat nu doen en doorzetten wat mij betreft en ik reken ook op uw steun en uw politieke steun daarbij, want dit is een kwestie van de druk op de ketel. Binnenkort gaat het Innovatieplatform voor het eerst evalueren wat er in één jaar gebeurd is en of we ongeveer op de goede weg zijn. We zullen zien, ik heb er een hard hoofd in, we zullen zien, maar het is vooral van belang als dat niet zo is, om de moed niet op te geven en door te zetten. Dit soort lange termijn plannen kan lukken. De Lissabon- doelstellingen waar mensen enorm om moesten lachen enige jaren geleden hebben we in veel belangrijker mate gehaald dan iemand destijds had voorzien. Het is dus geen kansloze route, maar als je doorzet en consistent blijft werken waar je gezegd hebt te willen werken. Daar vraag ik dus ook nadrukkelijk uw medewerking voor.

Dames en heren, daarmee heb ik mijn drie zorgen gedeeld. De onaangename waarheid, het spijt me wel, is het Nederlands onderwijs is er lang niet zo goed aan toe als wij denken. Het is vervelend, maar het is niet anders. Het kenmerkt zich door onderfinanciering, overbelasting en scheve selectie, het is niet anders en er moet dus geld bij, er moet aandacht bij en er moet creativiteit bij. Het is niet anders, het is nodig, het is onvermijdelijk, deze partij moet het goede voorbeeld geven. Binnenkort is al ons aardgas op en dan hebben we de enige grondstof nog, dat is talent. Het goede nieuws is, anders dan aardgas is het een onuitputtelijke bron van welvaart, maar het slechte nieuws is onderuitputting is fataal. Dank u.

Voorzitter

Dames en heren, uiteraard een hartelijk woord van dank aan de heer Rinnooy Kan en ik denk dat wij gehoord hebben wat ons in ieder geval als Partij te doen staat. Ik hoop dat u nu niet allemaal wegloupt. Nee? Wij gaan verder met onze agenda en dat betekent dat wij de algemene politieke moties en actuele politieke moties gaan behandelen. U vindt die moties op pagina 47 van uw congresboek en op 48 en 49. Ik kijk even totdat er weer wat rust in de zaal is, dat lijkt me wel verstandig. Als u in de zaal wilt blijven, verzoek ik u om te gaan zitten. Ik verzoek de indieners van de moties om zich hier alvast bij het podium te gaan opstellen, dan kunnen wij doorgaan, want natuurlijk als ik de leiding van het congres weer mag overnemen, komen we weer in tijdnood. Valt mee. Ik vraag de indiener van motie 05, Jury Ankoné Om zijn motie te komen toelichten. Sorry we hebben zelfs nog andere voorstellen. Nee, nee. Ik weet niet of u een ander congresboek heeft dan ik, maar ik begin met 05. Sorry. Ik heb een ander boek, dus met excuses. Bij mij ontbreekt er een pagina. Uiteraard beginnen we dan bij 1, dat is logisch. De indiener. Mulder, de heer of mevrouw Mulder. Mijnheer Mulder, gaat uw gang.

G.J. Mulder

Ik voel me heel erg welkom. Democraten. Tolerantie, emancipatie, vrijheid van denken en handelen. Dat zijn onze kernwaarden. Er is geen andere partij in Nederland die deze kernwaarden hoger in het vaandel heeft staan dan D66 en je kunt je als D66'er die kernwaarden niet los zien van welke politieke discussie dan ook. Voor mij persoonlijk is het opkomen voor deze waarden van vrijheid en gelijkwaardigheid de belangrijkste reden geweest om ooit D66 lid te worden en dat geldt zeker ook voor veel huidige en voormalige D66 kiezers. Echter veel kiezers hebben het gevoel dat tolerantie en vrijheid van doen en denken onder druk staat, met name doordat integratie van nieuwe Nederlanders veel moeizamer verloopt dan verwacht en gehoopt. In Amsterdam kunnen homo's niet meer gewoon hand in hand over straat zonder dat ze bang moeten zijn om gespuugd te worden of erger, dat ze afgetuigd worden tijdens Gay Pride. Het aantal antisemitische incidenten in Nederland is vorig jaar explosief gestegen en in Amsterdam zijn bij de laatste Tweede Kamerverkiezing talloze incidenten geweest waarbij niet westerse, vrouwelijke immigranten alleen onder begeleiding van hun man het stemhokje in mochten. Wat vinden wij daarvan? Tot nu toe wordt in de politiek de link tussen kernwaarde en integratie volstrekt gemonopoliseerd door Wilders en zijn kornuiten. Het lijkt daardoor alsof we partij moeten kiezen, of we zijn voor het verdedigen van onze kernwaarden, maar keren ons dus tegen de islam en stemmen Wilders of Verdonk of we positioneren ons als een anti-Wilders, maar durven daarmee niet meer op te komen voor onze kernwaarden. Ik heb het gevoel, en met mij vele andere D66'ers, dat wij als Partij van de laatste categorie zijn geworden. Wij wijzen Wilders af en het lijkt of onze houding is dat het allemaal wel meevalt met de integratie, dat je met meer stages en beter onderwijs de problemen van tafel zijn. Daarmee gaan we voorbij aan de realiteit. Het gaat niet alleen om onderwijs en stages. Natuurlijk het gaat ook daarom, maar de mensen die Ehsan Jami in elkaar slaan, doen dat niet omdat ze geen stageplek hebben gekregen. Homo's voelen zich niet steeds onveilig, omdat er te weinig geld naar onderwijs gaat. Wilders zijn oplossingen zijn volstrekt idioot, laten we het daar over een zijn, maar de problemen waar hij van leeft, die zijn er wel. Als je echt genoeg hebt van Wilders, dan moet hem bestrijden op de oplossing, want daar zijn we sterk in. Dat betekent dat wij onze kernwaarden weer voorop moeten durven stellen in het integratiedebat en daarom roep ik u op de volgende motie te steunen. Wij verzoeken de Tweede Kamerfractie zich met betrekking tot het integratiedebat uit te spreken voor meer nadruk op de kernwaarden van D66 en roep daarop om met een concreet plan te komen dat deze kernwaarden uitdrukt.

Voorzitter

Dank u wel. Roelof van Netten van het Landelijk Bestuur.

Roelof van Netten

Congres. Zeker na dit uitvoerig pleidooi, heel kort. Het dictum kan het Landelijk Bestuur zich heel in vinden, alleen als de motie gehandhaafd blijft in de huidige vorm, zouden wij als Congres beamen dat wij als D66 het wel allemaal wel vinden meevallen. Ik denk dat spreker uitvoering heeft betoogd dat wij dat niet vinden, dus wat betreft het dictum adviseren wij instemmen, maar ik verzoek indiener om de motie zodanig aan te passen, dat wij ons niet als Congres uitspreken dat wij vinden dat het 'allemaal wel meevalt'.

Voorzitter

Dank je wel. Ik kijk even wie hierop wil reageren vanuit de zaal. Bij microfoon 1 en daarna bij microfoon 2. Gaat uw gang.

Frans van Hagen

Dit is een hele zachte motie, eigenlijk meer een aansporing aan de Tweede Kamer en toch is die nodig, want de afgelopen maanden, sinds de verkiezingen toen ons integratiebeleid een item was en eigenlijk de enigen waren die er wat aan deden, hebben we veel te weinig laten zien van het beleid waar we zelf voorstaan. Alexander heeft goed in het debat met Wilders, in de interrupties, maar we moeten toch laten zien waar wij zelf voor staan en die kernwaarden meer naar voren schuiven. Ik zou zeggen stem er toch voor, ook als het een open deur.

Voorzitter

Dank u wel. Microfoon 2.

Bernard Aris

Ik zou gewoon alle leden willen aanraden om twee boeken van Jonathan Isreal te lezen. Ten eerste The Dutch Republic en ten tweede is een boek over de radicale verlichting, dat is eigenlijk precies de waarden waar D66 voor staat, The Dutch Republic van openheid, gelijkheid en multi-cosmopolitisme en de radicale verlichting Spinoza en Safati, dat is waar D66 voor staat en dat is de traditie waarvoor we staan en die is veel breder, direct bijvoorbeeld ook naar de sociaal democratie en delen van de vrijzinnige christendemocratie, de oude Christendemocratische Unie, dus als we dat perspectief erin houden, hoeven we niet alleen als Partij, maar kunnen we ook als intellectuelen breed alternatief bieden.

Voorzitter

Dank je wel Bernard Aris. Gaat uw gang, zeg uw naam even.

Gerald Bouwmeester

Dank u wel. Mijn naam is Gerald Bouwmeester, fractievoorzitter D66 Bos en Lommer, dus u kunt wel zeggen dat ik met mijn poten in de klei sta wat betreft het integratiedebat. Ik vind de oproep van het Landelijk Bestuur om de taal aan te passen een hele goede. Ik zou het woordje 'lijkt' toevoegen, 'lijkt voor een aantal kiezers het standpunt van D66 dat het voor wat betreft de integratie 'allemaal wel meevalt'. Ik ben het ermee eens dat het inderdaad zo lijkt en volgens mij moeten wij ons op twee punten onderscheiden. Je hebt inderdaad Wilders' kant heel erg anti en wat je ziet is dat er een aantal andere partijen zich heel erg terugtrekt in de pre-2002 van ach, het valt inderdaad wel mee. Ik denk dat D66 zich juist kan onderscheiden door pal te staan voor de kernwaarden, die inderdaad aanhangen en het tweede punt dat het niet zo is, dat iedere moslim en zelfs heel gelovige moslims per definitie antiwesters zijn. Dus inderdaad daar de individuele benadering, laten zien dat mensen die niet willen, die die kernwaarden afwijzen, dat wij ons daartegen tweer stellen, zonder inderdaad de hele religie aan te vallen. Volgens mij is die nuance nu net het sterkste punt van D66.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

Jeroen Adema

Jeroen Adema, afdeling Enschede. Dat is juist de nuance die de kiezer niet altijd ziet en daarom vind ik dat we ook duidelijk aan de kiezer moeten zeggen, wij zien integratie anders. Dus ik vind dat de motie zoals die wordt ingediend, zo rustig mag blijven staan. Er zijn genoeg redenen om ons niet de kaas van het brood te laten eten door een zekere heer Wilders of door de SP die daar ook een handje van heeft om alles maar even richting immigranten te schuiven, maar duidelijk te zeggen, wij zijn voor een open integratie en iedereen die aan onze maatschappij wil meedoen, moet dat kunnen. Als u vindt dat u dat vindt, stemt u dan vooral op Wilders, maar beseft u dan goed dat u een eeuwenoude traditie van tolerantie verlaat. Ik denk dat in die geest D66 moet blijven handelen en daarom zeg ik stem voor deze motie.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie bij microfoon 5 nog een vinger omhoog gaan.

Jeroen Kraaijkamp

Jeroen Kraaijkamp afdeling Utrecht. Ik ondersteun deze motie. Ik ben het helemaal eens met de constatering en overwegingen, alleen één vraag aan de afdeling Amsterdam. Jullie vragen namelijk Tweede Kamerfractie, maar kunnen jullie zelf ook initiatief nemen? Ik denk dat er heel veel goede leden in afdeling Amsterdam zijn met goede ideeën, afdeling Utrecht sluit zich graag direct aan om dat debat te voeren.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

Han Vonk

Mijn naam is Han Vonk en ik wil de naam Wilders vandaag niet meer horen.

Voorzitter

Ik zie niemand meer bij de microfoon staan. Ik kijk boven nog even, ook niet. Indiener het laatste woord, misschien kunt u nog even reageren op het verzoek van het Landelijk Bestuur. Gaat uw gang.

G.J. Mulder

Ten eerste dank voor al die steunbetuigingen, ook de constructieve kritiek. Ik wil graag ingaan op het voorstel dat het lijkt alsof het allemaal wel meevalt, maar verder wil ik graag de motie laten staan zoals die zo voor u ligt.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie wilt u in stemming brengen motie 01.

Stemcommissie

We hebben weer een tijdje niet getemd, dus we willen even weten wie van de democraten van zijn recht gebruik wil maken.

Naam onbekend

In de gewijzigde vorm, voorzitter?

Voorzitter

De indiener heeft het woord 'lijkt' hier overgenomen, zei hij net.

Stemcommissie

Dan wil ik graag de kaarten zien van degene die voor deze motie zijn? Dank u wel. Tegen? Dat is duidelijk aangenomen.

Voorzitter

Motie nummer 02 wordt overgenomen door het Landelijk Bestuur. Wenst iemand hem in behandeling te willen nemen. Niemand? Gaat u akkoord met overnemen. U wilt hem in behandeling hebben? Bent u de indiener.

Naam onbekend

Nee ik ben geen indiener.

Voorzitter

Dan vraag ik eerst de indiener om haar motie te verdedigen.

Aglia Zedlitz

Congrs, mijn naam is Aglaia Zedlitz. Helaas zal ik in mijn verdediging toch de namen van mijnheer W. en mevrouw V. moeten noemen. Het afgelopen jaar heeft de benoeming van de staatssecretarissen Albayrak en Aboutaleb de inleiding gevormd tot een discussie over meerdere paspoorten, die simpelweg misleidend genoemd kan worden en ieder rationeel debat in de weg staat. Allereerst door de beweringen en kreten van de Kamerleden W. en V. en dergelijke worden marginale gebeurtenissen gegeneraliseerd tot monstrueuze proporties. Ook worden door deze mensen zeer onwaarschijnlijke science fiction scenario's meer dan realiteit alleen. Daarnaast worden emoties valselijk gebruikt als grondslag voor rationalisatie. Dat kan helemaal niet. Deze argumentatiemethode beoogt dan ook niets anders dan propaganda, opruien en massa hysterie en zorgt daarnaast voor een verlamming van elke mogelijke inhoudelijke discussie. Zo las ik vandaag ook in HP/De Tijd dat er in 2011 de helft van Amsterdam, meer dan de helft van Amsterdam allochtoon zou zijn en toen kwam meteen er achteraan van de opkomst van de moslim, alsof iedere allochtoon moslim zou zijn en omgekeerd. Ik snap er helemaal niets van. Maar het is natuurlijk wel opruien. Dus met deze motie wil ik zeggen, natuurlijk is er wel discussie mogelijk. Wij als D66 zijn als geen ander bereid discussie te voeren, maar dan wel op inhoudelijke, rationele en vooral waarheidsberustende gronden. Met deze motie wil ik daarom oproepen daar waar emotionele en oneigenlijke argumenten worden gebruikt, die discussie dus dood te slaan en deze alleen als zodanig te bestempelen, want als je erin meegaat, dat bekrachtigt je dit hele massahysteriegebeuren en daarmee wil ik dus dat wij als D66 ons absoluut onthouden van het bekrachtigen van iets wat met deze massahysterie te maken heeft en dat is waar ik u tot wil oproepen.

Voorzitter

Dank u wel. Heeft het Landelijk Bestuur nog behoefte aan een reactie? Nee, dan ga ik naar de zaal en u was als eerste. Gaat uw gang.

Bakir Lashkari

Mijn naam is Bakir Lashkari. Ik heb een probleem met de eindconclusie: 'roept de Tweede Kamerfractie op bovenstaande overwegingen in te brengen en daarmee deze discussie dood te slaan'. Als ik het heb over de Nederlandse nationaliteit is inderdaad sterk genoeg mits dat de Turkse Nederlanders die op dit moment naar Turkije gaan om daar de dienst te doen in het leger en dat ze daar mishandeld worden met een Nederlands paspoort, dat vind ik geen goede zaak en ik denk dat het eigenlijk ook voor het Landelijk Bestuur moet hier de discussie open houden en blijven discussiëren en niet de discussie dood slaan.

Voorzitter

Dank u wel. Bernard Aris

Bernard Aris

Even een klein argument over dat multiculturele Amsterdam. Mijn vader is bij Salt Lake City geweest en daar heeft hij zijn stamboom laten uitzoeken, dat schijnen ze daar reuze goed te kunnen. De Arissen blijken af te stammen van scheepstimmerlieden op de amsterdamse eilanden, maar waar die afstammelingen van scheepstimmerlieden in de loop der tijden zich allemaal mee vermengd hebben, dat is zelfs voor de mormonen de beste speurders op dat gebied, niet meer uit te zoeken, het komt van alle windstreken dus wat dat betreft Amsterdam is altijd multicultureel geweest en de blonde Friezen, oudste volk van Nederland, heeft ook een Hongaarse tak, dus.

Voorzitter

Dank je wel Bernard. Aan de indienster het laatste woord. Ga je gang.

Aglia Zedlitz

Zoals daar werd gezegd van 'doodslaan'. Doodslaan van die emotionele argumenten. Ik zeg natuurlijk zijn er pragmatische

Bakir Lashkari
Dat zijn feiten, dat zijn geen emoties.

Aglaia Zedlitz
Er zijn pragmatische andere objecten waar natuurlijk een discussie over gevoerd kan worden. Daar ben ik zeker niet op tegen, maar het mij erom, dat er pragmatische effecten zijn en dat het niet op het inhoudelijke concrete een fundament van die discussie staat, waar dus die emotionele discussies over gaan die dan wel gewoon ontkracht moet worden.

Voorzitter
Dank u wel. De discussie is hiermee beëindigend en de stemming gaat plaatsvinden. Stemcommissie motie 02.

Stemcommissie
Wie is voor deze motie? Wie is daartegen? Aangenomen.

Voorzitter
Dank u wel. Motie 03. Wie is daarvan de woordvoerder. Misschien wilt u uw naam nog even zeggen.

Jeroen Kraaijkamp
Voorzitter, mijn naam is Jeroen Kraaijkamp. Ik ben voorzitter van afdeling Utrecht en ik sta hier namens mevrouw Machteld Versnel en de algemene ledenvergadering van de afdeling Utrecht. Congres, deze motie verzoekt de fractie om de regering te houden aan de twee jaar die voor de Nederlandse opbouwmissie in Uruzgan staat. Twee jaar gelegen heeft Nederland namelijk ingestemd met de missie die komende zomer zal aflopen, dus twee jaar heeft gehad en heel expliciet hebben de voorwaarden gesteld om daar twee jaar aan te verbinden. De vraag is die wij kunnen stellen is, zijn er momenteel nieuwe voorwaarden, nieuwe argumenten om daar anders over te gaan denken? Wij willen dus dat het congres zich vandaag uitsprekt of er redenen zijn om af te wijken van dat standpunt dat we aan de NAVO hebben gecommuniceerd. Nederland stelde ook een voorwaarde aan de oorlog in Irak, die was namelijk ook twee jaar. Een voorwaarde die minister Kamp op dat moment heel expliciet richting de NAVO-partners heeft uitgesproken en hij heeft er geen enkel misverstand over laten bestaan. Wij vinden dat als wij ons nu niet aan onze voorwaarden gaan houden, dat het voor de toekomst heel lastig is om nog een keer een commitment af te geven, als je nu niet aan de twee jaar houdt, dan zegt dat heel weinig over een commitment dat je later nog een keer wil afgeven, want twee jaar is nu voor ons twee jaar. Voorzitter ik wil afsluiten met de opmerking, dat wij niet tegen een rol in de NAVO zijn, ook niet om onze verantwoordelijk te nemen en zeker niet als dat getoetst wordt met onze criteria die onze minister van Buitenlandse Zaken in 1995, ik zie hem hier zitten, erg fijn, heeft opgesteld. Dus we zijn daar niet tegen, maar het is nu volgens onze andere landen om onze NAVO-rol over te nemen, want wij kunnen niet als Nederland altijd maar blijven als erom gevraagd wordt. Ik vind dat wij ons ook aan commitments moeten houden en wij kunnen altijd in een andere hoedanigheid of welke rol dan ook, later weer instemmen om onze rol en onze verantwoordelijk te nemen.

Voorzitter
Dank u wel. Landelijk Bestuur. Gerben Jan Gerbrandy.

Gerben Jan Gerbrandy
Dank je wel Magda. Het is heel wel mogelijk dat het diktum van de motie uiteindelijk de uitkomst zal zijn van het standpunt van de fractie, maar D66 heeft een historie met Uruzgan, een vrij recente historie en één van de belangrijkste lessen daaruit was dat D66 geen onwrikbare standpunten moet innemen voordat het debat gevoerd is en voordat alle informatie voorhanden is. Eind november, hopen we nog steeds, komt het kabinet met een voorstel voor Uruzgan. Laten wij als Partij niet wederom dezelfde fout maken en nu niet de fractie oproepen om nu al een onwrikbaar standpunt in te nemen. Ik wil daarbij zeggen, de fractie heeft zich de afgelopen maanden heel kritisch getoond ten aanzien van de huidige

missie tijdens debatten, tijdens begrotingsbehandeling Buitenlandse Zaken, tijdens de Algemene Politieke beschouwingen, dus ik zou Congres willen vragen, heb er vertrouwen in dat de fractie daar op de juiste manier mee omgaat en dwing de fractie niet nu al om dat onwrikbare standpunt in te nemen. Daarom de geest van de motie is heel sympathiek, maar heb vertrouwen in de fractie, spreek dat uit door nu toch deze motie niet te steunen. Dank u wel.

Voorzitter

Dank je wel. Ik ga naar de zaal. Microfoon nr. 4 mevrouw gaat uw gang.

Bibi van Ginkel

Dank u wel. Bibi van Ginkel, secretaris Platform Internationale Veiligheid en Defensie. We hebben in het Platform meerdere malen het debat gevoerd over dit onderwerp. We hebben met meerdere mensen gesproken die in Uruzgan zijn geweest of die daar heel dicht tegen de problematiek aan staan. We hebben ook met de fractie meerdere keren gesproken en als er één ding uit al die gesprekken naar voren is gekomen, is dat dit niet een problematiek is die eendimensionaal is. Het is heel complex en dat betekent ook heel erg, dat je dus niet op één aspect kan blijven hangen. Hoewel het argument dat naar voren gebracht wordt door de afdeling Utrecht, zeker een argument is wat mee moet wegen, is niet het enige argument. Het zou een te eendimensionale benadering geven van de problematiek waar we hier mee te maken hebben en het zou me ook zeer aan het hart gaan dat een internationale georiënteerde partij als D66 op deze wijze een motie zou aannemen, want dat geeft toch de indruk dat we de luiken sluiten, alleen maar aan onszelf denken en denken twee jaar is twee jaar en daarna zoeken ze het maar uit. Ik denk dat wij beter kunnen en ook een verantwoording hebben naar de mensen die we daarnaar toegestuurd hebben, die we ook een opdracht hebben meegegeven die langer termijn is en ook een opdracht hebben aangegaan en een verplichting hebben aangegaan naar de mensen daar. Ik wil daarmee absoluut niet zeggen dat ik voor verlengen ben, want ik ben er ook nog niet uit, ook omdat ik niet alle informatie heb. Voor mensen die meer willen weten kan ik verwijzen naar de website van Clingendael, waar we een policy brief hebben opgesteld, waarin de voorwaarden voor verlengen en voor weggaan allebei zijn uitgewerkt, maar ook daar hebben we geen standpunt ingenomen, dus ik raad het Congres aan deze motie niet aan te nemen. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie bij microfoon nr. 5. Gaat uw gang.

Bram Fokker

Dank u wel. Mijn naam is Bram Fokker en ik wilde even reageren op Bibi, die zegt namelijk, op het moment dat je voor deze motie stemt, dan zeg je eigenlijk dat je de ramen dicht wilt doen en de luiken wilt sluiten en je blik niet meer op de wereld wilt richten. Nu ik ben het daar helemaal niet mee eens, want ten eerste betekent voor deze motie stemmen niet dat je je handen helemaal afhaalt van Afghanistan, er bestaat natuurlijk ook iets als ontwikkelingshulp en wat dat betreft is er ook heel veel te doen en daarnaast betekent het ook niet dat een missie in de toekomst niet meer kan. Waar het hierom gaat is dat het ontzettend belangrijk is, dat hebben we geleerd van Srebreniza, om goede afspraken te maken en afspraken die moet je kunnen afdwingen, daar moet je jezelf aan houden, maar je moet ook kunnen afdwingen dat andere mensen zich eraan houden en op het moment dat we dat nu niet doen, dan brengen we ook toekomstige missies in gevaar. Dit is natuurlijk niet het laatste probleem in de wereld waar we aan bij willen dragen om dit op te lossen. Dus daarom vraag ik toch om voor deze motie te stemmen.

Voorzitter

Dank u wel. Ga je gang

Zaal:

Ik ben om inhoudelijke redenen tegen deze motie en ik ga niet te rade waarom, Bibi heeft, hoe haar achternaam is weet ik even niet, uitgelegd, maar ik wil toch even terugkomen op het argument dat door het Landelijk Bestuur wordt aangevoerd om het Congres te overtuigen hier nu niet voor te stemmen, want ik vind het inderdaad niet goed en ook niet wensbaar dat het nog een keer gebeurt dat de fractie zich nu al uitspreekt omdat dat heel

duidelijk dat dat nu nog niet het moment voor is en dat het debat nog eerst gevoerd moet worden, maar ik vind het dan wel heel raar dat je tegen je leden zegt, het Congres van deze partij, dat je nu als Congres geen stem mag hebben in het advies dat je je fractie wilt meegeven. Dat vind ik een oneigenlijk argument en daar ben ik best een beetje boos over.

Voorzitter

Dank je wel. Ik ga naar microfoon Nr. 1. Gaat uw gang.

Frans Verhagen

Congres, we kopen geen straaljagers en ik vind ook dat congressen niet moeten beslissen over oorlog in Afghanistan, want daar hebben we afgevaardigden van in het parlement voor. Persoonlijk ben ik tegen verlenging en ik zal mijn best doen om de Kamerleden ervan te overtuigen dat het een heilloze weg is en dat ze vooral tegen moeten stemmen, maar dat zal ik persoonlijk bij de Kamerleden doen. Ik vind dat wij dat allemaal moeten doen, maar ik vind niet dat we als Congres nu al moeten zeggen wat de fractie namens ons moet doen.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

Bakir Lashkari

Mijn naam is Bakir Lashkari. In het kader van dat twee jaar geleden Nederland naar Uruzgan gegaan is om te helpen aan een wederopbouw van Afghanistan. Wat nu dus eigenlijk de situatie is, is dat Nederland in oorlog geraakt is met de Amerikanen en met anderen tegen de taliban. Dat betekent dat je in een andere situatie zit dan toen. Ik zou toch wel zeggen dat ze gewoon in Afghanistan moeten blijven, maar goede afspraken daarover maken.

Voorzitter

Dank u wel. Ik ga naar microfoon 2 en daar staan vier mensen als ik het goed zie. Gaat uw gang.

Victor Everhardt

Victor Everhardt. Allereerst wil ik het Congres adviseren om voor deze motie te stemmen. Ik wil heel duidelijk aangeven dat dat niet betekent dat ik geen vertrouwen zou hebben in de fractie. Wat ik belangrijk vind, we hebben een discussie hierover gehad geïnitieerd door het Landelijk Bestuur in Utrecht. Er zijn heel veel argumenten toen gewisseld. Waar nu het misverstand lijkt te ontstaan voor degenen die zeggen van stem niet voor deze motie, is de verantwoordelijkheid. Wij zijn als NAVO die verantwoordelijkheid aangegaan. Als NAVO moeten we beslissen op goede argumenten die met elkaar gewisseld moeten worden of we daar blijven ja of nee. Nederland heeft namens de NAVO nu twee jaar daar gezeten. Heeft ook gezegd we doen dit twee jaar en dan trekken wij ons terug. Dat betekent niet dat wij ons als NAVO daar sowieso moeten terugtrekken, want dat soort argumenten moeten op tafel komen en daar moet de discussie over gaan. Wij als Nederland trekken ons terug, de NAVO kan daar gewoon blijven en kan door andere lidstaten worden vertegenwoordigd. Wij als Nederland kunnen ook vervolgens beslissen dat in Afghanistan andere provincies zijn waar wij ook kunnen gaan inzetten, dus dat wij weer iemand anders gaan aflossen in bijvoorbeeld Helmond, een andere provincie waar ook heel veel te doen is of we zeggen van we gaan naar Tsjaad, waar ook heel veel zaken aan de hand zijn die wij als NAVO ook zouden moeten oppakken. Dus ik wil dat misverstand echt hier uit de zaal hebben, is dat wij niet zeggen dat wij als Nederland die verantwoordelijkheid niet meer zouden willen dragen, nee, dat is een NAVO beslissing die zijn we als NAVO aangegaan. Dank u.

Voorzitter

Dank u wel. Mevrouw gaat uw gang.

Gerda Oskam

Ja, Gerda Oskam, raadslid in Utrecht. Ik zal het Congres hier dringend adviseren om voor de motie te stemmen. Het is zo, natuurlijk als een soort steun misschien wel in de rug van de Tweede Kamerfractie. Twee jaar geleden of bijna twee jaar geleden is de Kamerfractie heeft tegen gestemd met goede argumenten. Heel veel mensen waren toen ook met D66

eens. Wat men gedaan heeft is uiteindelijk, nee laat ik het anders zeggen, zoals Ingrid het ook zegt, moet het niet meer gaan draaien, belofte maakt schuld en om zegmaar het vertrouwen van de kiezers terug te winnen, moeten we nu zeggen tegen de Tweede Kamerfractie, hou je rug recht. Dat is één argument. Het tweede is, we hebben destijds tegen gestemd om een bepaald mandaat met een bepaalde, dat is inhoudelijk, een bepaalde inhoudelijk mandaat. Je kan je afvragen of dat ook nu het moment is om daar nog eens goed naar te kijken. Ten derde is eigenlijk misschien ook wel, dat klinkt misschien een beetje rot, maar ik ga het toch zeggen, de vorige keer heeft het Congres, leden van D66 heel weinig kunnen discussiëren voorafgaand aan een besluit over Uruzgan. Dat kan nu wel. Laten we het dan nu ook doen. De vorige keer is helaas door allerlei redenen heel erg misgelopen. Is het ook erg misgelopen voor heel veel wethouders, voor raadsleden van heel veel afdelingen in het land, zoals Ingrid net ook al heeft aangegeven. Het is misschien juist nu wel het moment om te zeggen van nee, daar hebben wij van geleerd als D66 we willen hier nu een discussie en wij willen dat advies meegeven aan de Tweede Kamerfractie, houd uw rug recht.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie daar nog twee mensen staan en boven zie ik er ook nog een paar staan en u heeft als de gelegenheid gehad, dus bij u kom ik niet meer terug. Microfoon 2, gaat uw gang.

Jeroen Adema

Dank u wel. Jeroen Adema. U heeft heel veel pleidooien gehoord voor deze motie. Ik ga nu een pleidooi houden tegen deze motie om wel de volgende reden. Wij kunnen nu inderdaad zeggen straks goed, onze twee jaar zijn voorbij. Wij gaan, tot ziens, dat was het. Ik denk dat dat fout is. Ik denk dat dat fout is om een hele simpele reden. Ik kijk naar het feit dat andere landen niet zo bereidwillig zijn om naar Uruzgan te gaan. Dat is ook een NAVO verantwoordelijkheid en daar heeft u allemaal gelijk in als u dat ook vindt, maar ik vind, we kunnen niet met de staart tussen de benen weglopen, omdat andere landen hun verantwoordelijkheid niet nemen. Wat is namelijk wat we ervoor terugkrijgen als we weggaan en we laten die mensen daar aan hun lot over? Dat zal ik u vertellen. Dan neemt de taliban het weer over, dan is alles waar we mee begonnen zijn, hoe klein ook, al die offers die we ervoor hebben geleverd, voor niets geweest. Dan komen de mensen weer terug in een regime, waar mensen worden onthoofd, gestenigd, gemarteld, omdat ze vrouw zijn worden mishandeld. Dat kunnen we niet hebben, dat moeten we niet hebben en dat zijn ook feiten die u moet meenemen als u over deze motie stemt en ik ga geen advies geven, ik geef alleen mijn visie erop weer. Ik was tegen deze missie naar Uruzgan, maar nu ben ik voor.

Voorzitter

Dank u wel.

Gerard Bouwmeester

Mijn naam is Gerard Bouwmeester. Ik ben tegen deze motie. Een sowieso belangrijk argument is de toon van de motie die me heel erg doet denken aan mevrouw V. Regels zijn regels, afspraken zijn afspraken en dus zijn we tegen. Dat vind ik onzin. Ik denk dat de fractie een heel goede afweging, er zijn allerlei argumenten genoemd, kan maken wat je wel of niet moet doen. Wat wel heel belangrijk is om aan te geven aan de regering is van, dat was ook twee jaar geleden al één van de argumenten, hou eens op met dat geklets over een opbouwmissie, er is gewoon een vechtmisssie gaande en maak de afweging op grond of je dat wel of niet wil. Dat is ten minste prima, ik ben nog steeds om dan door te gaan. Daar ben ik voor, onder andere door wat door de andere spreker net gezegd is, anders valt de hele zaak terug in Afghanistan, maar we gaan niet kletsen over opbouwmissies, bij opbouwmissies komen geen 11 soldaten om. Dus laat wel het Nederlandse volk zien van zijn we bereid om dat te doen. Dat kost mogelijk offers, maar wees ten minste eerlijk tegen de keizer. Ik denk dat dat is wat D66 ook weer hierin zou moeten onderscheiden.

Voorzitter

Dank u wel. Dan ga ik naar boven.

Alon de Lima

Mijn naam is Alon de Lima uit Amsterdam. Ik wil iedereen zeggen pas op, pas op als u voor stemt en waarom? Omdat de missie in Afghanistan, wat net helaas gras voor mijn voeten werd weggemaaid, is geen opbouwmissie en als we het mandaat hebben van opbouwmissie kunnen we daar nog steeds pas aan beginnen. Laten we iets doen aan onze mandaat, laten we iets doen, waar zijn we mee bezig in Uruzgan, laten we het daar over hebben, wat zouden we kunnen gaan doen en niet wat hebben we nu fout gedaan en laten we maar weggaan na twee jaar. Ik vind dat heel erg jammer, kop in het zand steken en dat is zeker niet iets wat D66 zou moeten doen.

Voorzitter

Dank u wel en de laatste.

Niels Hoefnagels

Dank u wel, mijn naam is Niels Hoefnagels. De laatste drie sprekers hebben allemaal gezegd, stem tegen deze motie, maar de argumenten die zij gebruiken zijn juist voor deze motie. Wat zeggen zij namelijk, dit is geen opbouwmissie. Het werk is niet te doen met een opbouwmissie. Wij hebben twee jaar geleden, niet eens ingestemd overigens, maar we hebben als Nederland ingestemd met een opbouwmissie, dat betekent op het moment dat je nu gaat verlengen, dan betekent dat niet dat je bezig bent met het verlengen van een opbouwmissie maar, iedereen zegt het ook, het is een vechtmisssie. Dat is iets anders. Oftewel het steunen van deze motie is gewoon aangeven we kappen met deze opbouwmissie, want dat is het niet.

Voorzitter

Dank u wel. Het laatste woord is aan de indiener. Gaat uw gang. Ik heb net geteld en toen stond mevrouw er nog niet en we hebben nog een aantal andere moties te behandelen, dus vandaar.

Jeroen Kraaikamp

Dank u wel voorzitter. Ik wil afsluiten met een aantal korte opmerkingen. Volgens ons zijn er geen nieuwe feiten of omstandigheden bekend waarom we nu moeten afwijken van ons standpunt van twee jaar. Maar daarnaast spreken wij ons niet uit tegen de NAVO missie, maar wel dat een bondgenoot het nu moet overnemen, want we moeten voorkomen dat Uruzgan een Nederlandse verantwoordelijkheid wordt, want het is in onze ogen een NAVO-verantwoordelijkheid en tot slot, voorzitter, ik wil zeggen dat op basis van de huidige feiten wij deze motie voorleggen. Maar natuurlijk heeft de fractie als er nieuwe feiten, nieuwe politieke actualiteiten op ons afkomen, de plicht om te handelen naar de politieke feiten en daar zullen we ze ook alle ruimte voor geven. Dus zie deze motie als vingerwijzing richting de fractie, zo denken wij als Congres, wij houden vast aan onze afspraken. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie, in stemming graag motie 03.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie? Dank u wel, wie is tegen de motie? Verworpen.

Voorzitter

In behandeling motie 04. Het Landelijk Bestuur zegt overnemen. U wilt hem in behandeling? Dan vraag ik de indiener naar voren te komen en de motie toe te lichten. Mijnheer Ankoné, ga uw gang.

Yuri Ankoné

Dank u wel, voorzitter. Ik was al voorbereid voor de volgende motie, maar vooruit. Deze motie gaat om een groep van naar schatting 45 onschuldigen die in Guantanamo Bay vastzitten. Het zijn mensen die inmiddels enkele jaren geleden zijn opgepakt door de Amerikanen voornamelijk in bijvoorbeeld Pakistan. Van deze mensen staat inmiddels al vast dat zij onschuldig zijn en dat is door de Amerikanen zelf gezegd en de meeste van deze mensen zijn inmiddels in 2006 al onschuldig verklaard en zitten daar nog steeds.

Waarom zitten zij daar nog steeds? Om zij niet terugkunnen naar hun land van herkomst. Bijvoorbeeld er zit een behoorlijke groep Chinese moslims, die niet terugkunnen naar hun land omdat zij daar het risico lopen op vervolging. Argumenten in deze om het niet de helpende hand te verlenen dan, zou kunnen zijn, ja de Amerikanen hebben het probleem veroorzaakt, laten ze het ook maar zelf oplossen. a) Zijn wij medeverantwoordelijk voor het probleem, immers hebben wij de oorlog zowel in Afghanistan als in Irak van het begin van aan als land gesteund en b) de Amerikanen hebben inmiddels al meer dan een jaar de tijd gehad om dit probleem op te lossen en hebben dat nog steeds niet gedaan, dus dan wordt het tijd dat anderen hun verantwoordelijkheid nemen.

Voorzitter

Dank u wel. Het Landelijk Bestuur.

Landelijk Bestuur (geen naam)

Ja, dank je wel. Het is alleen even om te melden wij zijn dus voor deze motie, alleen even om te melden dat de motie al is uitgevoerd voordat die door het Congres is aangenomen. De Tweede Kamerfractie heeft tijdens de begrotingsbehandeling van Buitenlandse Zaken dit punt ingebracht. Minister van Buitenlandse Zaken is nog informatie aan het zoeken, komt erop terug, dus dit wordt nog opgevolgd door de fractie.

Voorzitter

Ik kijk even naar de indiener of die dan de motie nog wil handhaven als die al is uitgevoerd. Ja? Nou dan nemen we hem gewoon in behandeling en misschien wordt die dan niet aangenomen, maar goed, dat zien we dan wel. Ik zie verschillende sprekers. Bij microfoon 1. Gaat uw gang.

Geen naam genoemd

Voorzitter ik wilde deze motie graag in behandeling hebben, omdat ik het de meest sympathieke motie van dit congres vind en het zou buitengewoon zonde zijn dat wij zo een belangrijk politiek signaal als hamerstuk zouden overnemen. Ik zou dus het Congres willen oproepen om hier 100% achter te gaan staan en daarna de krant te bellen dat wij politiek bedrijven naar de menselijke maten en niet alleen in hamerstukken.

Voorzitter

Daar heeft u alle recht toe natuurlijk om zo een motie dan toch in behandeling te willen nemen. Ik kijk even of er nu nog iets aan toe te voegen is vanuit de sprekers. Bernard

Bernard Aris

Ten eerste hebben we wel met de Afghanistan oorlog ingestemd, maar dat was een VN resolutie, maar de War on Terror is nooit een VN resolutie of wat dan ook geweest, het is een puur eenzijdig Amerikaans beleid en door deze motie aan te nemen keuren we niet alleen het mensenrechtenbeleid van Amerika, maar ook van China af en wat de koerden betreft is dat hoog tijd want het is een vergeten groep.

Voorzitter

Een mooie ondersteuning. Ik denk dat we hem wel in stemming kunnen laten brengen. Ik kijk nog even naar de indiener. Geen laatste woord meer. Stemcommissie in stemming graag motie 04.

Stemcommissie

Wie hamert hier voor? Dank u wel. Hier hamert tegen? Dank u wel. Aangenomen.

Voorzitter

Dan gaan we naar motie 05. Indiener.

Yuri Ankoné

Dank u wel voorzitter. Het vak verzorging. Ooit als leuk idee begonnen van, ze leren het allemaal thuis niet meer, dus doen we het maar op school. Echter blijkt a) de invulling van

het vak verzorging enigszins een farce te zijn, ik heb hier tussen de 20 en 30 leerlingen naar gevraagd van drie verschillende scholengemeenschappen. Dingen die zij leren tijdens het vak verzorging waren dingen als het maken van lijm en het maken van mayonaise. Ik heb van vier jongens die ik persoonlijk ken, die werken in de horecazaak van mijn buurman, die zeiden, die gaven aan dat zij ook hadden leren afwassen. Ik heb ze vervolgens bij die horecazaak van mijn buurman nog eens opnieuw mogen leren afwassen, dus dat werkte ook nog niet echt. Ik heb niet alleen in Oldenzaal gekeken. Nogmaals het idee achter dit vak was heel leuk maar volgens mij is dit iets wat je als overheid niet hoort te regelen. Verzorging hoor je thuis te leren en op het moment dat er een groep mensen is die dat niet thuis leert, een beperkte groep, dan behoort je dat niet met een algemene maatregel op te lossen. Dat zijn specifieke problemen, dus een specifieke groep jeugd die dat thuis niet meer meekrijgen, dan moet je dat met specifieke maatregelen aanpakken en niet met algemene maatregelen.

Voorzitter

Dank u wel. Het Landelijk Bestuur. Geen behoefte aan een toelichting. Laten we het een open zaak, we nemen geen standpunt in? Oké, dan ga ik naar de zaal. Microfoon nr. 2.

Geen naam genoemd.

Ja nou, ik vind het een beetje jammer dat er lacherig wordt gedaan over het vak verzorging. Verzorging, mits er een goede invulling aan gegeven kan worden, heeft wel degelijk nut, maar dat moet je niet op de middelbare school geven, maar op de basisschool. Dat doen ze in Zweden ook. Het effect is dat kinderen vroeg leren zelfstandig te zijn, moeders kan dus vroeger aan het werk, wat ook weer goed is voor de vrouwenemancipatie, mits een goede invulling gegeven wordt aan het vak verzorging heeft het zijn nut. Het is goed dat kinderen op jonge leeftijd leren koken, mayonaise maken is misschien overdreven, maar kunnen koken, hun eigen hachje kunnen redden dat is goed voor de ontwikkeling en om het zomaar af te schieten want dat moeten de ouders maar thuis doen, vind ik belachelijk en nonsens want heel veel ouders doen het niet. Dus is de school een prima gelegenheid ervoor.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie een heleboel sprekers. Goed, degenen die nu bij de microfoon staan, die wil ik graag het woord geven en het daar dus ook bij laten, want we hebben nog meer. Bij microfoon 2, gaat uw gang.

Chris Parren

Chris Parren, Amsterdam. Ja ik ben slachtoffer geweest van eerste jaar basisvorming. Het is het eerste jaar geweest dat de verzorging werd gedaan, dus ik spreek uit ervaring. Het vak zelf, we hebben truien in de fik gestoken en gekeken welke dan wel brandde en welke niet, dus dat was voor brandpreventie. Inderdaad mayonaise gemaakt, banden geplakt, maar er zit ook seksuele voorlichting in, hoe je kleren moet wassen en misschien is het voor Atheneum- en Gymnasiumklassen inderdaad minder nuttig. Ik denk dat veel van die mensen dat van huis uit meekrijgen. Voor HAVO klassen, voor MAVO klassen misschien ook. Nee, nee maakt niet uit. Ik kan me goed voorstellen dat er mensen zijn uit verschillende milieus die niet dit soort basiskennis meekrijgen en dat het daardoor, om het op alle niveaus af te schaffen lijkt me een heel slecht idee. Ik moet overigens zeggen dat ik het wel echt heel erg zinloos vond om het zelf te krijgen.

Voorzitter

Ik ga naar microfoon nr. 1.

Jos van Beuren

Jos van Beuren uit Eindhoven. Ja ik vind dus eh..

Chris Parren

Ik wil dus tegen de motie stemmen.

Voorzitter

Microfoon nr. 1.

Jos van Beuren

Jos van Beuren uit Eindhoven. Ja ik vind het een beetje brede discussie. Er zijn de laatste jaren, ik heb er zelf ook ingezet, allerlei nieuwe vakken ontstaan, verzorging is er één van. Het zit in het begindeel van het middelbaar onderwijs. Ik vond het zelf wel in ieder geval een beetje interessant. Ik had voor het eerst in mijn leven een strijkbout vast. Mijn moeder was daar zelf nog niet echt mee bezig op die leeftijd bij mij als jongen. Een ander vak dat ook in heel dat pakket is meegekomen is algemene natuurwetenschappen. Dat zijn in het tweede deel. Ik had dat zelf ook als natuur en techniek, natuur en gezondheid, ik deed natuur en techniek, dan krijg je een dubbel profiel. Dat vond ik echt een nutteloos vak. Dan heb je allerlei technische vakken, dan heb je biologie en krijg je nog eens een vak waarin dat nog allemaal kort is samengevat. Ik denk dat er is, ik vraag me af of dat al is gedaan, dat er eens geëvalueerd moet worden, alle nieuwe vakken die zijn ontstaan de laatste jaren, dit is er dan eentje van, verzorging, techniek, je hebt CKV, heel, al die rats vakken die er is bijgekomen. Het moet eens goed geëvalueerd worden, kijken wat doet het nu, wat is het idee en wordt het idee uitgevoerd.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

Marcel Godschalk

Marcel Godschalk, Barneveld. Ik wil eigenlijk aanvullen wat de vorige spreker zei en reagerend op de inspreker. Ja je moet het eigenlijk wel geven, maar je moet vooral kijken hoe je iets geeft en wat de invulling zal zijn en dan met de vorige spreker even aanhakend. Je kan het heel erg onderverdelen in diverse vakken en daarmee raak je eigenlijk, heb je wel een enorme goede structuur, maar dan mis je uiteindelijk de essentie. Dus maak er een, zegmaar een integraal geheel van, maar laat het niet los.

Voorzitter

Dank u wel, ik ga naar boven naar microfoon 6.

Alon de Lima

Mijn naam is nog steeds Alon de Lima. Ik heb ook leren wassen en strijken, nog steeds profijt van. Als ik bijvoorbeeld naar een sollicitatiegesprek ga, erg leuk. Dames en heren, geachte vrijzinnige, waar hebben we het echt over. Het spijt me hoor, maar we hebben het over het afschaffen van een vak verzorging, één uur per week of zo gedurende acht weken op de middelbare school. Ik vraag me echt af of dit congres niet iets beters te doen heeft.

Voorzitter

Ik ga naar microfoon nr. 4. Mevrouw ga uw gang.

Hetty Rensink

Ik ben Hetty Rensink, sinds vanmorgen, daarom heel pril, aspirant lid van D66. Ik heb hier hele goede dingen vandaag gehoord over onderwijs, over dat het belangrijk is als jongere betrokken worden, dat ze kennis hebben, dat ze weerbaar worden, dat ze sterk worden. Ik ben sinds 1992 dus al 15 jaar betrokken bij de ontwikkeling van het vak verzorging, dus ik denk wel dat ik weet waar ik het over heb en ik vind het dan ook heel verwonderlijk dat hier dingen geroepen worden als strijkijzers en wassen en noem maar op. Dan minimaliseer je dit vak echt. Ik denk als je het goed vakinhoudelijk bekijkt en je kijkt ook naar de methodes van Wolt Northoff, van Mahlberg en noem maar op, dan zie je dat er bijvoorbeeld onderwerpen zijn als voeding. Nou er zijn heel veel mensen die voeding en voedingsleer helemaal niet zo eenvoudig meer vinden. Kijk maar eens op de etiketten in de supermarkten. Het gaat over onderwerpen zoals seksualiteit, over omgaan met alcohol en drugs, omgaan met je geld. Veel jongeren zitten in de problemen. Het gaat niet alleen om kennis, het gaat ook om het aanleren van vaardigheden. Dat totaal maakt het voor mij een zeer waardevol vak. Erg onmisbaar en absoluut niet afschaffen, maar meer uren.

Voorzitter

Dank u wel. Ik ga naar microfoon nr. 5.

Lida Versteegen

Mijn naam is Lida Versteegen. Het vak verzorging was ooit een triomf van het feminisme en was bedoeld om de huishoudelijke taken eerlijker te laten delen tussen mannen en vrouwen. Dat is op het ogenblik misschien minder noodzakelijk, maar precies wat mevrouw hier voor me sprak en daarom zal ik het niet overdoen, zei, het gaat om kennis, het gaat om vaardigheden, het gaat om het weren van obesitas en dronken brugklassers en ik denk dat het heel belangrijk is het vak te handhaven.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zou een dringend beroep willen doen op degene die er nu nog staan, alleen als ze echt wat toe te voegen hebben, want we hebben nog veel meer moties en we willen toch graag om kwart over vier beginnen met iets anders. Dus heb je nog echt wat nieuws toe te voegen, ga dan je gang.

Naam niet genoemd

Nu maak je het me wel heel moeilijk, maar ik wil alleen maar zeggen, we hebben net heel hard geapplaudiseerd voor Alexander Rinnooy Kan, die zegt dat we de professionals veel meer ruimte moeten geven en hoe is dat mogelijk dat we nu zoveel tijd aan deze discussie besteden. Wij gaan er niet over, het is aan de professionals.

Voorzitter

Dank u wel. Ik kijk naar de indiener of hij nog het laatste woord wil hebben en dan wel graag heel kort.

Yuri Ankoné

Twee dingen, seksualiteit, dat wordt ook bij biologie behandeld en het tweede, belangrijke kennis doen ze daar op, klopt, maar volgens mij hoor je die kennis toch echt thuis mee te krijgen en of dat nu door een vader of door een moeder gebeurt, dat doet er niet toe, want hè, de bedoeling van moeders ontlasten. Dit is kennis die je thuis hoort mee te krijgen. Op het moment dat je dit op school als les geeft, waarom zou je dan thuis nog waarde hechten aan dit soort dingen, waarom zou je er thuis dan nog aandacht aan geven.

Voorzitter

Goed uw punt is helder, ik vraag de Stemcommissie om deze motie in stemming te brengen.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie? Wie is er tegen? Verworpen.

Voorzitter

We gaan naar motie 06. Het Landelijk Bestuur zegt ontraden, indiener gaat uw gang.

Marcel Godschalk

Ja, dank u wel. Congres. Ik ben Marcel Godschalk, Wageningen, Ede, Barneveld en één van de dingen die ik vanmorgen heb gehoord dat is van die afdelingen die moeten zich revitaliseren, het is een heel moeilijk woord, maar ik probeer het toch eventjes netjes uit te spreken, en daar zijn we in Wageningen, Ede en Barneveld mee bezig geweest. We hebben daar uitgebreid gesproken over onderwijs. Het was ook vandaag één van de belangrijke onderwerpen, dat doe me zeer veel goed. Ik kom uit het onderwijs en kan een beetje uit ervaring spreken. Ik ben dan ook zeer blij met de inleiding die Alexander Kan daarnet gaf met vele aspecten over het onderwijs en wij hebben wat moties daarover ingediend en dan denkt u van ja, dit zijn natuurlijk details ten opzichte van de betogen van vanmorgen en van vanmiddag, maar het gaat wel over de bekostiging, want als je iets wil, dan zou je het moeten betalen en dan zou je niet aan de voorkant bijvoorbeeld iedere keer iets minder moeten betalen, dus als je niet volledig de inflatiecorrectie meeneemt, wat daar gaat deze motie over, dan wordt uiteindelijk de inkomsten minder voor de diverse scholen en de inzet en dan kunnen we nog hebben over hoe de inzet besteed moet worden en dergelijk dat is de discussie van de heer Kan, maar bij minder geld minder inzet want dat is hoofdzaak wat er bij onderwijs aan de hand is en daar in vroeg u uiteindelijk dan toch deze motie te steunen.

Voorzitter
Dank u wel. Roelof.

Roelof van Netten

Dat D66 voor meer geld is voor het onderwijs is geen enkel punt van discussie en na een oproep van de heer Rinnooy Kan van vanmiddag, durft niemand in deze zaal dat nog te beweren, maar ook als we terugkijken naar ons verkiezingprogramma staan er heel duidelijke uitspraken welke kant we uitwillen met het onderwijs. Wat betreft deze motie, bij de meeste departementen is het inderdaad gebruikelijk dat inflatiecorrectie ook geïndexeerd wordt of toegepast wordt. Afgelopen jaar bij het onderwijs is dat niet altijd even hard gebeurd en dat kan onderwijsinstellingen inderdaad van binnenuit helemaal uithollen, het zijn financiële sluipmoordenaars als je dit niet toepast. Maar om het generiek nu zo uit te spreken als Congres dat dat op deze manier voor de hele sector moet worden toegepast, heel gedetailleerd, dan ga je er dus ook op in dat de bureaucratie die in het onderwijs is ook met de inflatiecorrectie moet toenemen. Dat is wat we niet willen. De sympathie voor de motie is er natuurlijk wel, alleen de lijn die wij willen hanteren is dat de fractie een heel uitgewogen lijn kiest met financiën en onderwijs, dat de lijn van Rinnooy Kan, maar überhaupt de lijn die al is ingezet door de fractie en vanuit het verkiezingprogramma doorgezet wordt en als we Congres niet zo gedetailleerd ons gaan uitspreken over dekking, financiering en geldstromen. Ik denk als dat de lijn wordt, wordt het heel lastig voor de fracties te handelen om überhaupt met dit mijnenveld van financiën en onderwijs om te gaan. Vandaar het advies om deze motie af te raden ondanks alle sympathie.

Voorzitter
Dank je wel. Ik zie Ursi Lambregts bij microfoon nr. 5 staan.

Ursi Lambregts

Ja voorzitter, ik zou toch aan het Congres willen vragen om deze motie wel te steunen. We hebben het net gehad over het onderwijs en wat eraan mankeert en het eerste het beste moment wat hier aan de orde is om echt wat te doen, namelijk om zo een sluipmoordenaar de nek om te draaien, zouden we laten liggen. Dus mijn voorstel en mijn verzoek aan u: laat nu die automatische prijscompensatie bestaan. Als daar nuances straks nog op komen, dan heb ik daar nog enig begrip voor, maar laten we hier nu gewoon uitspreken dat dat in eerste instantie wel zou moeten worden bekostigd. Ik heb ook jaren meegemaakt dat wij met veel moeite als D66 fractie iets voor het onderwijs voor elkaar wisten te krijgen en tegelijkertijd dat we met de rechterhand groeven en met de linkerhand weer werd genomen, omdat niet automatisch de prijs werd gecompenseerd. Dat verhaal is dus aan het onderwijs niet uit te leggen. Dat je op die scholen komt en met de ene hand zogenaamd geeft wat met de andere hand alweer is weggenomen, dus alsjeblieft steun die motie, dat is heel belangrijk, geen sexy onderwerp, maar buitengewoon belangrijk voor de financiering van het onderwijs.

Voorzitter
Dank je wel. Microfoon nr 1. Gaat uw gang.

Geen naam genoemd

Er wordt door het bestuur gezegd, Landelijk Bestuur dat het hier om details gaat, maar het zijn wel heel belangrijke details. Als je dus voor het onderwijs bent, dan ben je ook voor deze details en dan moet je er nu iets mee gaan doen. Dus, Congres laat je horen.

Voorzitter
Dank u wel. De laatste bij microfoon nr. 6. Gaat uw gang

Naam niet genoemd

Ik denk dat natuurlijk compensatie meer geld voor onderwijs geen punt, maar ik denk dat dit voorbeeld van die gratis schoolboeken nou net een heel verkeerd signaal is.

Voorzitter
U bent al wat verder, dat had ik ook wel gewild, maar we zijn nog bij motie nr. 6.

Oké, dan wacht ik nog even.

Voorzitter
Indiener, kort graag.

Marcel Godschalk
Ja, je snapt ik ben heel blij met de steun van Ursi. Zij was overigens bij ons uitgenodigd en heeft daar mede uiteindelijk bepaald, de positie bepaald waarin de afdeling tot deze motie is gekomen. Even naar het Bestuur, het is natuurlijk zo dat je kan wel zeggen het is een lumpsum financiering en dat er goede verdeling van de middelen moet zijn dat is buiten kijf en niet meer in allerlei ondersteunende activiteiten en dergelijke, er wordt al veel te veel geld buiten het onderwijs, nee onderwijsgeld besteed buiten het onderwijs en dat kan niet de bedoeling zijn. Dit is regelrecht naar het onderwijs. Heel veel scholen die worden hierop gekort en ik wil nogmaals aanraden deze motie te steunen.

Voorzitter
Dank u wel. Stemcommissie.

Stemcommissie
Dank u wel. Wie is voor deze motie? Dank u wel. Wie is tegen de motie? Hij is aangenomen.

Voorzitter
Motie nr. 7. Dezelfde indiener. Zou u alstublieft wat korter.

Marcel Godschalk
Ik kan ook stukken korter, want dit is een aansluiting op het vorige, dus het vorige stukje hoef ik niet meer te herhalen. Door deze inleiding maak ik het misschien al weer te lang. De compensatie van de ziektekosten, ook hier is een niet een volledige compensatie. Als mensen ziek zijn kunnen ze geen les geven, als scholen te kampen krijgen met ziekte, dan krijgen ze minder les, dan krijgen ze een boete in plaats van dat ze een oplossing geboden worden. Momenteel wordt er dus enorm aandacht besteed aan het aantal lessen wat gegeven kan worden. Als mensen ziek zijn binnen de scholen kan je dat niet geven. Een volledige compensatie zou ik willen voorstellen en natuurlijk hier geldt weer hetzelfde, geef geen zak met geld, maar doe redelijk en dit is denk ik een redelijk voorstel. Dank u wel.

Voorzitter
Dank u wel. Landelijk Bestuur.

Landelijk Bestuur (Roelof van Netten?)
Voorzitter, er zit eenzelfde redenering achter inderdaad als bij de vorige motie. Ondanks de stellingen die ook wel blijk geven van veel bureaucratie zijn ook instellingen waar degelijk wat prikkels nodig zijn om juist ziekteverzuim in deze sector terug te dringen en door überhaupt het al schadeloos te stellen, zou ook die prikkel verdwijnen en daar zouden wij geen voorstander voor zijn. Juist die instelling moet het schoolverzuim nadrukkelijk door allerlei inspanning terug gaan dringen, vandaar deze motie ontraden.

Voorzitter
Dank u wel. Ik kijk rond en zie niemand bij de microfoons. Indiener nog heel kort dan.

Marcel Godschalk
Ja, het prikkel stellen aan het onderwijsverzuim en dergelijke, daar kan ik me iets bij voorstellen, daar is ook de laatste jaren flink op ingeboet. Het was een behoorlijk percentage wat ziek was van het onderwijs dan wel te verstaan en dat is een beetje jammer, want die mensen kunnen geen les geven en er is de laatste jaren behoorlijk wat verbetering in het percentage ziekteverzuim gekomen en ondanks dat wordt nog uiteindelijk niet volledig vergoed.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie.

Stemcommissie

In stemming motie 007. Wie is voor deze motie, wie is tegen? Nog een keer, voor deze motie? Wie is tegen? Aangenomen.

Voorzitter

In behandeling is motie 08. Ook graag to the point de toelichting.

Marcel Godschalk

Ik doe mijn best voorzitter. Gratis schoolboeken en moderne leermiddelen. Het is leuk als men dat item neerlegt en het is nog leuker als men dan even kijkt uit welke kas het moet komen. In dit geval zou het uit een of ander potje moeten komen dat bestemd was voor extra ondersteuning en dergelijke. Nu, daar is dat potje uiteindelijk nooit voor bedoeld en het is ook veel te klein. Vervolgens is er wel natuurlijk dat scholen die de boekenpakketten moeten kopen en dergelijke en nu komt het gewoon uit de onderwijskas. Totaal tegengesteld aan wat men wil. Dit is een nivellerende maatregel en die komt uit de onderwijskas. Extra schoolgeld begint uiteindelijk bij 16-jarigen en dergelijke en boekengebruik bij 12-jarigen, dus dit geeft ook al aan dat dit zo niet kan. Als je dit wil dit instellen, waar je overigens voor of tegen kan zijn, daar heb ik me even niet over gebogen, ik ging er maar van uit dat schoolboeken dat die regeling doorging, maar zorg dan ook dat de pot toereikend is en je hem niet uit de onderwijsmiddelen haalt.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur.

Landelijk Bestuur

Dat laatste wordt gedeeld. Voor de fractie denk ik heel herkenbaar. Er zijn in het onderwijs ontzettend veel problemen en om dan op dit moment schoolboeken gratis ter beschikking te stellen, wat in feite een extra is voor de ouders, dat zou niet de eerste prioriteit van de fractie zijn, ook niet de tweede en ook niet de derde en er zijn nog veel meer prioriteiten in het onderwijs. Voor wat betreft de dekking die discussie wordt ook volop gevoerd door de fractie. Beleid van de fractie op dit moment is dat bijvoorbeeld, dat is één van de discussiepunten, dat geldt dat vrijvalt door het afschaffen van de kinderbijslag vanaf het derde kind, om dit te gaan gebruiken voor het verhogen van de lerarsalarissen en voor extra studie en bijscholing van leraren, maar dus ook niet voor dit agendapunt, gratis schoolboeken. De lijn van de fractie is daarin heel helder en past in het verkiezingsprogramma.

Voorzitter

Dank je wel. Ageeth

Ageeth Telleman

Ja ik vind heel sympathiek dat je je zorgen maakt over waar het geld vandaan komt voor de gratis schoolboeken, maar als ik voor deze motie stem heb ik het idee dat ik mee ga helpen aan die maatregel, terwijl het gewoon een ongelooflijk verkeerde beslissing is en gewoon een staaltje populisme van de eerste plak van dit kabinet om op deze manier te suggereren dat ze iets aan het kennispeil in Nederland doen, want dit is inderdaad een inkomensmaatregel en geen investering in kennis, dus ik ben tegen deze motie omdat die, iedereen die een beetje weet hoe het met begroting van onderwijs zit, die vindt het, niemand is hier voor, maar doet het lekker bij de verkiezingen of bij het rondje 100 dagen, ik vind dat we hier niet voor moeten zijn, want dan gaan we ze erbij helpen. Laat iedereen maar zeggen dat het inderdaad een verkeerde beslissing is om het geld hier naartoe te brengen.

Voorzitter

Ja u krijgt zo nog gelegenheden. Ik ga eerst nog even naar microfoon nr. 1.

Naam niet genoemd

Ik ben het er niet mee eens dat het alleen maar een slechte maatregel is die gratis schoolboeken. Het dwingt scholen om beter om te gaan met de boeken die ze kiezen, met de materialen die ze kiezen en wat hier ook in staat is dat het niet alleen maar voor boeken is, maar ook voor andere leermiddelen, zoals internet etc. etc. Deze maatregel wordt doorgevoerd, mag niet gaan werken als een bezuinigingsmaatregel en om die reden vragen we dus om in ieder geval voldoende middelen voor de ontwikkeling van deze zaak ter beschikking te stellen.

Voorzitter

Dank u wel. Gaan we even naar boven. Microfoon nr. 6. Gaat uw gang

zaal

Ja ik steun in zoverre Ageeth Telleman als ze zegt dat door voor deze motie te stemmen je in principe meegaat met dit funeste voorstel van die gratis schoolboeken. In de eerste plaats is het niet inkomensafhankelijk, dus je subsidieert ook miljonairskinderen met gratis schoolboeken, het is de vraag of we dat willen. Maar daarnaast is het zo, dat wanneer dus de motie wel door ons wordt aangenomen, maar in de praktijk door de regering niet wordt uitgeoefend, ondersteuning geven aan de gratis schoolboeken maatregel, dat zal ertoe leiden dat het afgewenteld wordt, want de dekking is inderdaad niet totaal, is maar iets van 75%, dat scholen voor dus voor die 25% moeten opdraaien, dat gaat uit het lumpsum financiering en het enige waar je dat geld uit kunt halen is grotere klassen en wij doen al als D66 is er in het verleden ook veel geld in de begroting erbij gekregen voor onderwijs, dat moest dan leiden tot lagere klassen. Ik geef zelf inmiddels 40 jaar les in het middelbaar onderwijs en in die 40 jaar zijn die klassen alleen maar groter geworden, er zijn nu zelfs klassen van 34 leerlingen in het middelbaar onderwijs, dus wat dat betreft het geld komt daar niet terecht waar u het wil.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie bij microfoon 4, daar staan nog twee mensen en bij 5 nog één en daar wilde ik het bij laten. Ga uw gang.

Jerome Schellings

Dank u. Jerome Schellings Leidschendam-Voorburg. Ik hoop dat het congres gelooft in de kracht van herhaling. Referte aan het luide applaus toen gezegd werd dat de aanbeveling Rinnooy Kan betaald moeten worden door andere ministeries. Ik weet dat mijnheer Plasterk ontzettend aan het zoeken is. De studiefinanciering is al afgeschoten. Nu als er binnen de begroting iets gevonden moet worden om het voorbeeld te geven aan andere ministeries is het deze post. Laten we ten allen male naar buiten uitstralen dat gratis schoolboeken overal thuishoren, maar niet op de begroting van onderwijs.

Voorzitter

Dank u wel. Nog een aanvulling. Ga je gang.

Geen naam genoemd

Ik ben het in principe ook met de laatste spreker eens. Met deze motie, het is wat Ageeth ook al zei, het is een maatregel die niet voor onderwijs is, maar wel op de onderwijsbegroting staat, maar ik ben toch ook tegen die hele gratis schoolboeken. Deze motie is daar wat dat betreft nog niet heel duidelijk in. Er staat in de motie niet echt iets over dat we daar voor of tegen zijn, maar ik ben daar heel erg tegen en ik weet dus niet heel erg goed ermee om te gaan met deze motie.

Voorzitter

Dank u wel. Ik ga naar microfoon nr. 5. Ga uw gang.

Leo Hulsebos

Ik was tegen gratis schoolboeken vanwege geldverspilling, is niet nodig en dergelijke. Gaandeweg ben ik voor geworden, om de volgende reden, namelijk de mogelijkheden om via één grote pot met geld de leermiddelen veel ja, rijker en beter te maken voor leerlingen anders dan die toch wat beperkte schoolboeken, ik denk aan elektronische

leeromgevingen en dergelijke, dat die kans nu heel groot aanwezig is en ik weet ook dat de uitgevers daar eigenlijk naar toegroeien, dus het geeft plotseling een heel andere kans.

Voorzitter

Dank u wel. Indiener heel kort.

Marcel Godschalk

Ik zie toch dat het heel gemêleerd ligt, maar vooral aan de orde is, vind je nu dat schoolboeken gratis moeten zijn. Persoonlijk heb ik daar enorme twijfels over en ik hoor wat argumenten voor en ik hoor wat argumenten tegen. Het is jammer dat mijn motie al uitgaat dat er dus zo een regeling zal komen. Dat is gewoon pragmatisch handelen, want als die er komt, waar komt dat dan vandaan dat geld. Nu in eerste instantie komt die sowieso als we er niets aan doen vandaag uit de onderwijspot en dat moeten we vermijden. Ik wil hem heel graag aanpassen in de trant van als er besloten wordt tot het uitvoeren van een gratis schoolboeken regeling en dergelijke, dan moet enzovoorts. Dus in die trend wil ik dat heel graag doen en vervolgens raad ik u onder dat voorbehoud aan en ik hoop dat ik dat op deze manier mag doen, ja, aan om mij door middel van het 'in principe' te steunen. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Ik kijk naar de Besluitvormingscommissie. Deze amendering kan?

Besluitvormingscommissie

Kan, maar dan wil ik wel een volledige zin. Ik luister.

Marcel Godschalk

Dat is heel verstandig te luisteren, maar ik heb een zin ja nog niet geformuleerd, ik hoop dat u dat mij even niet kwalijk neemt maar.

Voorzitter

Dan wil ik u graag even helpen. Dan gaat het om de strekking en dan formuleert u een zin die u vervolgens bij de Besluitvormingscommissie indient en dan wordt er gestemd over de strekking die u zelf net heeft aangegeven. Stemcommissie alstublieft.

Stemcommissie

Motie 008. Wie is voor deze motie? Wie is tegen? Verworpen.

Voorzitter

Motie 09 is ongeveer hetzelfde dus ik verzoek u echt om nu heel kort te zijn.

Marcel Godschalk

Volgens mij doe ik iedere keer mijn best om uiterst kort te zijn, maar de discussie in de zaal is denk ik toch van zulk belang dat men hier in mee wilt gaan. Nogmaals als je gratis schoolboeken doet, dan zou je dat ergens uit moeten financieren. Dit gaat ook weer uit van dezelfde axioma van dat er dit dus besloten zou worden, maar als dit besluit valt, nogmaals dan komt het uit ja een pot en dan komt maar bepaalde mensen ten goede. Degenen die het aan ten goede komen, die zullen daar ten dele in moeten bijdragen dat is de strekking van deze motie. Ik denk dat ik op dezelfde soorten bezwaren stuit als daarnet, maar ik laat het even over me heen komen. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur.

Landelijk Bestuur

Zoals al eerder aangegeven, de fractie blijft zich verzetten tegen de schoolboeken. Er zijn vele andere prioriteiten die ook geld vragen. Het geld dat vrijkomt, zoals al aangegeven, door de kinderbijslag vanaf derde kind wil de fractie echt nadrukkelijk aanwenden voor het gebruik van lerarsalarissen en het bijscholen en het scholen van leraren en ook in het onderwijs kan geld maar één keer worden uitgegeven. Ontraden.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie één spreker bij microfoon 1. Ga uw gang.

Yuri Ankoné

Dank u wel voorzitter. Yuri Ankoné. Als wij nu ouders weer gedeeltelijk laten betalen middels de kinderbijslag, kunnen we dan niet gewoon beter terug naar laten we ouders betalen, want daar komt volgens mij op neer. Dus afraden.

Voorzitter

Dank u wel, indiener.

Marcel Godschalk

Ja eigenlijk, dat is ook de essentie. Geef het terug aan de ouders, dank u wel voor deze steun.

Voorzitter

Stemcommissie motie 09.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie? Wie is tegen? Verworpen.

Voorzitter

Motie 010. Indiener, de heer Van Geel.

Michiel van Geel

Dank u voorzitter. Ik wil het graag met u hebben over de digitale bibliotheek. Democraten het gaat goed met Nederland, ondanks wat Alexander Rinnooy Kan zei, lopen we nog steeds redelijk in de pas, we staan nu bovenaan. Wat alleen moet gebeuren is dat wij ons voor moeten bereiden op de toekomst die gaat komen. Wat er op dit moment aan ontwikkeling is, is de ontwikkeling van het digitaal papier. Dat betekent dat je straks even gemakkelijk kan lezen vanaf een scherm, als vanaf gewoon iets dat voor je ligt als papier. Die stap gaat ervoor zorgen dat waar nu iedereen nog alles uit gaat printen wat men toegestuurd krijgt, dat is straks gewoon leesbaar. Daar moeten we op voorbereid zijn. Als wij voor de kenniseconomie onze kennis maximaal beschikbaar willen hebben, dan moeten wij ook zorgen dat die kennis ook digitaal voor iedereen beschikbaar is. De motie beoogt een systeem neer te zetten waarbinnen tegen een redelijke prijs iedereen maximaal over kennis en boeken in het algemeen kan beschikken. Dat is in principe de strekking van de motie en daar wil ik het bij laten.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur. Geen behoefte? Ik kijk even want er staan heel veel mensen weer bij microfoons. Degene die nu staan krijgen het woord en heel kort. Microfoon nr. 4. Ga uw gang.

Andries Thijssen

Dank u wel voorzitter. Andries Thijssen. Het probleem van deze motie is dat hij twee dingen aan elkaar koppelt. Het auteursrecht moet vernieuwd worden omdat een digitalisering van alle geschreven teksten op gang is gekomen en tegelijkertijd hebben we het bibliotheekwezen. Het bibliotheekwezen heeft toch ook iets te maken met mensen die bij elkaar komen vanwege de liefde voor het woord en ik vind dat in deze motie hopeloos vermengd is en ik zou de schrijver willen aanbevelen om een nieuw stuk te maken om iets over die toegankelijkheid van het woord te bedenken.

Voorzitter

Dank u wel. Bernard Aris

Bernard Aris

Ik heb een wetenschappelijk bezwaar. Voetnoten bij heel veel wetenschappelijke publicaties staan op aparte bladzijden. Als je in de tekst zegt dat je per bladzijde betaalt dan raadpleegt niemand meer de voetnoten en dan weet niemand meer waar iets vandaan komt. Wijzig dat ten minste op tekstpagina's.

Voorzitter

Dank je wel. Microfoon nr. 1.

Yuri Ankoné

Ik ben het grotendeels wel met deze motie eens. Inderdaad het staat er een beetje verwarrend omdat inderdaad het auteursrecht er ook bij wordt gehaald. Ik zou de indiener willen aanraden om de punten b., c. en d. te schrappen. De rest van de motie kan ik het volledig mee vinden, alleen die punten zijn mij net iets te specifiek om die hier vast te gaan stellen.

Voorzitter

Dank. Microfoon nr. 2, ga uw gang.

Rob Hubregtse

Ik ben Rob Hubregtse. Ik ben echt tegen deze motie. Ten eerste is het lezen van een scherm bijzonder vermoeiend, ten tweede hebben we hele goede bibliotheken en ten derde is dit dus gewoon weer kostenverhogend en daar zit ik niet op te wachten en ik wilde zeggen als jij als ouders van kinderen wil dat je kinderen lezen, geef ze een bibliotheekpas. Dat is het.

Voorzitter

Dank u wel. De volgende spreker.

Naam niet genoemd

Zo zou ik een lans willen breken voor de traditionele bibliotheek. Doorgaans besteden meerdere bibliotheken, centrale bibliotheken, goed verzorgd alle boeken, maar de wijkbibliotheek laat wat te wensen over. Ik heb liever dat de overheid daar eens wat geld in steekt dan in de nationale digitale bibliotheek, waar je dan heel leuk de Nature Bloeme van Jacob van Merland kunt lezen op een computerscherm. Het is belangrijker dat in de lokale bibliotheken het lezen wordt bevorderd. Ik denk niet dat je dat bereikt door allerlei boeken op het internet te plaatsen of digitaal aan te leveren, maar gewoon mensen te stimuleren door naar de bibliotheek te gaan. Nederland leest, dat hebben we net achter de rug. Ik denk dat we daarmee verder moeten gaan. Dat is onze prioriteit en hogere wetenschappelijke werken op internet plaatsen, dat is leuk voor vakidioten, sorry Bernard maar zo zie ik het nu eenmaal, dat is voor een enkele interessant, maar er moeten meer mensen van de televisie weg krijgen en een boek laten lezen en dat gaat mij meer aan het hart en dan komt de wetenschappelijke bibliotheek vanzelf wel.

Voorzitter

Dank u wel. De laatste spreker.

Bernard Lippens

Bernard Lippens uit Maasbommel. De digitale bibliotheek is veel dichter dan de indiener denkt. Het is juist zo dat als die ontwikkelingen in dit tempo, op deze wijze zoals het nu gaat, wordt versterkt, dat dat ten koste gaat van de collecties die nu in de banden in de bibliotheek beschikbaar waren, maar vaak er nu niet meer zijn. De tijdschriftencollecties op de universiteiten zijn juist door die vergaande digitalisering juist moeilijker beschikbaar geworden.

Voorzitter

Dank u wel. Indiener als laatste. U zat al met uw hoofd in de boeken.

Michiel van Geel

Ik had een heleboel dingen eigenlijk gehoord die kant noch wal raakten. Ja sorry ik kan het helaas niet anders omschrijven. Als we het hebben over dat zo een boek toch zo gemakkelijk leest, dat is straks helemaal niet meer van toepassing met de nieuwe ontwikkelingen van digitaal papier, heb je straks in de hand een boek waar je zo met een paar handbewegingen doorheen bladert en wat gewoon leest als een boek. Er is wat dat betreft qua gevoel geen verschil. Dat is de eerste. Dan kwam Bernard Aris met de

voetnoten en dat als je per bladzijde betaalt, dat je dan meer zou betalen. Dat klopt niet. Het is namelijk zo in het systeem zoals het hier staat, dat je een vast bedrag per maand betaalt en dat naar rato van de pagina's die je bekeken hebt, het geld verdeeld wordt qua auteursrechten. Dat betekent dat, omdat er een afkoopbedrag staat per auteur, wat afgesproken wordt met die auteur, dat op een gegeven moment een werk rechtenvrij gaat vallen en dus meer geld overblijft om andere werken langzaam maar zeker ook rechtenvrij te krijgen. Daarmee werk je dus in de hand dat waar nu nog een hoop kennis versleuteld ligt in bibliotheken waar bijna niemand bij kan, dat ga je dus juist bestrijden. Je gaat juist voor die vrije beschikbare kennis.

Voorzitter

Zou u nog even heel kort, alleen maar zich tot de motie willen beperken?

Michiel van Geel

Goed. Tot nu toe heb ik het alleen maar over de motie gehad. Ik moet zeggen het is inderdaad een vrij complexe materie om in één keer goed te bevatten. Misschien leent het zich meer voor tot een keer naar een discussie wat dat betreft.

Voorzitter

Dat lijkt me een heel goed plan.

Michiel van Geel

Ik wil hem toch nog wel in stemming brengen.

Voorzitter

Dat gaan we doen. Stemcommissie.

Stemcommissie

Motie 0011. Wie is voor deze motie. Sorry 0010, ik ben in de war van alle boekenwijsheid. 0010. Wie is voor? Wie is tegen? Verworpen.

Voorzitter

Motie 011 wordt overgenomen. Ik hoop dat u akkoord gaat met overnemen. Ja? dan gaan we naar 012. Burgemeestersreferendum in Eindhoven. Indiener Arjan Rattink

Arjan Rattink

Goedemiddag. Ik zal het kort houden. Ik ben sinds vorig jaar november ben ik lid van D66 geworden, goed hè, op de laatste landelijke verkiezingen en om met Ingrid van Engelshoven te spreken, toen werd ik voorzitter en op deze gelijke mooie kans voor ons als Eindhoven te manifesteren, namelijk Alexander, niet Pechtold, Sakkers van Eindhoven burgemeester, die trad af en dat was natuurlijk een schitterend moment om de gekozen burgemeester onder de aandacht te brengen. Dat is wat wij met volle overtuiging gedaan hebben in Eindhoven, bij monde van een fractie die als woordvoerder, als voorstanders van het referendum tot een gekozen burgemeester resultaat heeft geboekt. Wij als bestuur hebben alle zeilen bij gezet om ook de publiciteit daarover te halen en we hebben gewonnen want er komt een referendum. Helaas toen kwam die in Utrecht, dat werd een drama. Wij vinden dat we er nu alles aan moeten doen om het in Eindhoven een succes te maken en daar hebben we hulp voor nodig van de landelijke politici, van bekende D66'ers die naar Eindhoven moeten komen om dit te verdedigen, want die opkomst die moet hoog zijn. Als die laag is gaat Guusje ter Horst het referendum en de gekozen burgemeester evalueren en dat wordt een ramp, de komende jaren gaan we dit fenomeen niet meer zien. Als we het hebben over de USP's van D66 dan is dit een USP van D66 wat we nu moeten claimen.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur.

Landelijk Bestuur

Voorzitter. D66 is, was en totdat u anders beslist, blijft D66 voorstander van de direct gekozen burgemeester. Zeker na de discussie in Utrecht zie je dat het tussenmodel, zo hebben we het altijd gezien, burgemeesterreferendum was hooguit een tussenstap, en zoals Jan Visser ook altijd heeft gezegd in dit soort processen, we zetten stappen vooruit en nooit terug, hebben we dit gezien als een tussenoplossing, maar nu toch het burgemeesterreferendum, of de burgemeesterverkiezing, ik denk dat we het geen referendum moeten noemen, maar burgemeesterverkiezing achter de horizon voor een paar jaar weer is verdwenen en de kiezers in Utrecht hebben laten zien dat zij zich echt niet laten foppen met zo een fopspeen, moeten wij D66 uitstralen dat wij graag voor die direct gekozen burgemeester en op dit moment ook niet te hard moeten roepen dat wij zo een referendum wel zien zitten. We zijn voor directe democratie en ik denk dat dat de toon is die we moeten uitstralen en daar moeten we op dit moment geen enkele concessie meer aan doen.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie werkelijk rijen bij de microfoons en dat betekent dat we met de klok gaan werken. U krijgt allemaal 30 seconden om een statement te maken. Ik begin bij microfoon nr. 4. Ga uw gang.

Naam niet genoemd

Dank u wel voorzitter. Ik wil eigenlijk richting de indieners zeggen dat ik vind dat het burgemeesterreferendum een lokale aangelegenheid is, dus laat ook de lokale politici zich ermee bemoeien. Wat je ook vind van een burgemeesterreferendum. De tweede vraag aan Eindhoven is van gaan jullie ook zo een campagne voeren als er twee kandidaten zijn van bijvoorbeeld de Partij van de Arbeid.

Voorzitter

Dank de volgende spreker.

Naam niet genoemd

Ik wil het even bekrachtigen, ik kom uit Best, wij hebben als eerste een burgemeester kunnen kiezen en dat is op een geweldig positieve manier gebeurd en ik hoop dat Eindhoven het net zoals Best gaat doen.

Voorzitter

Dank u wel.

Naam niet genoemd

Ik sluit me bij Jeroen aan. Volgens mij moeten we stoppen met het burgemeesterreferendum en alleen nog maar gaan voor direct gekozen burgemeesters. Dit helpt niet.

Voorzitter

Dank je wel. Bernard Aris.

Bernard Aris

Deze PvdA minister is zo een gigantische regent, die laat zich ook niet door het burgemeesterreferendum in Eindhoven van de wijs brengen.

Voorzitter

Microfoon 1, ga uw gang.

Naam niet genoemd

Dank u wel voorzitter. We hebben de hele dag de mond vol over permanente campagne. Het lijkt mij een prachtig moment om onderdeel uit te maken van de permanente campagne en dat wij dan daar vervolgens in Eindhoven zeggen van wij doen nu doet, maar lieven hebben wij een rechtstreeks gekozen burgemeester, daar ben ik het helemaal mee eens, maar laten we hier wel campagne voor voeren, dit is iets waar we achter kunnen staan.

Voorzitter

Dank u wel. De volgende, ga uw gang.

Jan Vis

Zoals iemand al zei, Jan Vis, alleen maar stappen vooruit en geen stap terug. Ik vind er niet achter staan achter zo een referendum is een stap terug. We zijn nu een stap verder door te kunnen kiezen uit twee, dus ik vind dat we als D66 daar achter moeten gaan staan en ook zorgen dat het overeind blijft, dus dat het in Eindhoven een succes gaat worden.

Voorzitter

De volgende spreker. Ga uw gang.

Naam niet genoemd

In Utrecht was het een fopspeen omdat daar de gemeenteraad het uiteindelijk niet serieus genomen heeft door een keuze voor te leggen tussen kandidaat A en kandidaat A en alleen daarom en als in Eindhoven echt een keuze geboden wordt, dan kan het daar wel een succes worden. We hebben het liever nog democratischer, maar laten we nu Eindhoven steunen en niet met de valse argumenten van andere partijen meegaan die van één mislukking een algemeen verhaal maken dat het eigenlijk nooit meer kan.

Voorzitter

Dank u wel. De laatste bij microfoon 1.

Naam niet genoemd

We zouden wel gek zijn als we met zijn allen hier niet voor zouden gaan. Wat gebeurt er namelijk op het moment dat we er niet voor gaan? Dan gaan we met zijn allen nog 15 jaar wachten voordat we eindelijk eens naar die gekozen burgemeester toe kunnen, want altijd zul je hieraan herinnerd worden en daarom moeten we dit vol steunen.

Voorzitter

Dank u wel. Wat helpt die klok hè. Microfoon nr. 2.

Jeroen Adema

Ik hou wel van een uitdaging. Laten we gewoon heel duidelijk zijn. We hebben hiervoor gevochten voor dat burgemeesterreferendum. Gooi het niet weg omdat het in Utrecht mislukt is, mijn opvatting is nee. Tweede is, wij zijn, dit is een goede stap om die gekozen burgemeester te krijgen, laten we dat dan ook vooral doen. Ik zou zeggen met zijn allen nu naar Eindhoven gaan, vol tegenaan gaan en zorgen dat het referendum een succes wordt en dan bedenken ze zich in Den Haag misschien nog wel een tweede keer.

Voorzitter

Dank u wel en ik ga nu nog naar boven. Ga uw gang.

Niels Hoefnagels

Goedendag, Niels Hoefnagels, bestuurslid permanente campagne in Utrecht. We hebben inderdaad geen campagne gevoerd voor het burgemeesterreferendum. Ik denk dat als wij nu met zijn allen campagne gaan voeren voor een SP'er tegen een PvdA'er in Eindhoven, dat we dan echt wel beter onze tijd kunnen besteden als partij D66. Laten we ons niet hier volledig op focussen, wij zijn breder dan de gekozen burgemeester. Dank u.

Voorzitter

Dank u wel. De allerlaatste bij microfoon nr. 5.

Naam niet genoemd

Ja, in aansluiting op wat Niels zei, op dit moment heeft het burgemeesterreferendum zo zijn tijd tegen en tegen het tijd in te gaan wordt heel lastig voor Eindhoven. Ik wens ze allen sterkte, maar om daarmee de kans te hebben dat een politiek leider, zegmaar, geassocieerd daarmee wordt en onderuit gaat daar, moet je niet willen.

Voorzitter

Dank je wel. Indiener, heel kort nog als laatste.

Arjan Rattink

Heel kort. Al zijn het twee mensen van de Partij van de Vrijheid, het interesseert me niets. Het gaat erom dat wij als D66 het principe claimen en steunen. Daar gaat het om, dus daar moet u voor stemmen.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie notie 012.

Stemcommissie

Stemming notie 0012. Wie is voor deze motie? Wie is tegen? Wie is tegen deze motie werd gevraagd hè. Ja. We willen graag nog één keer de voorstemmers sorry. En nog één keer de tegenstemmers. Hij is verworpen.

Voorzitter

Dank u wel. We hebben nog twee actuele politieke moties die beide worden overgenomen door het Landelijk Bestuur. Wenst iemand behandeling van één van deze twee moties. Welke?

Naam niet genoemd

Nummer 2.

Voorzitter

De indiener wil hij dan heel kort toelichten. Nummer 1 die dan we dan zo meteen.

Geertjan Wenneker

Dank u wel voorzitter. D66 in Zuid Holland wordt niet echt warm van het Urgentieprogramma Randstad. We hebben het ook wel genoemd een verzameling van projecten, stop er een nietje door en voilà dat is het Urgentieprogramma. Wij missen in het Urgentieprogramma de balans tussen milieu en economie en wat nu juist nodig is om de leefbaarheid en het investeringsklimaat in de Randstad aantrekkelijk te houden. Het gaat hier alleen maar over motie 2, dan zal ik me daartoe beperken. Het UPR biedt geen oplossing voor verminderen van bestuurlijke drukte, sterker nog, het initieert juist meer bestuurlijke drukte. Je krijgt een aantal bestuurlijke duo's, je krijgt de Raad van Advies en wordt nog een keer een ambassadeur voor allerlei projecten ingesteld, dat leidt er niet toe dat het een efficiënter bestuur wordt, dus wij zouden zeggen, beste fractie in de Tweede Kamer, pleit daarvoor om bij de minister te zeggen van goh, lijkt het u niet verstandig om met een actieplan te komen waar bestuurlijke vermindering wordt gerealiseerd. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Heeft het Landelijk Bestuur nog behoefte aan een reactie. Niet. Dan ga ik naar de zaal. Ja ik had u ook gezien maar die mijnheer wilde hem in behandeling. Gaat uw gang.

Ralf de Vries

Ralf de Vries, provincie Utrecht. Nou, zoals ik al aangaf, de eerste motie is wat ons betreft geen enkel probleem, maar bij de tweede hebben wij toch wel een probleem omdat naar onze mening, de bestuurlijke drukte wel voor een deel vermindert doordat wij met het UPR aan de slag gaan. Het is zo dat wij bijvoorbeeld komende maand regio Randstad gaan opheffen, dat betekent ook vermindering van bestuurlijke drukte. We hebben te maken met een noord- en een zuidvleugel, wordt ook minder mee gewerkt, dus wat ons betreft is het niet echt noodzakelijk om nu persé een actieplan voor minder bestuurlijk overleg te doen. Ik denk dat de structuur die nu gekozen is om juist die duoschappen in te stellen, bijdraagt juist tot een sterkere aansturing en dat je daarbij minder bestuurlijk overleg krijgt komt vanzelf omdat er minder mensen bij betrokken zijn.

Voorzitter

Dank u wel. Microfoon nr. 2. Ga uw gang.

Rob Hubregtse

Rob Hubregtse. Ik ben tegen deze motie, omdat ik zelf elke dag tussen Utrecht en Den Haag reis en ik vind dus dat er meer asfalt moet komen in plaats van minder en dat er daarnaast bomen bij komen vind ik ook prima, maar er zijn dingen die hierin staan, waar ik het niet mee eens kan zijn en ik weet ook niet of de heren zelf ok wel eens in die file staan, maar een rokende serie vrachtwagens geeft toch echt meer roetuitstoot als dat ze 100 km per uur rijden hoor, dat kan ik u verzekeren.

Voorzitter

Dank u wel. Uw tijd is om. Indiener, laatste woord.

Geertjan Wenneker

Ja, wat betreft de laatste spreker, volgens mij ging het over bestuurlijke drukte in dit geval. Waar u het over had, was een ander onderwerp. Wat betreft de bijdrage van Ralf de Vries. Volgens mij zijn we het met elkaar een. Er zitten wel een aantal mogelijkheden in waarbij die bestuurlijke drukte wordt verminderd, maar het is nog niet genoeg, het kan nog wel wat meer wat mij betreft en het kabinet straalt dat nu niet uit. Er kan best wel wat meer oplossingen geboden worden vanuit het kabinet om daar nog beter naar te gaan kijken en dat is wat hetgene, wat ik hier in deze motie heb proberen te verwoorden.

Voorzitter

Dank u wel. Wij hadden motie 01 overnemen. Stemt u daarmee in. Dank u wel. Motie nr. 2 in stemming graag.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie? Wie is tegen? Aangenomen.

Voorzitter

Dank u wel. Dan heb ik nog twee huishoudelijke mededelingen. In de eerste plaats heeft iemand kennelijk gedacht dat die zijn bankpasjes maar achter moest laten voor de Europese verkiezingscampagne, maar dat zal vast niet de bedoeling zijn, dus Van Veen kan zijn bankpasjes afhalen bij de balie en er is een treinretour gevonden Eindhoven-Nijmegen, als u nog terugwilt zou ik zeggen, haal uw treinkaartje op. Dan hebben wij vandaag ook nog verkiezingen gehad en ik geef graag het woord aan de waarnemend voorzitter van de Landelijke Verkiezingscommissie Jerome Scheltens. Ga je gang.

Jerome Scheltens

Dank u wel. Ja democraten, we gestemd maar ook gekozen en u hoopt natuurlijk op Alexander Pechtold op dit moment, ik zal het dan ook kort houden. Wij hadden vier vacatures en slechts iets meer kandidaten daarvoor. Daarmee kan ik het kort houden, toch graag voor ieder van die kandidaten een hartelijk applaus want het belangrijkste aan hun verkiezing is eigenlijk vooral dat zij hiermee aangeven dat zij zich vrijwillig gaan inzetten voor ons en dat is ook erg belangrijk. De eerste vicevoorzitter organisatie van het Landelijk Bestuur. Daar zijn ontvangen 213 stembiljetten, daarvan waren er 4 ongeldig. Er waren 9 blanco, 3 tegen en dat betekent dat, oh ik lees de verkeerde score op, ja 210, 5 ongeldig, 208 geldig, 100. Ik leg het helemaal verkeerd uit en kijk verkeerd.

Landelijk Bestuur penningmeester, excuses. U ziet de uitslag inmiddels gekozen is daarom met 190 stemmen Menno Witteveen.

De tweede en dat is degene die ik nu moet oplezen Landelijk

Bestuur vicevoorzitter organisatie wederom 213 uitgebrachte stemmen, 4 ongeldig, 9 blanco, 3 tegen en daarmee is gekozen met 197 stemmen Annelies Koningveld-den Ouden.

Dan het lid voor de Financiële Commissie, daar waren twee vacatures, dat was vrij laat bekend geworden en helaas is er dus maar één kandidaat, dat betekent dat er dus voor het volgende congres in ieder geval een vacature voor deze Commissie kan worden verwacht. Ook hier 213 stemmen uitgebracht, waarvan 7 ongeldig, 11 blanco, 2 tegen en daarmee is gekozen met 193 stemmen voor Johan Klaassen.

Bij de laatste waren wel twee kandidaten en daarmee is ook een iets andere stemprocedure gehanteerd en een ander stembiljet. Er waren hier 216 ontvangen stembiljetten, daarvan waren er 9 ongeldig, blijft over 107 geldige stemmen, daarvan waren er 3 blanco. Daarmee had je 104 stemmen nodig om deze vacature te bemachtigen en de winnaar van de twee is geworden met 167 stemmen Maartje te Hennepe. Gefeliciteerd.

Ingrid van Engelshoven

Congres, wij naderen ons hoogtepunt. Ik dank de Stemcommissie voor al het werk weer vandaag. U heeft vandaag uw nut zeker bewezen, dank daarvoor. Ik dank de congresvoorzitters die er weer heel kundig voor gezorgd hebben dat wij vandaag overal over besloten hebben en dat ook binnen de daarvoor gestelde tijd. Dank voor en hartelijk applaus voor Magda Bernds en Han Polman en Anja Overhoff. En dan doet het mij nu groot genoeg bij u te kunnen aankondigen dat u morgen rond het middaguur kunt kijken naar Alexander Pechtold in Buitenhof. Maar natuurlijk heeft u als congres de eerste rechten, dus dames en heren graag uw aandacht voor onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer, Alexander Pechtold.

Alexander Pechtold

Wat een prachtige opkomst vandaag.

Congres,

Twee weken geleden was ik op de Antillen.

Samen met de collega-fractievoorzitters.

Zoals jullie zagen ontbrak Wilders, want die was met een aantal "fellow-travellers" op Guantanamo Bay. Ze keken rond.

En ze zagen dat het goed was.

Mijn bezoek aan de Antillen en Aruba liet me niet onberoerd.

Het was de eerste keer na mijn ministerschap. Bij mijn aftreden vorig jaar was het akkoord voor een hervormd Koninkrijk bijna rond. Toch nog een bestuurlijke vernieuwing!

Terwijl ik met een zekere nostalgie in Antilliaanse sferen verbleef,

hadden de fractievoorzitters van de coalitie voelbaar andere sores aan hun hoofd. De hete aardappel van het ontslagrecht lag zichtbaar tussen het bord van de arme Van Geel en de getergde Tichelaar. Tichelaar, moe van het recht praten wat krom is.

Nadat Bos het Europa-referendum in het kabinet had weggegeven.

Weggegeven zonder tegenprestatie.

Want het gestolde wantrouwen in de coalitie, heeft uitruilen tot het hoogste goed gemaakt. Maar dan niet op de manier die we gewend zijn: de één krijgt dit, en de andere mag dat. Heel begrijpelijk.

Dan hou je tenminste nog iets van je agenda overeind. Nee, het gaat anders tussen deze partijen: Als ik dit niet krijg, dan krijg jij dat niet. De uitkomst is zo altijd twee keer nul.

Twee niets. Stilstand.

PvdA geen Europees referendum.

CDA geen modernisering van de arbeidsmarkt.

PvdA geen onderzoek naar de oorlog in Irak.

CDA geen herkeuring in de WAO.

PvdA geen beperking van de hypotheekrenteaftrek.

CDA geen hervorming van de huurmarkt.

En zo wordt de agenda leger en leger. "Samen leven en samen werken". Vooralsnog is het vooral samen leven. Want samenwerken, waaraan, vraag je je af. Er blijft niet zo heel veel meer over dan het onvolprezen 100.000-minder-gestolen-fietsen-plan, en de SRV-man terug aan huis.

Met het ontslagrecht liep Van Geel op de Antillen een blauwtje.
Een tropisch blauwtje aan de bar, dat heet daar een Blue Curaçao.
Tichelaar kan na al zijn lawaai niet meer thuis komen met een bijgesteld voorstel
Donner. Want de PvdA heeft zich met huid en haar uitgeleverd aan de FNV. Voorzitter
Jongerius is charmant, maar onverbiddelijk. Het moet en zal van tafel. En zo zal het dan
ook wel gaan. Het CDA accepteert voorlopig een uitstel.
"Laten we het over een tijdje nog eens proberen," zegt Van Geel grootmoedig. Maar ook hij
weet: ook de versoepeling van het ontslagrecht verdwijnt achter de horizon van deze
kabinetsperiode.
Donner's mooie plan is alleen nog toepasbaar op de minister van Sociale Zaken zelf. Hun
deel van de afspraak. De stand is opnieuw 0:0. Twee keer nul. En zo gebeurt er helemaal
niets.

De grote werkgevers leunen tevreden achterover. Het akkoord, de hele participatietop ligt
aan diggelen. Waarom zouden zij hun deel van de afspraak nakomen: het scheppen van
200.000 banen.
De kleinere werkgevers, die van het MKB, die hebben het nakijken.
Hun ongerief blijft. Zij passen daarom wel op om mensen een vast contract te
geven. Resultaat: outsiders blijven verstoken van een baan.

Zelfontplooiing en zelfstandigheid - dé voorwaarden voor emancipatie én integratie -
leggen het af tegen behoudzucht en gemakzucht . Een gemiste kans om een overleefd
systeem
een overleefd systeem aan te passen aan de eisen van onze tijd.

Bos zei vorig jaar nog dat een modernisering van ontslag nodig was.
Nu blaast hij de aftocht. Maar voor de publieke sector kunnen ze niet meer terug. Wij
vragen Donner om ambtenaren niet meer verplicht met pensioen te sturen. Laat ze zelf
bepalen wanneer ze stoppen. Maar Donner moet ook het ontslagrecht van ambtenaren
hervormen. Goed voor een sterkere overheid, kansen voor outsiders en het levert een
miljoenenbesparing op. Op Binnenlandse Zaken willen ze niet, maar desnoods komen wij
met ons eigen voorstel. We hebben al een Kamermeerderheid.

Misschien heb ik het mis, - dat zou mooi zijn -, en komt de coalitie bij zinnen. Maar zo
langzamerhand geloof ik er niet meer in.
Waarom moeilijk doen, als het makkelijk kan. Dat is zo'n beetje de houding van dit
kabinet. Laten we ons alsjeblieft geen rotzooi op de hals halen; het schrikbeeld van een vol
Museumplein vervult de premier met afgrijzen. Ik heb het hem op de televisie horen
zeggen:
"Dát moet koste wat kost worden voorkomen."

Oude tijden herleven. Een kabinet dat wijkt voor dreiging van een vol Museumplein. De SP
kan tevreden zijn. Het gevolg is stilstand.
Met als argument: de mensen zijn hervormingsmoe. Hervormingsmoe is een eufemisme
voor angst, voor het electoraat en dat argument, dat deugt niet. Dat argument deugt niet.

Neem nou de Woningmarkt. Wie kent geen jonge mensen die al jarenlang zoeken naar een
betaalbaar koophuis. Als je starters uitlegt dat ze slachtoffer zijn van een vermolmd
systeem, dat alleen bestaande rechten beschermt en nieuwkomers frustreert, dan zijn ze
niet hervormingsmoe, dan hebben ze wel oren naar verandering.

Wij durven die keuze te maken. Als 20-ers en 30-ers weten dat zij straks de hele AOW
moeten dragen, omdat de politiek het niet aandurft impopulair te zijn, door nu geleidelijk
aan de pensioenleeftijd te verhogen, dan hebben ze wel oren naar verandering. Niks
hervormingsmoe.

Wij durven die keuze te maken.

We staan op een tweesprong in het klimaatbeleid. Jan Terlouw formuleerde het treffend, onlangs in De Volkskrant. Er staan grote belangen op het spel. Met een verbod op gloeilampen komen we er niet. Voor grootschalige transitie naar duurzame energie moeten olieconcerns in eigen vlees snijden. Dat doen ze niet vrijwillig. We zullen ze moeten dwingen. Er zit niets anders op. Hier zal een sterke overheid moeten ingrijpen in de markt. Ingrijpen, ook in het dagelijks file-infarct. Het zoveelste uitstel van de kilometerheffing is een gebrek aan daadkracht.

Wij durven die keuzes allemaal wel te maken.

Hervorming van de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de AOW.
We doen het niet uit Prinzipienreiterij, maar vanuit een praktisch probleemoplossende instelling én vanuit de opvatting dat we verantwoordelijkheid dragen voor volgende generaties. De huidige generatie gaat er met de gouden eieren vandoor, en laten jongeren berooid achter.

Congres,

‘Een praktisch probleemoplossende instelling, en binnen de erkenning van een medeverantwoordelijkheid voor het lot van de ander en voor de gemeenschap als geheel, een zo groot mogelijke individuele vrijheid.’

Het is déze definiëring, déze omschrijving van onze politieke houding die me trof in het rapport van de commissie Groenman, en die ik - bij hoge uitzondering - tot ons geloofsartikel verhef.

Praktisch probleemoplossend. Medeverantwoordelijkheid voor de ander en de gemeenschap. Zo groot mogelijke individuele vrijheid.

En het is deze houding - samen met de strijd voor een betere democratie, en een internationale gerichtheid - waaraan mensen ons zullen herkennen en zullen waarderen. Het wordt weer tijd voor D66!

Ik dank Louise Groenman en haar commissie voor hun rapport. Het geeft ons als leden de nodige reflectie. Het standaard werk van Menno van der Land heeft z'n eerste supplement.

Een zo groot mogelijke individuele vrijheid. Optimaal niet maximaal. Daar is lang voor gevochten. Maar de overheidsvrije ruimte die het individu in een proces van vele decennia heeft veroverd, dreigt snel en in verregaande mate te worden ingeperkt. Het lijkt wel of iedere generatie haar vrijheid opnieuw moet bevechten. Hier staan wij recht tegenover elkaar: D66 en dit kabinet. Een overheid die alle mensen bij de hand neemt om hun leven in goede banen te leiden, en zo ieder initiatief en iedere ontwikkeling naar zelfstandigheid smooit. Een staat, die de toch al overspannen verwachtingen in een overheid, die alle ongeluk kan voorkomen, alleen maar groter maakt. Het geloof in een maakbare wereld, in de maakbare mens, door een ongebreideld paternalisme van de staat ten opzichte van het individu.

Bos, Balkenende, en Rouvoet willen mensen vormen naar hun evenbeeld. Wij, wij zijn meer van het zelfbeeld.

Het wordt er ook allemaal niet leuker op. De extra belasting op de kermis en op peepshows. Op kroketten en op sigaretten en op alcohol. En overnacht wordt de paddo de kop ingedrukt, maar dat is allemaal nog tot daaraan toe. Minister Rouvoet wil fors ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer. Dat, dat is de echte bedreiging! Elk kind wordt een potentieel risico en moet daarom op de Cd-rom. Het gaat om een paar procent die in de problemen komt. En wie dat zijn weten we al. Zelfs de levensovertuiging en de hobby's van ouders komen op de harde schijf. Een moeder, die in het weekend een paar glazen wijn drinkt,

in combinatie met een werkloze vader kan al gerinkel van alarmbellen opleveren. Iedereen in een elektronisch dossier; en iedereen mag er inmiddels gebruik van maken. De balans tussen beheersing van risico's en de materiële en immateriële kosten is volkomen zoek. En ik voorspel u, de jeugdzorg zal er weer niet beter van worden. Want als er echt moet worden ingegrepen, wie neemt dan de verantwoordelijkheid? Wie?

Was dat niet het échte probleem bij Savanna, het Maasmeisje en die andere in en in trieste zaken? Dat niemand verantwoordelijkheid nam. Dat was het probleem, niet het tekort aan gegevens. Het antwoord op die vraag zit niet in een elektronisch kinddossier.

Congres u heeft het de afgelopen weken kunnen zien. Fatma vecht vol overtuiging tegen de nationale modelpapa Rouvoet.

De Christen Unie heeft vandaag ook haar congres. De derde coalitiepartij blijft wat onzichtbaar tussen de kibbelende groten. Dat is ons nooit gelukt .. Maar er mag van mij wel wat meer aandacht naar de partij van de heer Rouvoet. Heeft dit land nou werkelijk een partij, een regeringspartij, die serieus overweegt of homo's kunnen besturen. Met andere woorden of ze maatschappelijk actief mogen zijn. Terecht dook Boris daar direct bovenop. Rouvoet had drie dagen nodig voordat hij Lont rook. Drie dagen gedraai. Zelfs drie seconden is teveel.

En dat in een tijd dat er nieuw geweld is tegen homo's. Vooral van jonge Marokkaanse Nederlanders. Onacceptabel. Hard tegen optreden, zeg ik. De Grondwet, onze grondrechten en onze kernwaarden zijn niet onderhandelbaar. Maar ook alert blijven. Laat dit populisten niet in de kaart spelen. En tegen de Christen Unie zeg ik: Hier is geen onderzoekscommissie, die jullie vandaag hebben ingesteld voor nodig. Maak vandaag op jullie congres ondubbel-zinnig duidelijk waar jullie staan.

Congres,

"Het multiculturele drama".

Met deze woordkeus van Paul Scheffer kwam het thema integratie destijds in de volle schijnwerpers. Dat het in de schijnwerpers kwam was prima. Maar de toon was gezet. En dat was de verkeerde.

Het was geen drama, het was wel een probleem. Het zogenaamde 'drama' werd door populisten aangegrepen de zaak verder op scherp te zetten, tegenstellingen te vergroten, en de vlam sloeg in de pan. En zo werd het dan toch nog van een probleem tot een drama. Een mooie illustratie van selffulfilling prophecy.

Onzekerheid, angst en wantrouwen zijn verder aangewakkerd.

Nederland is op drift en de grote partijen zitten er mee in hun maag. Ze proberen het drama van zijn lading te ontdoen, al was het maar vanwege de opgelopen imagoschade in het buitenland. De grote partijen proberen een gematigder toon, maar stralen tegelijkertijd uit: Verdonk en Wilders hebben misschien toch wel een punt. Dubbelhartiger kan het niet. Het delen van het probleem, - want er is een probleem -, want er is een probleem herhaal ik, mag nooit leiden tot ook maar een deel van de rechtse oplossingen.

Schaduwleider Kamp van de VVD ziet er wel been in. Zijn zogenaamde integratienota valt om van de repressie, de korte bocht retoriek en stigmatisering. Ja natuurlijk, de integratie is muurvast gelopen. Met dank aan mevrouw V. Maar de oplossing ligt niet in huwelijks-DNA-tests, inburgeringsdwangsommen, en zeker niet in het strafbaar stellen van hulp aan illegalen. Een nieuwe integratiepolitiek komt moeizaam van de grond. Ik complimenteer Minister Vogelaar met haar duidelijke stellingname. Met Vogelaar en Albayrak kan het

klimaat veranderen. De start is gemaakt met het generaal pardon. Maar waar is het CDA? En erger, vervalt de PvdA niet in oude reflexen?

De drang van de PvdA naar gesubsidieerde overheidsbanen en de drang naar geld pompen in allochtone buurthuizen. Dat scheidt een klasse van afhankelijke mensen. Brugbanen, dit kabinet creëert vijf nieuwe soorten Melkertbanen, dat zijn subsidiebanen, dat is een vorm van apartheid op de arbeidsmarkt. Aan het infuus van de overheid, als outsiders afgezonderd in tijdelijke baantjes Nieuwkomers willen geen aai over hun bol. Ze willen weten waar ze aan toe zijn; duidelijkheid over rechten en plichten. Ze willen hun eigen broek op kunnen houden. Van verzorgingsstaat naar participatiestaat. Niet betuttelen, niet verketteren. Niet assimileren, maar participeren! Participeren en dat is niet vrijblijvend. Dat vraagt geduld, dat vraagt om lef. Dat vraagt om een heldere politieke koers. Wij kijken allen naar hetzelfde probleem; Scheffer heeft zijn antwoord inmiddels geformuleerd. Wij hebben oplossingen. Wij hebben een eigen koers. Niet in het relativisme en niet in de beschuldiging. Maar in ruimte, in tijd. Zelfontplooiing en versterking van de persoonlijke identiteit ten opzichte van de collectieve identiteit, is de smeerolie voor geslaagde integratie. Zelfontplooiing is dé remedie tegen onverdraagzaamheid. Het moet uit de mensen zelf komen. Dit is mijn diepste overtuiging. Ik laat me niet wegzetten in de softe hoek. Ik wijk zeker geen millimeter voor het rechts rabiatische geluid. Ik weiger mee te draven in de xenofobe wedloop en Congres, ik vraag daarvoor jullie volledige steun.

Zelfontplooiing, daarvoor is onderwijs cruciaal. We hebben het net al gehoord van Alexander Rinnooy Kan. Onderwijs is cruciaal.

-

Uitval van 60% in het VMBO is daarom onaanvaardbaar.

-

25% weggestuurde Pabo-studenten die niet kunnen rekenen, verpleegsters trouwens ook niet. Onaanvaardbaar.

-

Een urennorm van 1040, met daarin vergaderdagen en school-feesten, onaanvaardbaar.

-

17% onbevoegde leraren voor de klas is onaanvaardbaar.

-

In 2010 is er een tekort van 5000 leraren.

Kwaliteit in het onderwijs begint bij een goede, gemotiveerde leraar. We kampen met een tekort. Dat is geen nieuws. Dat we daarom iets aan de beloning moeten doen wisten we ook. In onze tegenbegroting voor volgend jaar zit 500 miljoen extra voor lerarensalarissen en -opleidingen. Gedekt en wel en goedgekeurd wederom door het CPB. Plasterk heeft niets op zijn begroting gereserveerd. Hij heeft zitten slapen toen het geld werd verdeeld. Zijn extra geld zit in gratis schoolboeken, dat is inkomenspolitiek, geen onderwijsbeleid. En nu moet hij het zelf ophoesten. Onderwijs betaalt voor onderwijs: een blunder van jewelste. Voor ons onverteerbaar. Deze minister doet ons wel vaker versteld staan. Wat is er mis aan het voorstel van het Voortgezet Onderwijs om een zes voor Nederlands, Engels en Wiskunde verplicht te stellen? "Als we dat doen, dan zakt de helft. Daar begin ik dus niet aan", aldus Plasterk. En zo blijft ons onderwijs onder de maat. Nederland het zittenblijvertje van de Europese klas.

We moeten voorop, we moeten vooruit. Geen discussie over vijfjes of zesjes, we moeten excelleren. Ambitie is hier onze plicht. Het gaat niet om ons. Het gaat om de volgende generatie.

Congres,

We beleefden onlangs de week van de democratie, een week.

72% van de mensen vindt dat ze meer betrokken moeten worden.

En wat is het antwoord van de verantwoordelijke minister? Ze wil een museum voor de democratie. Daar heb ik vanzelfsprekend niets tegen. Al was het maar omdat het een oud idee van een Haags D66-raadslid was. Maar verder doet Ter Horst niets. Niets met de 42 aanbevelingen van de Nationale Conventie, niets met het Burgerforum, niets. Minister Ter Horst zet de democratie in een museum. En ze levert de museale collectie in rap tempo aan.

Er komt geen tweede referendum over Europa. Hoe je ook over het eerste dacht, het maakt een herkansing onvermijdelijk. "Maar wij hebben toch goed naar de mensen geluisterd", zegt het kabinet. Onzin. Laat mensen zelf beoordelen of er goed genoeg geluisterd is.

En luisteren is mooi, maar niet voldoende. De angst voor de afwijzing regeert. Geen referendum over Europa, een vals referendum over de gekozen burgemeester, een gebroken verkiezings-belofte: geen parlementair onderzoek naar Irak. Waarheidsvinding dient een democratie.

Democraten, onze democratie heeft betere tijden gekend. Er zijn nieuwe regenten gekomen, die er niet over piekeren eigen macht af te staan ten gunste van de burger. Ze doen liever alsof. Zoals een verkiezingscampagne voor het parlement, geheel gericht op de persoon van de premier. Als de regel maar blijft bestaan, mag de praktijk alles uithollen. En dan nog verbaasd zijn dat het electoraat op drift slaat, en van demagoog naar demagoog rent.

Nee, van Ter Horst moet de democratie het niet hebben. Van haar wel een lofzang op de benoemde burgemeester. De benoemde burgemeester daar zitten we de komende jaren aan vast. Mijn antwoord aan Guusje? Dan kun je ze krijgen ook! Nijmegen gefeliciteerd met Thom, Wassenaar gefeliciteerd met Jan en Opsterland gefeliciteerd met Francisca. Guusje, zeg maar hoeveel je er wilt hebben!

En dan nog iets nieuws, onze premier groeit. Daar mochten wij nog niet van profiteren, maar zijn vierde kabinet wordt strak geleid.

Ministers mogen geen persoonlijke weblogs hebben, geen imagebuilding, geen partijpolitiek bedrijven. Er komt een mediacode

en intussen kijken we alvast over de schouder van de journalist pro-actief mee. The Don is watching you! Herinnert u zich nog Balkenende in The Oval Office naast Bush. Wat een verschil met Balkenende naast Poetin. Hij voelde zich duidelijk meer op zijn gemak in het Kremlin. Bij thuiskomst liet hij wel weten zich gestoord te hebben aan Kamerleden zoals ik. Wij maar twijfelen of hij de mensenrechten ook concreet en "en public" ter sprake had gebracht. Storend voor zo'n gasfeestje, "linkse praat" volgens een meereizend anoniem ondernemer. Was het niet onze premier, die stond te stotteren toen hij in Indonesië het homohuwelijk moest verdedigen? Was het niet onze premier, die het ophangen van Saddam een rechtvaardige straf noemde? Voor zijn beurt en door Tony Blair en de EU gecorrigeerd. Enige parlementaire argwaan is dus wel gepast. Maar graag steun ik de premier in zijn internationale ambitie.

Maar de vraag is: hoe doe je mee met de grote jongens op het wereldtoneel? Dat vereist timing, strategie en heldere verantwoording. Irak is niet zijn beste voorbeeld. Te vroeg gesteund, chaos tot de dag van vandaag en nooit een publieke verantwoording. Al moet ik er elke maand op terugkomen.

Dat parlementair onderzoek naar de oorlog in Irak zal er komen !

De missie Uruzgan, we hebben het hier vandaag ook over gehad, wordt maand in, maand uit vooruitgeschoven. Nog even en de optie stoppen is vanzelf niet meer mogelijk. Balkenende heeft van een NAVO-probleem een Nederlands probleem gemaakt. Niet hij,

maar De Hoop Scheffer had de wereld moeten rondreizen met het balboekje. Er is nog geen besluit, dus ook geen D66-standpunt.

Maar wij laten ons niet meeslepen in een halfbakken oplossing met 200 Georgiërs, die zelf uit een bijna-dictatuur komen en een handje vol Nepalese Ghurka's. Als dat onze internationale bondgenoten moeten zijn. D66 zal niet zomaar nee zeggen.

De Afghanen verdienen -ik ben er dit jaar twee keer geweest en zeg dit uit mijn hart-meerjarige internationale steun. Voor ons zullen drie zaken centraal staan in het debat: NAVO-bondgenootschap. Een afspraak voor twee jaar zou bindend moeten zijn. Wij kunnen niet oneindig blijven, omdat anderen het vertikken. Eerlijke communicatie. Geen verhullende termen, geen eenzijdige lespakketten op scholen. En een werkelijk perspectief voor Afghanistan. Een wereldwijd gedeelde aanpak in een collegiaal bondgenootschap.

Deze week hebben wij afscheid genomen van Aad Nuis.

Aad was een veelzijdig man. Iemand die zichzelf nooit gevangen heeft gezet op de vierkante kilometer van de Haagse politiek

Zijn laatste boek heet "Op zoek naar Nederland". Zijn zoektocht is ten einde, maar wij blijven op weg met zijn bagage.

Sinds vorig jaar is onze hersteloperatie op stoom gekomen. De lege agenda van het kabinet helpt ons daarbij. Die van ons wordt daardoor voller en voller. Onze overzichtelijke fractie voert deze graag uit, en met overtuiging.

De versnippering van het electoraat gaat door. De PvdA met de SP in gevecht op links en de VVD zit na het vertrek van Wilders

en nu na het vertrek van Verdonk verder in een spagaat. De rechterflank in die partij wint meer en meer terrein. Rutte's uitspraak 'wij zijn liberaal rechts', overigens een contradictio in terminis, getuigt hiervan. Ik vind dat jammer. Ik had het graag anders gezien. Maar hij zal wel niet anders kunnen. Partijen ontwikkelen zich per definitie naar hun afsplitsing toe.

Dat betekent dat er ruimte vrij komt voor D66. Ruimte voor het gedachtegoed van onze partij. Aan ons om die ruimte te pakken en uit te bouwen. Want ik zie geen erfgenamen.

Congres,

Het is weer tijd voor D66.

Dank u wel.